

EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

Ghidul
profesorului

Clasa a XI-a

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

EDUCAȚIE PENTRU ' SOCIETATE

**Ghidul
profesorului**

Clasa a XI-a

Chișinău 2020

Ghidul profesorului la disciplina „Educație pentru societate” a fost elaborat și tipărit cu suportul proiectului Consiliului Europei „Educație pentru democrație în Republica Moldova” în baza Memorandumului de colaborare între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) al Republicii Moldova, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Consiliul Europei (CoE) și Fondul Națiunilor Unite pentru Populație în Republica Moldova pentru perioada ianuarie 2019 – noiembrie 2022. Proiectul „Educație pentru democrație în Republica Moldova” este realizat de Consiliul Europei cu suportul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în cadrul programului „Moldova: Promovarea Implicării Civice Active”. Scopul proiectului este de a contribui la o societate incluzivă, pașnică și democratică în Republica Moldova prin consolidarea capacității sistemului de învățământ din Republica Moldova de a dezvolta cunoștințele și competențele necesare elevilor pentru a deveni cetățeni angajați civic.

Autori:

Diana Galanton
Olga Elpujan
Călin Rus
Oana Nestian-Sandu

Coordonatori:

Corina Lungu (MECC)
Dumitru Lazur (CoE)

Redactor: Aliona Zgardan-Crudu

Design și machetare: Bons Offices

Acest ghid este distribuit gratuit.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Educație pentru societate: Ghidul profesorului:
Clasa a 11-a / Diana Galanton, Olga Elpujan, Călin Rus
[et al.]; coordonatori: Corina Lungu, Dumitru Lazur;
Consiliul Europei, Ministerul Educației, Culturii și
Cercetării al Republicii Moldova. – [Chișinău]: S. n., 2020
(Tipogr. „Bons Offices”). – 160 p.: fig., fot., tab.

1850 ex.

ISBN 978-9975-87-720-6.

373.5.017 (072)

E 19

Apare cu sprijinul financiar al Agenției Elvețiene
pentru Dezvoltare și Cooperare.

Acest ghid constituie proprietatea
Ministerului Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova și a Consiliului Europei.

© Consiliul Europei

© Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova

Cuprins

CUVÂNT INTRODUCATIV	4
INTRODUCERE	6
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: DILEMA SUSTENABILITĂȚII	19
Lecția introductivă	19
Lecția 1. Competiția pentru resurse, jocul pescuitului	25
Lecția 2. Negocierea pentru găsirea unei soluții sustenabile	30
Lecția 3. Diversitate, competiție, cooperare, sustenabilitate	33
Lecția 4. Echilibrarea obiectivelor și depășirea conflictelor	36
Lecția 5. Obiectivele pentru dezvoltare sustenabilă	39
Lecția 6. Reflectare asupra experienței de învățare	44
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: INSTITUȚIILE STATULUI ÎN SERVICIUL CETĂȚEANULUI	48
Lecția 1. Regulile – instrumente de interes public	48
Lecția 2. Reguli de conviețuire pașnică	53
Lecția 3. Proprietate publică și proprietate privată	57
Lecția 4. Dezvoltarea comunității – instituții, servicii publice și infrastructura (partea 1)	60
Lecția 5. Dezvoltarea comunității – instituții, servicii publice și infrastructura (partea 2)	65
Lecția 6. Dezvoltarea comunității: probleme și soluții (partea 1)	68
Lecția 7. Dezvoltarea comunității: probleme și soluții (partea 2)	71
Lecția 8. Reflectare asupra experienței de învățare	73
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ – ÎNVĂȚARE BAZATĂ PE PROIECT	77
Caseta cu informații (pentru toată unitatea)	77
Lecția 1. Identificarea problemelor comunității	82
Lecția 2. Selectarea unei probleme	96
Lecția 3. Cercetarea și colectarea de date cu referire la politicile publice existente și atribuțiile autorităților publice locale	99
Lecțiile 4–5. Formularea unei propuneri de politică publică locală	104
Lecția 6. Elaborarea unui plan de advocacy	107
Lecțiile 7–8. Elaborarea unui portofoliu și pregătirea unei prezentări	111
Lecțiile 9–10. Organizarea unui eveniment de prezentare	118
Lecția 11. Reflectarea asupra unei experiențe de învățare	122
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: CICLUL UNEI POLITICI PUBLICE	125
Lecția 1. Modelul ciclului de politici publice	125
Lecția 2. Implicarea cetățenilor la etapele ciclului politicilor publice	131
Lecțiile 3–4. Oportunități de participare publică/politică	134
Lecțiile 5–6. O politică publică este o chestiune de dezbatere, nu un fapt	138
Lecția 7. Reflectare asupra experienței de învățare	142
Lecția de reflecție asupra unităților de învățare	145
PROIECTAREA UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE	149
Unitatea de învățare: Dilema sustenabilității	149
Unitatea de învățare: Instituțiile statului în serviciul cetățeanului	151
Unitatea de învățare: Propunere de politică publică – învățare bazată pe proiect	153
Unitatea de învățare: Ciclul unei politici publice	154

Cuvânt introductiv

Dragi colegi,

Consolidarea capacităților sistemului educațional din Republica Moldova în dezvoltarea cunoștințelor și competențelor de care au nevoie elevii pentru a deveni cetățeni activi și responsabili este un proces complex și multidimensional și constituie o prioritate în parteneriatul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării stabilit cu Consiliul Europei și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare în cadrul proiectului „Educație pentru democrație în Republica Moldova”.

Elaborarea *Ghidului profesorului* se înscrie perfect în sincronizarea acțiunilor ce asigură implementarea graduală a disciplinei reconceptualizate „Educație pentru societate” în învățământul general, bazată pe promovarea abordării integrate a cunoștințelor, abilităților, valorilor și atitudinilor, cu accent pe funcționarea democratică a școlilor și integrarea experiențelor civice ale tinerilor în comunitate conform Cadrelor de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică al Consiliului Europei.

Am convingerea că *Ghidul profesorului* constituie un instrument didactic valoros și consistent în organizarea demersului educațional la disciplina „Educație pentru societate” și vine să asigure o deschidere a profesorului la clasă, în formarea și cultivarea culturii cetățenești, a valorilor și principiilor unui stat democratic.

Igor ȘAROV,
Ministru al Educației, Culturii și Cercetării

Dragi profesori,

Rolul educației în promovarea egalității, incluziunii și a cetățeniei democratice are o semnificație sporită în activitatea Consiliului Europei din momentul fondării lui, acum peste 70 de ani, și până astăzi. Pe lângă activitățile de protejare a drepturilor omului și de fortificare a statului de drept, educația este un pilon de bază al strategiei noastre de consolidare a unor democrații durabile.

Consiliul Europei a elaborat un număr de standarde în domeniul educației pentru cetățenie democratică, în special prin intermediul Cartei Consiliului Europei privind Educația pentru Cetățenie Democratică și Educația pentru Drepturile Omului, adoptată în 2010, dar și prin documentul emblematic adoptat recent – Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică. Obiectivul de bază al Cadrului de Referință este să pregătească tinerii pentru viață în calitate de cetățeni activi într-o societate democratică și incluzivă.

Această inițiativă este revoluționară: în premieră, o organizație interguvernamentală a propus un set comun de abilități și valori în baza unor consultări ample și cercetări empirice, care pot fi adaptate la diferite contexte naționale și aplicate în școli în întreaga Europă. Prin aceste competențe, noi nu urmărim să-i învățăm pe tineri și tinere ce să gândească, dar, mai degrabă, cum să gândească critic și pentru ei înșiși.

În 2018, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a reconceptualizat curriculumul de educație civică prin noua disciplină „Educație pentru societate” (clasele a V-a – a XII-a), pe care a raliat-o la Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică al Consiliului Europei. Suntem încântați că am putut colabora în realizarea acestei reforme cu ajutorul experților noștri, care au contribuit la elaborarea și la implementarea curriculumului reconceptualizat.

Proiectul Consiliului Europei „Educație pentru democrație în Republica Moldova”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, susține Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în predarea în școală a disciplinei „Educație pentru societate” și promovează standardele Consiliului Europei în domeniul educației civice: o viziune holistică privind cunoștințele, abilitățile, valorile și aptitudinile elevilor, focalizare pe dezvoltarea democratică a școlilor și integrarea experiențelor civice ale tinerilor în comunitate.

Ghidul profesorului are menirea să ajute cadrele didactice în planificarea și organizarea lecțiilor de „Educație pentru societate”. Este un instrument practic, care sperăm să vă fie de folos în activitatea dumneavoastră.

William MASSOLIN,
Șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău

Introducere

DE LA CURRICULUM LA PRACTICA DIDACTICĂ

Acest ghid reprezintă un instrument de sprijin pentru profesori în aplicarea curriculumului la disciplina reconceptualizată Educație pentru societate, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iunie 2018.

Curriculumul precizează, pe lângă competențele specifice disciplinei, în privința cărora sunt prezentate detalii în secțiunea următoare a ghidului, unitățile de competență, unități de conținuturi recomandate, precum și sugestii de activități de învățare și produse școlare realizate.

Având în vedere faptul că, după cum se arată în partea introductivă a curriculumului, este vorba despre un curriculum centrat pe competențe, nu pe conținuturi, este esențial modul în care profesorul planifică, organizează și realizează activitățile didactice.

Curriculumul prezintă, de asemenea, o serie de repere privind strategiile didactice, care sunt completate cu aspecte referitoare atât la conținuturi, cât și la strategiile de predare-învățare, în ghidul de implementare a curriculumului. Rolul principal al acestui ghid este de a facilita activitatea profesorilor, prin oferirea exemplelor de activități de învățare ce corespund cerințelor curriculumului și care să poată fi mai ușor luate ca bază în planificarea didactică. Aceste exemple de lecții reprezintă elementul central al ghidului, dar ele trebuie privite ca sursă de inspirație și adaptate de către profesori la nevoile și situația clasei și școlii, urmărindu-se în permanență modul în care acestea contribuie la dezvoltarea competențelor specifice disciplinei. Exemplele de activități de învățare sunt preluate și adaptate din mai multe publicații ale Consiliului Europei, în special din manualele de Educație pentru Cetățenie Democratică, Repere – Manualul de educație pentru drepturile omului cu tinerii – și Compasito – Manualul de educație pentru drepturile omului pentru copii.

Un alt rol important al acestui ghid este de a sprijini profesorii în aplicarea metodologiei de evaluare prin descriptorii la Educație pentru societate și în asigurarea coerenței între activitățile de învățare și evaluarea competențelor elevilor. Este propusă o structurare a demersului didactic în acord cu metodologia de evaluare care să faciliteze înțelegerea de către elevi și profesori a evaluării ca parte a procesului de învățare și nu ca element separat de procesul de învățare.

COMPETENȚELE SPECIFICE DISCIPLINEI

La disciplina Educație pentru societate, competențele specifice disciplinei sunt preluate din Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică, adoptat de Consiliul Europei. Acestea cuprind 20 de valori, atitudini, abilități și elemente de cunoștințe și înțelegere critică.

Pentru a putea asigura dezvoltarea acestora la elevi, este esențial ca profesorii să aibă o înțelegere clară a elementelor modelului de competențe pentru cultură democratică. În acest sens, în continuare sunt prezentate aceste elemente de competență, cu precizarea unor aspecte ce completează scurta descriere inclusă în curriculum.

VALORI

Valorile sunt convingeri generale despre scopurile dezirabile pe care oamenii ar trebui să se străduiască să le realizeze în viață. Acestea motivează acțiunile și servesc ca principii orientative pentru

luarea unei decizii cu privire la modul de a acționa. Valorile transcend acțiuni și contexte specifice și au o însușire normativă și prescriptivă cu privire la ce s-ar cuveni să se facă sau să se gândească în diferite situații. Fără o precizare a valorilor importante pentru o societate democratică și interculturală, restul elementelor de competență din cadrul modelului ar putea servi multor altor tipuri de ordine politică, inclusiv celor de tip nedemocratic. De exemplu, cineva poate fi un cetățean responsabil, cu bune abilități de comunicare și bine informat din punct de vedere politic într-o dictatură de tip totalitar, dacă ar exista un alt tip de valori la baza judecăților, deciziilor și acțiunilor sale. Astfel, valorile pe care le conține modelul cadrului de referință se află în centrul competenței democratice și sunt esențiale pentru caracterizarea acestui tip de competență.

■ VALORIZAREA DEMNITĂȚII UMANE ȘI A DREPTURILOR OMULUI

Primul set de valori se bazează pe convingerea generală că toate ființele umane au aceeași valoare, aceeași demnitate, au dreptul la același respect, aceleași drepturi ale omului, libertăți fundamentale și ar trebui să fie tratate ca atare. Aceasta presupune convingerea că drepturile omului sunt universale, inalienabile și indivizibile și se aplică tuturor, fără deosebire. Drepturile omului asigură setul minim necesar de mijloace de protecție esențiale pentru o viață demnă și asigură o bază esențială pentru libertate, egalitate, dreptate și pace în lume.

■ VALORIZAREA DIVERSITĂȚII CULTURALE

Al doilea element al modelului de competență se bazează pe convingerea generală că alte afilieri culturale, variabilitatea și diversitatea culturală și pluralismul perspectivelor, punctelor de vedere și practicilor ar trebui să fie privite pozitiv, apreciate și prețuite. Aceasta presupune că diversitatea culturală este un bun al societății, că oamenii pot învăța și beneficia de pe urma perspectivelor diverse ale altora și că diversitatea culturală ar trebui să fie promovată și protejată. Interacțiunea între oameni, indiferent de diferențele culturale percepute, ar trebui bazată pe dialog intercultural, în scopul asigurării conviețuirii ca egali în societate. Există o potențială tensiune între valorizarea drepturilor omului și valorizarea diversității culturale: într-o societate care a adoptat drepturile omului ca valoare fundamentală, valorizarea diversității culturale va avea anumite limite, impuse de nevoia de a promova, respecta și apăra drepturile omului și libertățile altor oameni. Astfel, diferitele credințe și practici culturale ar trebui să fie apreciate doar dacă nu încalcă drepturile omului și libertățile fundamentale.

■ VALORIZAREA DEMOCRAȚIEI, DREPTĂȚII, ECHITĂȚII, EGALITĂȚII ȘI A STATULUI DE DREPT

Al treilea set de valori se bazează pe o serie de convingeri legate de felul în care ar trebui să funcționeze și să fie guvernate societățile. Toți cetățenii ar trebui să poată participa la fel (direct sau indirect, prin reprezentanți aleși) la procedurile prin care sunt formulate și stabilite legile ce servesc pentru a organiza societatea, să se implice activ în procedurile democratice care funcționează la nivelul societății lor (aceasta însemnând inclusiv dreptul de a nu participa în anumite cazuri, din motive ce țin de conștiință sau de situație). Deciziile trebuie luate de majoritate, dar trebuie să fie asigurat și tratamentul corect și echitabil al minorităților de orice fel. Dreptatea socială, echitatea și egalitatea ar trebui să funcționeze la toate nivelurile societății. Statul de drept presupune ca toți membrii societății să fie tratați corect, echitabil, imparțial și la fel, în conformitate cu legile care se aplică tuturor.

ATITUDINI

O atitudine reprezintă orientarea mentală generală pe care o adoptă o persoană față de cineva sau ceva (de exemplu, o persoană, un grup, o instituție, o problemă, un eveniment, un simbol). Atitudinile au, de obicei, patru componente: o convingere sau opinie despre obiectul atitudinii, o

emoție sau un sentiment față de obiect, o evaluare (pozitivă sau negativă) a obiectului și o tendință de a se comporta într-un anumit fel față de obiect.

■ DESCHIDEREA FAȚĂ DE ALTERITATE CULTURALĂ ȘI FAȚĂ DE ALTE CONVINGERI, VIZIUNI ASUPRA LUMII ȘI PRACTICI

Deschiderea este o atitudine, fie față de alte persoane care sunt percepute ca având afilieri culturale diferite de cele proprii, fie față de viziuni asupra lumii, convingeri, valori și practici care diferă de cele proprii. Deschiderea implică sensibilitate față de diversitatea culturală, curiozitate și interes pentru a învăța despre alte orientări, afilieri culturale și alte viziuni asupra lumii, convingeri, valori și practici, precum și dispoziția de a amâna judecarea și neîncrederea în ceea ce este diferit și de a analiza propriile convingeri, valori și practici. Deschiderea presupune, de asemenea, disponibilitatea emoțională de căutare de oportunități pentru dezvoltarea de relații cu alții, care sunt percepuți ca fiind diferiți de sine.

■ RESPECTUL

Respectul este o atitudine de apreciere, recunoaștere și considerație față de cineva sau ceva (de exemplu, o persoană, o convingere, un simbol, un principiu, o practică). Un tip de respect care este deosebit de important în contextul unei culturi a democrației este respectul acordat altor persoane, care sunt percepute ca având afilieri culturale diferite sau convingeri, opinii sau practici diferite de cele proprii. Acest tip de respect nu impune minimalizarea sau ignorarea diferențelor propriu-zise, ce pot exista între sine și celălalt, care uneori pot fi semnificative și profunde, nici nu necesită aprobarea, adoptarea sau „convertirea” la ceea ce este respectat. În schimb, este o atitudine care implică aprecierea demnității și dreptului celeilalte persoane de a avea acele afilieri, convingeri, opinii sau practici, recunoscând și confirmând, în același timp, diferențele care există între sine și celălalt. Atitudinea de respect este necesară pentru a facilita interacțiunea democratică și dialogul cu alți oameni.

Totuși, respectul trebuie să aibă anumite limite: nu trebuie să se manifeste respect față de conținutul convingerilor și opiniilor sau stilurilor de viață și practicilor care încalcă demnitatea, drepturile omului și libertățile altora. Din perspectiva drepturilor omului, dreptul altei persoane la libertatea convingerilor trebuie să fie respectat întotdeauna, dar nu se poate acorda respect conținutului convingerilor care urmăresc să împiedice sau să încalce demnitatea, drepturile omului și libertățile fundamentale ale altora. În cazul convingerilor al căror conținut nu poate fi respectat, restricțiile se aplică nu dreptului de a avea convingerile respective, ci libertății de a manifesta acele convingeri, dacă astfel de restricții sunt necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii publice sau protecția drepturilor și libertăților altora (a se vedea Articolul 9 din Convenția europeană a drepturilor omului).

Conceptul de „respect” reflectă mai bine decât conceptul de „toleranță” atitudinea care este necesară pentru o cultură a democrației. Toleranța poate, în unele contexte, să transmită conotația îndurării pur și simplu sau a împăcării cu starea de diferență și o atitudine de superioritate, de la cineva care tolerează la cineva sau ceva care este tolerat. Respectul se bazează pe recunoașterea demnității, drepturilor și libertăților celorlalți și a relației de egalitate între sine și ceilalți.

■ SPIRITUL CIVIC

Spiritul civic reprezintă o atitudine de solidaritate și datorie față de o comunitate sau de un grup social, dincolo de persoanele apropiate din familie sau grupul de prieteni. Există numeroase tipuri de grupuri care pot fi relevante în acest sens, de exemplu, oamenii care locuiesc într-o anumită zonă geografică (cum ar fi un cartier, un oraș, o țară, un grup de țări sau chiar întreaga lume, în cazul

„comunității globale”), un grup bazat pe diferite criterii de apartenență (etnia, religia, preferința pentru anumite activități etc.) sau orice alt fel de grup social sau cultural căruia persoana simte că-i aparține. Fiecare persoană aparține unor grupuri multiple și poate avea spirit civic față de acestea. Desigur, spiritul civic se aplică, în cazul elevilor, în mod special în raport cu clasa din care fac parte și cu școala în care învață.

■ RESPONSABILITATEA

Responsabilitatea este o atitudine față de propriile acțiuni. Aceasta apare atunci când o persoană are obligația de a acționa într-un anumit mod și merită laude sau reproșuri, pentru că a acționat sau nu în acel mod. O persoană responsabilă are capacitatea să reflecteze la propriile acțiuni, să formuleze intenții despre modul de a acționa și să execute acțiunile pentru care a optat. Responsabilitatea poate necesita curaj, în măsura în care luarea unei atitudini pe bază de principii te poate impune să acționezi pe cont propriu, împotriva normelor comunității, sau să contesti o decizie colectivă pe care o consideri greșită. Astfel, poate exista uneori o tensiune între spiritul civic și responsabilitatea morală.

■ AUTOEFICACITATEA

Autoeficacitatea este o atitudine față de sine. Aceasta implică încredere în propria capacitate de a întreprinde acțiuni necesare pentru a realiza anumite obiective. Această încredere necesită, la rândul său, convingerea că poți să înțelegi ceea ce se cere, să formulezi judecăți corespunzătoare, să selectezi metode potrivite pentru a realiza anumite sarcini, să depășești obstacole, să influențezi ceea ce se întâmplă în jurul tău.

■ TOLERANȚA LA AMBIGUITATE

Toleranța la ambiguitate reprezintă o atitudine față de situații în care este perceput un grad semnificativ de incertitudine și în care sunt posibile interpretări multiple, uneori chiar opuse sau incompatibile. Astfel, termenul *toleranță* trebuie înțeles aici, mai degrabă, în sensul său pozitiv, „de a accepta și a primi ambiguitatea”, decât în sensul negativ, de „a îndura sau de a se împăca cu ambiguitatea”. Astfel, toleranța la ambiguitate implică recunoașterea faptului că pot să existe perspective și interpretări multiple ale unei situații și că propria perspectivă poate să nu fie cu nimic mai bună decât perspectivele altora, acceptarea complexității, a contradicțiilor și a lipsei de claritate, precum și disponibilitatea de a-și asuma sarcini și atunci când există numai informații incomplete sau parțiale, printr-o abordare constructivă.

Este important să nu se confunde conceptul de „toleranță la ambiguitate” cu cel de „toleranță”, menționat în definiția respectului.

ABILITĂȚI

O abilitate reprezintă capacitatea de a pune în practică tipare complexe, bine organizate, de gândire sau de comportament, într-o manieră adaptivă, pentru a îndeplini un anumit scop sau obiectiv.

■ ABILITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE AUTONOMĂ

Abilitățile de învățare autonomă sunt abilitățile de care o persoană are nevoie pentru a desfășura, a organiza și a-și evalua activitatea de învățare, în funcție de nevoile proprii, într-o manieră dirijată de sine și după propriile reguli, fără a fi îndemnată de alții. Aceste abilități sunt importante pentru o cultură a democrației, fiindcă le oferă oamenilor posibilitatea să învețe singuri despre aspectele politice, civice și culturale ale vieții, apelând la surse multiple și diverse, la îndemână și nu numai,

în loc să se bazeze doar pe agenți din mediul lor imediat, care să le ofere informații despre aceste probleme.

■ ABILITĂȚILE DE GÂNDIRE CRITICĂ ȘI ANALITICĂ

Abilitățile de gândire analitică sunt abilitățile necesare pentru a analiza materiale de orice fel (de exemplu, texte, argumente, interpretări, controverse, evenimente, experiențe), în mod sistematic și logic, prin acțiuni precum: descompunerea materialelor și elementelor constitutive; interpretarea semnificației fiecărui element; examinarea elementelor în raport cu alte elemente; identificarea contradicțiilor și discrepanțelor; extragerea rezultatelor analizei pentru a formula concluzii logice și justificabile cu privire la întreg.

Abilitățile de gândire critică sunt abilitățile necesare pentru a evalua și a emite judecăți despre materiale de orice fel, prin acțiuni precum: evaluări în baza coerenței interne și a coerenței cu experiența și dovezile disponibile; judecăți cu privire la valabilitatea, exactitatea, acceptabilitatea, veridicitatea, adecvarea, utilitatea și/sau caracterul persuasiv al materialelor analizate; evaluarea ideilor preconceptuate și a motivelor celor care au creat materialele; elaborare de soluții alternative; estimarea argumentelor pro și contra; extragerea rezultatelor într-un mod organizat și coerent.

■ ABILITĂȚILE DE ASCULTARE ȘI OBSERVARE

Abilitățile de ascultare și observare sunt abilități necesare pentru a înțelege ce spun alți oameni și pentru a învăța din comportamentul altor oameni. Pentru a înțelege ce spun alți oameni, este nevoie de o ascultare activă – a fi foarte atent nu doar la ce se spune, ci și la cum se spune, prin tonul utilizat, volum, sonoritate, ritmul și fluența vocii, a fi atent și la limbajul corporal care însoțește vorbirea, în special la mișcările ochilor, expresiile feței și gesturi.

■ EMPATIA

Empatia reprezintă setul de abilități necesare pentru a înțelege și a se raporta la gândurile, convingerile și sentimentele altor oameni și a vedea lumea din perspectiva acestora. Empatia presupune capacitatea de a ieși din propriul cadru de referință psihologic și capacitatea de a percepe și de a înțelege cadrul de referință psihologic și perspectiva altei persoane. Această abilitate este fundamentală pentru înțelegerea afilierilor culturale, a viziunilor asupra lumii, convingerilor, intereselor, emoțiilor, dorințelor și nevoilor altor oameni.

■ FLEXIBILITATEA ȘI ADAPTABILITATEA

Flexibilitatea și adaptabilitate oferă posibilitatea adaptării într-un mod pozitiv la noutate și schimbare, la așteptările sociale sau culturale, la stilurile de comunicare și comportamentele altor oameni. Ele permit ajustarea tiparelor de gândire, simțire sau comportament ca răspuns la noi împrejurări neprevăzute, experiențe, întâlniri și informații. Flexibilitatea și adaptabilitatea, astfel definite, trebuie să fie distinse de adaptarea neprincipială sau oportunistă a comportamentului pentru beneficiul sau câștigul personal. De asemenea, ele trebuie distinse de adaptarea impusă cu forța din exterior.

■ ABILITĂȚILE LINGVISTICE, DE COMUNICARE ȘI PLURILINGVE

Abilitățile lingvistice, de comunicare și plurilingve sunt abilitățile necesare pentru a comunica eficient și adecvat cu alți oameni. Acestea includ, printre altele, capacitatea de exprimare a propriilor convingeri, opinii, interese și nevoi, explicând și clarificând idei, susținând, promovând, argumentând, judecând, discutând, dezbătând, convingând și negociind, capacitatea de a utiliza mai multe limbi sau variante de limbi, capacitatea de a se exprima cu încredere și fără agresiune, într-un mod care respectă demnitatea și drepturile altor persoane, capacitatea de a recunoaște diferite convenții

de comunicare (verbală și nonverbală) și de a-și adapta și modifica propriul comportament la contextul cultural predominant, capacitatea de a adresa întrebări de clarificare într-un mod adecvat și sensibil și de a gestiona dificultățile în comunicare, de exemplu, cerându-le celorlalți să repete sau să reformuleze sau oferind reformulări, corectări sau simplificări ale comunicărilor proprii care au fost greșit înțelese, precum și capacitatea de a acționa ca mediator lingvistic în interacțiunile interculturale.

■ ABILITĂȚILE DE COOPERARE

Abilitățile de cooperare sunt abilitățile necesare pentru participarea alături de alții la activități, sarcini și acțiuni comune și se referă la exprimarea punctelor de vedere și a opiniilor în contextul unui grup, la încurajarea celorlalți membri ai grupului să-și exprime punctele de vedere și opiniile într-un astfel de context, ajungerea la un consens sau compromis în cadrul unui grup, stabilirea obiectivelor grupului și urmărirea lor, aprecierea potențialului și contribuției tuturor membrilor grupului, încurajarea și motivarea altor membri ai grupului, împărtășirea cunoștințelor, experienței sau expertizei relevante cu grupul.

■ ABILITĂȚILE DE GESTIONARE A CONFLICTELOR

Abilitățile de gestionare a conflictelor sunt abilitățile necesare pentru a aborda, gestiona și aplană conflictele într-un mod pașnic și se referă la reducerea sau prevenirea agresiunii și negativității și la crearea unui mediu în care oamenii să se simtă liberi să-și exprime diferitele opinii și preocupări fără frica de reprimare; recunoașterea diferențelor de putere și/sau statut ale părților aflate în conflict și luarea de măsuri pentru a reduce impactul posibil al unor astfel de diferențe asupra comunicării dintre acestea; gestionarea eficientă și reglarea emoțiilor; ascultarea și înțelegerea diferitor perspective ale părților implicate în conflicte; contracararea sau reducerea interpretărilor greșite; identificarea elementelor comune în baza cărora se poate construi un acord între părțile aflate în conflict; identificarea opțiunilor de aplanare a conflictelor și perfecționarea compromisurilor sau soluțiilor posibile.

CUNOȘTINȚE ȘI ÎNȚELEGERE CRITICĂ

Cunoștințele se referă la informațiile deținute pe o anumită temă. Termenul *înțelegere critică* este utilizat pentru a sublinia nevoia ca, în contextul proceselor democratice și interculturale, înțelegerea și aprecierea semnificațiilor asociate informațiilor să implice reflecția activă și evaluarea critică a ceea ce se înțelege și se interpretează.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA SINE

Cunoașterea și înțelegerea critică a sinelui presupun cunoașterea și înțelegerea propriilor afilieri culturale, a propriei perspective asupra lumii, precum și a modului în care acestea influențează percepțiile, judecățile și reacțiile față de alte persoane. Aceasta include cunoașterea și înțelegerea supozițiilor și a ideilor preconceptuate care stau la baza propriei perspective asupra lumii; conștientizarea propriilor emoții, sentimente și motivații, în special în contextele care presupun comunicarea și cooperarea cu alți oameni, precum și cunoașterea și înțelegerea limitelor propriei competențe și expertize.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Cunoașterea și înțelegerea critică a limbii și comunicării se referă la cunoașterea convențiilor de comunicare verbală și nonverbală acceptabile din punct de vedere social, valabile pentru limba folosită (limbile folosite), înțelegerea faptului că persoanele cu afilieri culturale diferite pot urma

convenții de comunicare verbală și nonverbală diferite de cele proprii, care au sens din perspectiva lor, chiar și atunci când folosesc aceeași limbă, înțelegerea faptului că persoanele cu afilieri culturale diferite pot percepe semnificațiile comunicărilor în moduri diferite, înțelegerea impactului social și a efectelor diferitor stiluri de comunicare, inclusiv înțelegerea felului în care diferite stiluri de comunicare pot intra în conflict sau duce la o întrerupere a comunicării, înțelegerea felului în care limba se leagă de supoziții, idei preconceptuate, percepții, convingeri și judecăți.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA LUME

Cunoașterea și înțelegerea critică a lumii se referă, în cadrul modelului competențelor pentru cultură democratică, în special la următoarele aspecte:

- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la politică și la legi (inclusiv la luarea deciziilor democratice, la nivel de clasă, școală și societate);
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la drepturile omului, inclusiv la drepturile copilului;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la cultură (conceptul de „cultură” în general și impactul pe care îl au apartenențele culturale asupra oamenilor) și culturi (aspecte specifice referitoare la anumite grupuri culturale);
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la religii;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la istorie;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la mass-media;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la economie, mediu și sustenabilitate.

Anumite aspecte ale acestor competențe se dezvoltă și la alte discipline, iar la disciplina Educație pentru societate trebuie avută în vedere dezvoltarea treptată, la diferite niveluri de profunzime, a acestor competențe, pe parcursul întregii perioade de studii, fără a fi necesar ca toate aspectele acestor competențe să fie abordate în timpul unui an școlar.

De asemenea, planificarea activităților de învățare și procesul de evaluare a elevilor trebuie să țină cont de faptul că aceste elemente de competență se dezvoltă în mod integrat, în diferite configurații, și nu separat, una câte una.

EVALUAREA ȘI DESCRIPTORII DE COMPETENȚĂ

Pentru fiecare din cele 20 de competențe din Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică, Consiliul Europei a conceput și testat descriptorii de competență, care au scopul:

- de a sprijini evaluarea nivelului actual de dezvoltare a fiecărei competențe al unei persoane sau al unui grup, pentru a identifica arii de dezvoltare ulterioară și nevoi de învățare sau pentru a stabili nivelul obținut după o perioadă de învățare;
- de a servi ca referință sau instrument pentru profesioniștii din domeniul educației în elaborarea, implementarea și evaluarea intervențiilor educaționale în contexte formale și non-formale.

Descriptorii sunt afirmații formulate pozitiv care se referă la un comportament observabil concret al unei persoane cu un anumit nivel de competență.

Există mai multe modalități prin care o persoană poate exprima, printr-un comportament observabil, gradul în care stăpânește orice competență. Totuși, existența unor comportamente validate ca indicând o anumită competență permite operaționalizarea competențelor și definirea activităților de învățare care să contribuie la dezvoltarea competențelor respective.

Folosirea descriptorilor de competență este strâns legată de observare. Realizată în mod regulat, observarea devine parte integrantă a procesului de predare-învățare. În viața lor profesională cotidiană, profesorii sunt observatori experimentați ai elevilor, chiar dacă nu întotdeauna sunt

conștienți de felul în care observă și de ceea ce observă sau de felul în care procesează rezultatele acestei observări. Totuși, atunci când se observă comportamentul elevilor și se folosesc ca reper descriptorii, procesul trebuie să aibă un scop și să fie planificat cu grijă.

În acest context, trebuie luate în considerare câteva aspecte:

- Observarea trebuie să se realizeze astfel încât să nu perturbe procesul de învățare sau să îi facă pe elevi să se simtă incomod.
- Observarea trebuie să cuprindă o varietate de situații, incluzând răspunsul elevului la sarcini specifice, munca individuală din sala de clasă, interacțiunile cu profesorul și cu ceilalți colegi în timpul activităților comune, precum și comportamentul în timpul pauzelor, înainte și după lecții sau în timpul activităților extracurriculare.
- Deoarece într-o anumită situație este probabilă mobilizarea unui ansamblu de elemente ale modelului de competențe pentru cultură democratică, este necesară relaționarea comportamentelor cu un set de descriptori și nu doar cu un singur descriptor.
- Observarea trebuie să se concentreze asupra comportamentului verbal, paraverbal și nonverbal și să ia în considerare, pe lângă ceea ce se spune și se face, aspecte precum contactul vizual, atitudinile, exprimarea emoțiilor etc.
- Observarea comportamentului reflectat de un anumit descriptor nu trebuie să se bazeze doar pe prima impresie, pe convingeri, așteptări și preferințe personale ale profesorului sau pe vreun moment specific sau activitate specifică. O anumită manifestare a unui comportament poate fi și accidentală sau generată de factori de care profesorul nu este conștient, în vreme ce lipsa manifestării unui comportament poate fi rezultatul faptului că elevului nu i s-a dat șansa de a manifesta acel comportament.

Observarea comportamentului bazată pe descriptori este un instrument eficace pentru diagnosticarea decalajelor de învățare, făcând posibilă elaborarea de planuri personalizate bine direcționate și folosirea adecvată a strategiilor de diferențiere și/sau susținere a elevilor în procesul de învățare graduală.

Faptul că un elev nu manifestă într-o situație educațională comportamentul ilustrat de descriptor nu este suficient pentru a concluziona că acesta are un nivel mai scăzut de competență. Se poate ca în această situație specifică, la momentul respectiv, comportamentul să nu fi fost vizibil, însă în alte circumstanțe elevul ar putea fi capabil să manifeste comportamentul relevant.

Utilizarea descriptorilor permite, datorită faptului că aceștia sunt formulați în termeni pozitivi, să se identifice ceea ce pot face elevii, iar absența comportamentelor trebuie să orienteze intervențiile viitoare, nu să fie utilizată pentru a-i eticheta negativ.

Metodologia de evaluare la disciplina Educație pentru societate prevede pentru fiecare an de studii un set de descriptori bazați pe descriptorii din Cadrul de referință al Consiliului Europei și identificați în raport cu unitățile de competență și cu activitățile de învățare sugerate. Prezentul ghid arată cum poate fi integrat în mod concret procesul de predare-învățare cu cel de evaluare în baza acestor descriptori.

PROIECTAREA ȘI REALIZAREA LECȚIILOR

■ IMPORTANȚA CENTRĂRII PE DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR

În proiectarea și realizarea lecțiilor, se pornește de la competențele specifice vizate prin unitatea de conținut respectivă. Conținuturile specifice, enumerate în curriculum la fiecare unitate de învățare, sunt conținuturi *recomandate*. Ele nu sunt obligatorii și nu trebuie luate ca atare. Ele trebuie analizate și văzute în ansamblu, servind în calitate de sursă de inspirație pentru lecții, dar nu să fie

o transpunere directă a acelor elemente. O lecție poate să vizeze mai multe elemente enumerate într-o unitate de conținut sau un element se poate regăsi în mai multe lecții. Aceste elemente de conținut sunt simple sugestii. Centrarea trebuie să se facă pe competențe și unitățile de învățare.

Este important să existe **o conexiune clară între competențele pentru cultură democratică, unitățile de învățare, descriptorii și activități**. În realizarea activităților la clasă, trebuie să se țină cont de competențele care se urmăresc a fi dezvoltate și de descriptorii selectați pentru identificarea dezvoltării lor. De asemenea, obiectivele lecțiilor trebuie să țină cont de competențele care urmează a fi dezvoltate. Obiectivele nu trebuie să fie numeroase, deoarece nu este real să ne așteptăm ca în 45 de minute să realizăm multe obiective. Recomandăm maximum trei obiective.

Este important ca modul de gândire și de realizare la clasă a activității să fie **centrat pe competențe**, nu pe conținuturi. Această abordare reprezintă o schimbare față de modul în care s-au desfășurat activitățile educative în trecut, o schimbare de paradigmă, o schimbare a modului de gândire și de acțiune.

■ ITINERARII DIDACTICE PARTICULARIZATE PENTRU FIECARE CLASĂ

Acest ghid urmărește să vă ofere oportunitatea de a crea **itinerarii didactice particularizate**. Respectând structura temelor la fiecare clasă și parcurgând cele patru unități de învățare la temele indicate, modul de parcurgere poate fi diferit de la o clasă la alta, ținând cont de:

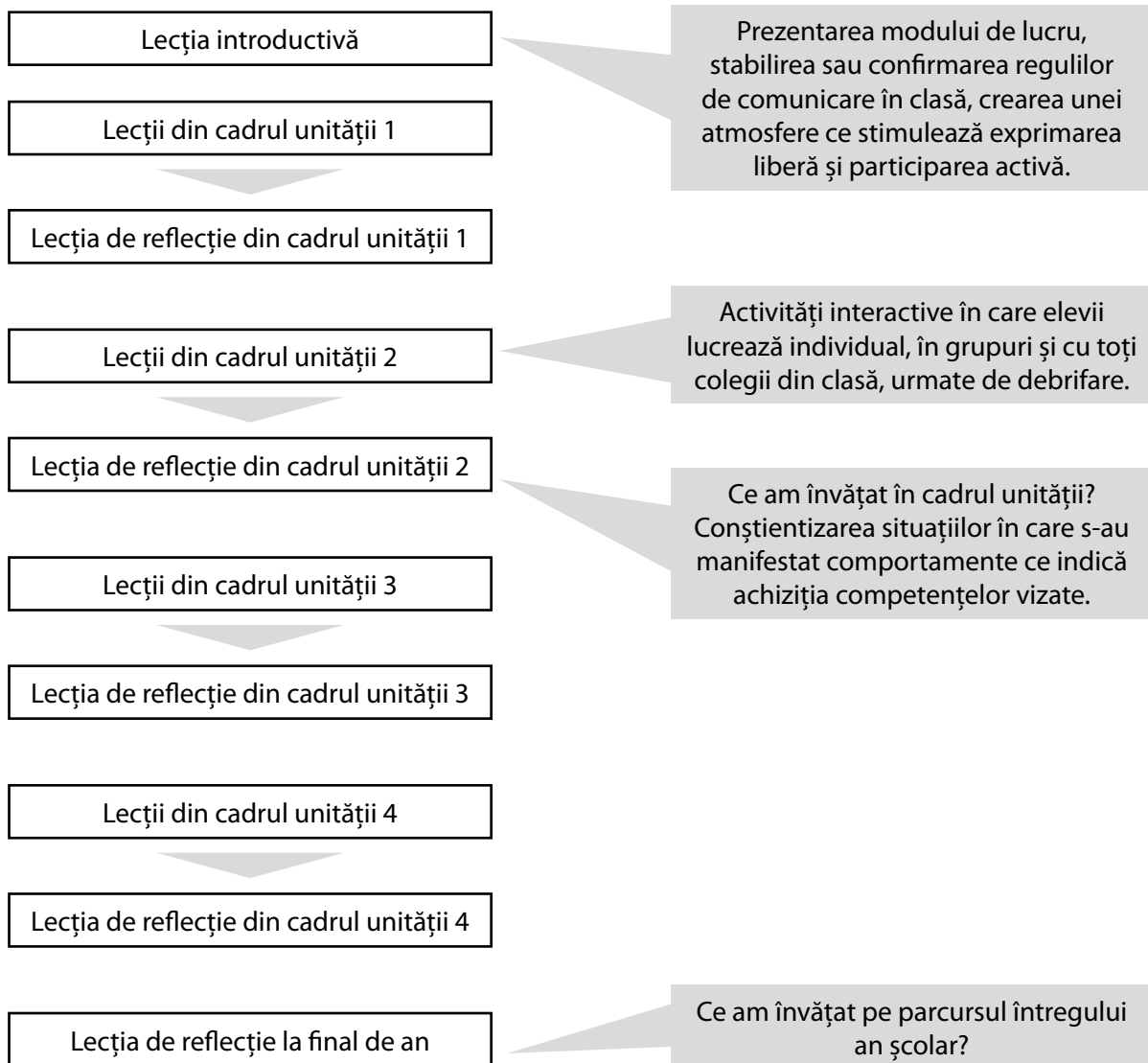
- nevoile și interesul elevilor;
- contextul local;
- preferințele și interesul profesorilor.

În ghid veți găsi exemple de activități care să permită generarea acestui itinerar particularizat. Cele patru unități de învățare nu trebuie să fie parcurse într-un număr egal de ore. În funcție de complexitatea lor, unele unități pot fi mai scurte, altele, mai lungi. La anumite clase, este posibil să fie potrivită abordarea unei teme pe o durată mai mare de timp, pentru a asigura dezvoltarea competențelor vizate.

■ STRUCTURA PROCESULUI DIDACTIC PE PARCURSUL UNUI AN ȘCOLAR

Având în vedere cele spuse mai sus, în acord cu metodologia de evaluare prin descriptorii la Educație pentru societate, prezentul ghid propune structurarea procesului didactic pe parcursul unui an școlar după cum urmează:

- lecție introductivă, în cadrul căreia să fie pregătiți elevii pentru implicarea activă în procesul de învățare și să fie creat un cadru adecvat pentru desfășurarea cu succes a lecțiilor;
- lecțiile corespunzătoare fiecărei unități de învățare, finalizate cu o lecție dedicată exclusiv reflecției pentru unitatea de învățare respectivă;
- lecție finală de reflecție, care încheie fiecare an școlar.

Avem, așadar, trei niveluri de reflecție, diferite, dar complementare, incluse în proces:

- reflecția de la finalul diferitor activități de învățare;
- lecția de reflecție de la finalul unității de învățare, în timpul căreia elevii conștientizează și exprimă ceea ce au învățat în cadrul setului de lecții respectiv;
- lecția de reflecție la final de an școlar, ce permite rememorarea întregii experiențe de învățare și completarea conștientizării competențelor dezvoltate, cu accent pe articularea între diferite unități de învățare.

Procedând în acest fel, se asigură atât climatul necesar pentru aplicarea principiilor de învățare recomandate, bazate pe interacțiune și reflecție, cât și un proces de evaluare a elevilor eșalonat și repartizat în mod echilibrat pe durata anului școlar.

Astfel, lecția introductivă familiarizează elevii și cu modul în care se realizează evaluarea, iar lecțiile centrate pe reflecție, la final de unitate de învățare și la final de an școlar, reprezintă surse foarte importante de informații pentru evaluare.

A treia unitate de învățare din cadrul acestui ghid este dedicată unei activități de învățare bazată pe proiect, desfășurându-se pe parcursul mai multor lecții, cu legătură între ele. Mai multe detalii metodologice privind planificarea și realizarea activității de învățare bazată pe proiect sunt disponibile

la începutul unității respective. Includerea unității date pe această poziție în planificarea anuală, deși în curriculum ea figurează la final, nu este obligatorie, dar este bazată pe mai multe argumente. Astfel, în primul rând, această organizare a procesului didactic ține cont de structura anului școlar, de poziția vacanțelor. În al doilea rând, experiența în domeniu a altor țări arată că realizarea acestei activități la finalul anului școlar presupune o serie de riscuri privind asigurarea unei calități înalte a procesului, inclusiv cu partea de reflecție. În fine, dar nu în ultimul rând, se arată astfel în mod concret cum se pot transpune prevederile curriculumului în planificarea didactică în mod flexibil și conform nevoilor elevilor, cu scopul dezvoltării competențelor acestora.

RISURI CARE TREBUIE EVITATE

În cadrul acestei secțiuni vor fi colectate aspecte asupra cărora profesorii trebuie să reflecteze în mod deosebit, pentru a evita efectele negative, nedorite sau devierea de la principiile menționate în curriculum și în metodologia de evaluare. În continuare, sunt prezentate câteva exemple de astfel de riscuri.

- Rolul casetei cu informații – aceasta este doar pentru profesor și are scopul de a oferi informații generale cu privire la tema abordată, pe care profesorul trebuie să le cunoască, dar ele nu trebuie prezentate ca atare elevilor. Profesorul nu trebuie să le citească elevilor sau să ceară acestora să citească ceea ce este menționat în caseta cu informații. Desigur, anumite elemente vor fi menționate la momentul potrivit, în timpul lecției, sau se vor regăsi în concluziile formulate de elevi în urma activității din cadrul lecției, dar dacă ar fi citite de către profesor, ar corespunde unei abordări centrate pe conținuturi, nu pe competențe.
- Anticiparea sau forțarea concluziilor – rolul profesorului este să ghideze elevii, printr-o serie de întrebări, să ajungă la anumite concluzii, dar acestea nu trebuie forțate și nici nu trebuie comunicate elevilor de către profesori. Elevii nu trebuie să răspundă la întrebări gândindu-se ce ar aștepta profesorul să răspundă, ci exprimând în mod sincer și autentic ceea ce cred, iar profesorul trebuie să încurajeze exprimarea deschisă și liberă a opiniilor elevilor. Dacă elevii nu ajung la concluziile așteptate de profesor, soluția nu este ca profesorul să formuleze aceste concluzii, ci să adreseze întrebări suplimentare sau chiar să adapteze demersul didactic, pentru a reveni asupra aspectelor respective.
- Implicarea neechilibrată a elevilor – o tendință firească a profesorilor este de a-i implica în cadrul lecțiilor mai mult pe elevii care sunt mai ușor dispuși să se implice și care sunt, în general, obișnuiți cu un astfel de rol. În cadrul lecțiilor introductive și apoi pe tot parcursul activităților, se va insista asupra importanței implicării tuturor elevilor și a găsirii celor mai potrivite modalități care să permită fiecărui elev să participe activ, să-și exprime opiniile și să-și dezvolte competențele.
- Focalizarea pe calitatea produselor elevilor – la unele activități, elevii realizează diferite produse. Conținutul acestor produse reflectă, desigur, anumite competențe ale elevilor și acest lucru trebuie să fie luat în considerare de către profesor. Cu toate acestea, cel mai important este procesul în urma căruia a fost realizat produsul și este posibil ca în urma realizării unui produs ce poate fi considerat ca nefiind de bună calitate, elevii să fi manifestat în mod semnificativ anumite competențe. Acest lucru poate rezulta atât în urma observării comportamentelor elevilor pe parcursul diferitor sarcini activități, cât și în cadrul reflecției asupra procesului prin care au trecut.
- Teama de a nu finaliza evaluarea – în special în contextul primelor contacte cu metodologia de evaluare bazată nu pe testarea cunoștințelor elevilor, ci, în principal, pe observarea comportamentelor acestora, unor profesori poate să le fie frică de faptul că nu vor avea suficient timp și spațiu pentru a observa la toți elevii comportamentele corespunzătoare descriptorilor. Acest lucru îi poate determina să reducă focalizarea asupra calității procesului didactic și să genereze

frustrări la nivelul elevilor. În realitate, atât observarea, cât și numeroasele momente de reflecție în care elevii sunt solicitați să revină asupra unor situații din cadrul lecțiilor și să explice ce au făcut și de ce au făcut anumite lucruri asigură suficiente oportunități pentru a obține informațiile necesare pentru evaluarea competențelor tuturor elevilor.

- Tendința de a evita activitățile care presupun mișcarea elevilor și organizarea clasei în mod diferit – uneori, activitățile care presupun mișcare (de exemplu, ridicarea elevilor în picioare sau plimbarea lor prin sala de clasă) pot părea consumatoare de timp (sau generatoare de haos), însă studiile în domeniul educației arată că mișcarea, schimbarea locurilor, schimbarea interlocutorilor îi ajută pe elevi să-și păstreze atenția mai mult timp, să fie mai implicați în activități și să înțeleagă mai bine ceea ce se discută în cadrul lecției. O sală de clasă organizată în stil clasic, cu mese aliniate pe rânduri, cu fața spre tablă, sistem conceput pentru activități centrate pe transmiterea de informații de la profesor la elevi, nu este potrivită pentru realizarea de activități în care elevii interacționează între ei, pentru a-și dezvolta diversele competențe vizate de disciplina Educație pentru societate. Cercetările din domeniul științelor educației arată că modul de organizare a spațiului în care se realizează activitățile de învățare influențează raportarea elevilor la procesul didactic. Astfel, o sală de clasă organizată în stil clasic stimulează pasivitatea elevilor și receptivitatea la ceea ce spune sau scrie pe tablă profesorul. O sală de clasă organizată în cerc sau într-o altă formă, care să le permită elevilor să-și vadă bine toți colegii, stimulează participarea activă și atenția la ceea ce spun colegii. De asemenea, activitățile de lucru în grupuri se desfășoară mult mai bine, dacă elevii dintr-un grup șed confortabil, față în față, decât dacă li se cere unor elevi să se întoarcă spre elevii de la masa din spatele lor, pentru a forma un grup. Așadar, dacă este posibilă deplasarea meselor, este foarte importantă reorganizarea sălii de clasă în așa mod încât aceasta să constituie un spațiu în care elevii să se vadă unii pe alții, să poată lucra în grupuri de patru-șase persoane și să se poată mișca. Desigur, prima dată când se încearcă o astfel de schimbare, este foarte posibil să se piardă mult timp, să fie unii elevi reticenți sau pasivi și, din cauza aceasta, există o mare tentație de a abandona, pe viitor, acest demers. Experiența mai multor profesori care au trecut prin astfel de situații arată că în scurt timp elevii se adaptează la noua situație și pregătesc sala de clasă în modul solicitat înainte de începerea orei. Dacă mesele sunt fixe, este important să găsiți o soluție cât mai bună, care poate fi, de exemplu, desprinderea lor, organizarea lecției în alt spațiu etc.

EVALUAREA DEMERSULUI DIDACTIC

Aplicând la clasă sugestiile de activități didactice prezentate în secțiunile următoare ale acestui ghid, profesorii, treptat, vor dobândi o serie de experiențe valoroase, care pot reprezenta o sursă esențială pentru dezvoltarea profesională ulterioară.

Pentru ca aceste experiențe acumulate să devină resurse pentru învățare și evoluție profesională, este utilă realizarea în mod conștient a unui proces de reflecție.

Astfel, după realizarea unei lecții, dar și la finalul unei unități de învățare sau la final de an școlar, profesorii pot reflecta, atât individual, cât și în colaborare cu alți colegi, asupra activității realizate și a modului în care, pe viitor:

- pot fi ajustate, corectate sau eliminate elementele care, în practică, s-au dovedit a fi inadecvate sau ineficiente în susținerea dezvoltării competențelor vizate;
- poate fi extinsă utilizarea unor strategii didactice și a modalităților de acțiune care s-au dovedit a fi utile și care au avut impact pozitiv asupra elevilor.

Este important ca reflecția să aibă în vedere ambele dimensiuni de mai sus și să nu se centreze doar pe ceea ce nu a funcționat corespunzător și trebuie schimbat.

Concluziile acestui proces de reflecție pot fi uneori aplicate imediat, de exemplu, prin ajustarea demersului didactic la aceeași lecție cu o altă clasă de elevi sau la lecția următoare cu aceeași clasă, sau, pe termen mai lung, la următoarele unități de învățare, sau în următorii ani școlari.

Acest proces poate deveni parte a practicii didactice obișnuite și va contribui la dezvoltarea competențelor profesorilor și la susținerea reciprocă între profesorii care predau disciplina Educație pentru societate. Dat fiind faptul că urmărim dezvoltarea la elevi a competențelor pentru cultură democratică, este important și pentru profesori să-și utilizeze și dezvolte abilitățile de învățare autonomă, responsabilitatea și abilitățile analitice și de gândire critică în raport cu propria activitate profesională.

Unitatea de învățare: Dilema sustenabilității

LECȚIA INTRODUCȚIVĂ

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru ceilalți în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor omului, garantate tuturor.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni. Dă dovadă că își asumă responsabilitatea pentru propriile greșeli.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Cunoștințe și gândire critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să-i asculte pe ceilalți și să-și modifice opinia în lumina noii înțelegeri;
- O2 – să analizeze diferite puncte de vedere, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor;
- O3 – să analizeze critic propriile abilități, atitudini, valori, în raport cu competențele pentru cultură democratică;

O4 – să demonstreze interes/motivație în formarea competențelor pentru cultură democratică.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontal.
- Metode și procedee didactice: jocul didactic „Dilema”, brainstorming, discuția dirijată, jocul de autoevaluare, „Propoziții lacunare”.

Resurse didactice: COMPASS, Educație pentru drepturile omului, manual pentru tineri, volumul I (<https://www.agenda21.org.ro/download/compass1.pdf>), Fișa 1, cu afirmații controversate, Fișa 2, Curriculum la Educație pentru societate, clasa a XI-a.

Materiale necesare: cretă sau bandă adezivă, tablă/coli de hârtie.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

Prin activitățile propuse în cadrul lecției introductive, elevii vor fi încurajați să-și exprime propria opinie, în baza cunoștințelor și experiențelor acumulate în anul precedent de studii, să-i asculte pe ceilalți, interacționând constructiv cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere. Elevii se vor familiariza atât cu conținuturile curriculare, cât și cu finalitățile propuse pentru clasa a XI-a.

Elevii vor fi atenționați că la finele fiecărei unități de învățare vor avea o lecție de reflecție complexă asupra unității de învățare, în cadrul căreia își vor autoaprecia activitatea și comportamentul și vor fi evaluați de către colegi și profesor.

Este posibil ca realizarea activităților descrise în continuare să necesite două ore, pentru a se asigura un nivel adecvat de profunzime în studiul materiei. Se poate, de asemenea, opta pentru realizarea doar a unora dintre activitățile prezentate.

DEMERSUL DIDACTIC

ACTIVITATEA 1.

— „DILEMA” (25–30 MIN.)

Activitatea încurajează elevii să-și exprime propria opinie, să-i asculte pe ceilalți, să-și modifice opinia în lumina noii înțelegeri. De asemenea, elevii conștientizează modul în care pe parcursul unei activități interactive se pot manifesta diferite opinii, valori, atitudini și abilități. Activitatea se poate desfășura în diferite moduri.

Instrucțiuni

1. Li se explică elevilor că le vor fi propuse afirmații controversate, în legătură cu care este normal ca oamenii să aibă opinii diferite (Fișa de lucru 1).
2. Se trasează cu creta sau cu o bandă o linie pe lungimea podelei, de la un perete la altul, prin mijlocul clasei, astfel încât suprafața clasei să fie împărțită în două zone cu dimensiuni egale.
3. Li se explică participanților la joc că poziționarea într-o parte a liniei reprezintă acordul cu acea declarație, iar poziționarea în partea opusă reprezintă dezacordul față de declarație. Distanța

elevilor față de linie exprimă măsura în care aceștia sunt de acord sau în dezacord cu afirmația respectivă. Pereții camerei reprezintă limita! Persoanele care nu au nici o opinie vor sta pe linie.

4. Se citește prima afirmație.
5. Profesorul le spune elevilor să se aranjeze de acea parte a liniei și în acel punct care le reprezintă opinia despre afirmație.
6. Invitați participanții care doresc să-și motiveze alegerea locului respectiv să-și argumenteze poziția. Permiteți să vorbească oricui care dorește, dar asigurați-vă că cel puțin un elev din fiecare dintre următoarele categorii își motivează poziționarea:
 - ▷ elevi aflați la distanța cea mai mare de linie, în partea prin care exprimă acordul cu afirmația;
 - ▷ elevi aflați la distanța cea mai mare de linie, în partea prin care exprimă dezacordul cu afirmația;
 - ▷ elevi aflați la distanță mică de linie, în partea prin care exprimă acordul cu afirmația;
 - ▷ elevi aflați la distanță mică de linie, în partea prin care exprimă dezacordul cu afirmația.
7. Întrebați dacă cineva dorește să-și schimbe poziția. După ce toți care au dorit să facă acest lucru s-au re poziționat, cereți-le să spună care au fost motivele ce au determinat schimbarea.
8. Adresați o alta întrebare.
9. Debriefarea activității:
 - ▷ Ce părere aveți despre această activitate? Ce vi s-a părut interesant?
 - ▷ A fost greu să vă hotărâți pe care parte a liniei să vă poziționați?
 - ▷ Au fost situații când v-ați modificat opinia și ați trecut de altă parte a liniei? Argumentați.
 - ▷ Au fost elevi care au stat pe linie? Ați vrea să vă argumentați incertitudinea?
 - ▷ Ce valori, atitudini, abilități sau cunoștințe au fost mobilizate la diferiți elevi în cadrul activității?
 - ▷ Ar fi fost conștientizate acestea, dacă doar am fi vorbit despre ele sau dacă nu am fi avut această etapă de reflecție?

Concluzie:

La fel ca și în anul trecut, la disciplina Educație pentru societate se va încuraja și în anul școlar curent:

- ▶ exprimarea liberă, dar cu respect, a opiniilor;
- ▶ acceptarea faptului că oamenii pot avea puncte de vedere diferite;
- ▶ abordarea unor teme controversate și legate de viața în societate;
- ▶ flexibilitatea și posibilitatea modificării opiniilor;
- ▶ reflectarea sistematică asupra a ceea ce am făcut, simțit și învățat;
- ▶ colaborarea între colegi, în vederea formării unor elemente de competențe din domeniile valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică.

ACTIVITATEA 2.

■ „LA CE FOLOSESC COMPETENȚELE PENTRU CULTURĂ DEMOCRATICĂ?” (25–30 MIN.)

Li se reamintește elevilor că și în anul trecut au realizat la Educație pentru societate activități centrate pe dezvoltarea competențelor pentru cultură democratică și au reflectat la acestea în baza unor descriptori și li se propune să dea răspuns la următoarea întrebare:

- ▶ La ce ne ajută competențele pentru cultură democratică?

Pentru a deduce răspunsul la această întrebare, propuneți elevilor următoarea activitate.

1. În baza unui brainstorming, găsiți răspuns la următoarele întrebări, care sunt scrise în prealabil pe tablă sau pe un poster. Solicitați de la elevi cât mai multe răspunsuri pentru fiecare afirmație. Răspunsurile se înregistrează pe tablă/poster.
 - ▷ Care sunt calitățile unei persoane fericite?
 - ▷ Ce calități posedă o persoană rezilientă (capabilă să facă față cu succes unor situații dificile)?
 - ▷ Ce calități cere un angajator de la angajatul său?
 - ▷ Ce calități trebuie să posede un bun antreprenor/manager?
2. Propuneți elevilor să compare listele alcătuite de ei cu lista rezultată în urma studiilor realizate în societatea actuală (Fișa 2) și cu lista competențelor și a descriptorilor pentru clasa a XI-a din metodologia de evaluare.

Debrifarea activității:

- Credeți că există vreo legătură între elementele identificate de voi, cele oferite de studii și competențele pe care le formăm la Educație pentru societate?
- Care elemente sunt comune? Care sunt diferite? Ce vi se pare surprinzător în liste?

Concluzie:

Disciplina Educație pentru societate are drept scop dezvoltarea la elevi a competențelor pentru cultură democratică, formând astfel un cetățean activ și responsabil, capabil să-și asume responsabilitatea pentru propriul destin și destinul comunității. Calitățile identificate se regăsesc și în cele 20 de competențe pentru cultură democratică, prin urmare, formarea competențelor pentru cultură democratică în cadrul cursului Educație pentru societate vă va permite să faceți mai ușor față provocărilor vieții, integrării și inserției sociale.

De asemenea, și în acest an vom realiza activități complexe, de învățare în baza proiectului, care contribuie simultan la achiziționarea atitudinilor, abilităților, cunoștințelor și înțelegerii critice și la formarea valorilor. Dacă în anul trecut ați organizat o competiție de dezbateri, în acest an vom propune o soluție la o problemă a comunității locale.

Se face o prezentare a unităților de învățare care vor fi studiate în clasa a XI-a, a finalităților stipulate în curriculum și a modalității de organizare a procesului de evaluare prin descriptorii.

ACTIVITATEA 3.

■ JOC DE AUTOEVALUARE „PROPOZIȚII LACUNARE” (15 MIN.)

Acest joc poate constitui o modalitate rapidă de a obține feedback.

Instrucțiuni:

1. Spuneți elevilor să se așeze în cerc.
2. Li se propune participanților, aleatoriu, un set de afirmații pe care trebuie să le completeze prompt. (Dacă cineva dintre elevi refuză să răspundă, adresați întrebarea altui elev.)
3. Alegeți una dintre perechile de afirmații de mai jos.
4. Mergeți în jurul cercului și cereți, pe rând, fiecărui participant să completeze afirmația. Nu sunt permise comentariile sau discuțiile.
5. Faceți runde suplimentare, dacă aveți timp suficient sau dacă doriți să mai obțineți feedback.

Exemple de afirmații:

Punctele forte ale activității au fost... Cele slabe au fost...

Cel mai interesant lucru a fost... Cel mai plictisitor lucru a fost...

Ceea ce mi-a plăcut cel mai tare este... Ceea ce am apreciat cel mai mult este...

Cel mai amuzant lucru... Cel mai serios lucru...

Mi-ar fi plăcut mai mult... și mai puțin...

Lucrul care mi-a plăcut să-l fac cel mai mult... Lucrul care mi-a plăcut cel mai puțin să-l fac...

Lucrul pe care l-am făcut cu încredere... Lucrul pe care n-am avut curaj să-l fac...

Sarcini alternative:

Activitatea de la reflecție poate fi substituită cu Pixuri în pahar, Lasă-mi mie ultimul cuvânt, Microfonul, Scriere liberă.

EXTINDERE:

Cereți elevilor să reflecteze asupra lecțiilor de Educație pentru societate din anul trecut de studii și să propună trei-cinci modalități de eficientizare a cursului dat, ce pot fi realizate prin contribuția elevilor. Dacă este timp suficient, elevii pot discuta în grupuri mici și apoi pot prezenta propunerile în fața întregii clase.

ANEXE

■ FIȘA 1. AFIRMAȚII CONTROVERSATE

- Trebuie să existe limitări pentru libertatea de exprimare.
- Poate fi încălcat un drept al unei persoane, dacă acest lucru aduce beneficii unui număr mare de cetățeni.
- Deciziile trebuie luate de instituțiile publice fără a se lăsa influențate de grupuri de cetățeni, care își promovează propriile interese.

■ FIȘA 2.

Studiile arată care sunt în societatea actuală:

Calitățile unei persoane fericite

- Focalizare pe aspectele pozitive
- Umor
- Încredere în sine
- Flexibilitate și adaptabilitate
- Optimism
- Asumarea unor valori pozitive

Calitățile unei persoane reziliente

- Autoeficacitatea
- Optimismul

- Deschiderea pentru legături și atașamentul față de alte persoane
- Toleranță pentru ambiguitate
- Empatia
- Inteligența emoțională (abilitatea de a identifica emoții la sine și la ceilalți, de a gestiona și exprima emoții corespunzător)
- Flexibilitatea și adaptabilitatea
- Gândirea critică și abilitatea de a rezolva probleme
- Abilitățile de comunicare

Calitățile cerute de angajatori

- Abilități de comunicare
- Onestitate
- Responsabilitate, punctualitate
- Flexibilitate
- Determinare și perseverență
- Abilități de cooperare
- Abilități de învățare autonomă
- Abilități de rezolvare a problemelor
- Loialitate, încredere

Calități ale unui bun antreprenor/manager

- Încredere în sine
- Deschidere
- Identificarea priorităților
- Abilități de comunicare și relaționare
- Abilități de învățare autonomă
- Integritate
- Perseverență
- Responsabilitate
- Respect

LECȚIA 1. COMPETIȚIA PENTRU RESURSE, JOCUL PESCUITULUI**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> • Îi tratează pe toți oamenii cu respect, indiferent de mediul cultural din care provin.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> • Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> • Susține că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> • Poate analiza o situație, înainte de a lua o decizie.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> • Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> • Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Abilități de gestionare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> • Găsește soluții la conflicte, care sunt avantajoase pentru toată lumea.
Cunoștințe și gândire critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra riscurilor asociate cu deteriorarea mediului înconjurător. • Poate reflecta în mod critic asupra valorilor, comportamentelor și stilurilor de viață necesare pentru un viitor sustenabil.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să reflecteze în mod critic asupra consecințelor pe termen lung ale deciziilor;
- O2 – să determine dilemele implicate în menținerea sustenabilității;
- O3 – să demonstreze interes pentru gestionarea responsabilă a resurselor comune.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontal, în grupuri mici.

- Metode și procedee didactice: învățarea bazată pe sarcini, discuția în plen, povestirea, organizatori grafici, brainstorming.

Resurse didactice: Participarea la democrație, volumul 4 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: fișe de lucru sau foi pentru fiecare grup, markere.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

Această lecție este prima dintr-o serie de cinci lecții care se concentrează pe problema gestionării resurselor comune. Dacă factorii de decizie politică, companiile și cetățenii nu reușesc să rezolve astfel de probleme, acestea pot duce la conflicte și pot afecta negativ, pe termen lung, atât oamenii, cât și mediul. Pentru a ilustra această problemă, primele trei lecții vor porni de la o simulare numită *jocul pescuitului*.

Jocul pescuitului se ocupă de problema sustenabilității, propunând o simulare legată de pescuitul excesiv. Elevii se confruntă cu o problemă – problema gestionării comune a resurselor – și trebuie să găsească o soluție, sub presiunea timpului, așa cum trebuie să o facă deseori oamenii și în realitate.

Elevii formează șase grupuri și acționează ca șase echipe de pescari care trăiesc în satele din jurul unui lac. Stocul de pește din lac reprezintă resursa comună a pescarilor și singura lor sursă de venit. În cadrul primei lecții, elevii vor deveni conștienți de riscurile și consecințele pescuitului excesiv din stocul disponibil. Ei vor conștientiza și faptul că astfel de probleme apar în situații în care nu există reguli clare de gestionare a resurselor limitate și nici instituții responsabile de menținerea unui echilibru și de protejarea intereselor comune pe termen lung.

Această simulare îi va ajuta pe elevi să înțeleagă ce înseamnă consumul responsabil și cum ar trebui să se comporte cetățenii, pentru a asigura sustenabilitatea resurselor. Exemplul de la care se pornește aici este pescuitul și de la el se poate extrapola la alte aspecte ce țin de sustenabilitate, precum sunt încălzirea globală, eliminarea deșeurilor nucleare sau consumul excesiv al rezervelor de apă dulce, poluarea etc.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Repartizarea în grupuri și explicarea contextului simulării (15 min.)

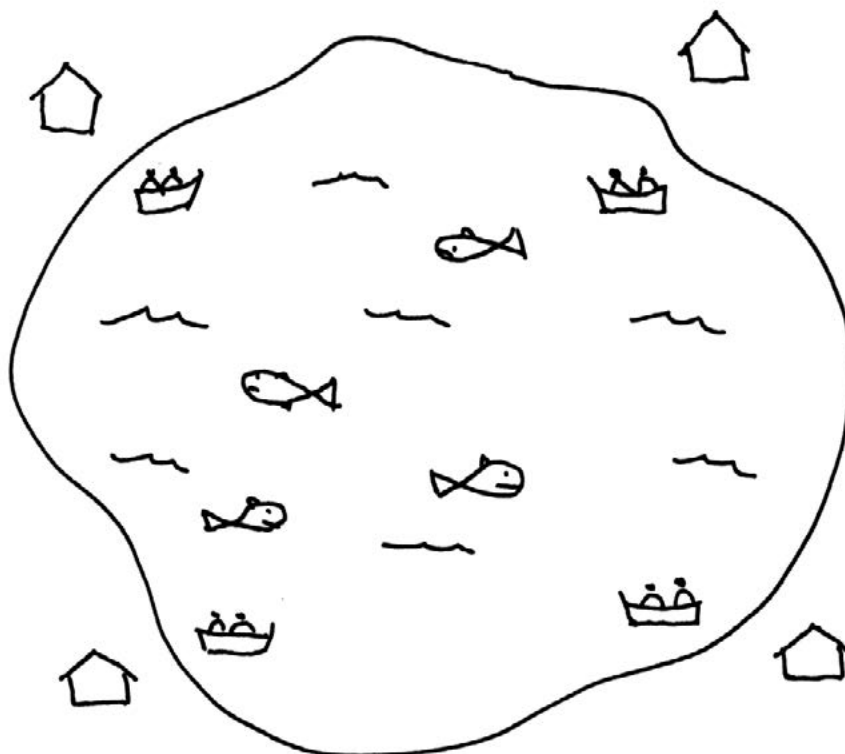
Clasa este împărțită în șase grupuri de câte patru-cinci elevi.

Prezentați elevilor contextul simulării:

„Imaginați-vă că locuiți într-unul dintre cele șase sate de pe malul unui lac. Pescuitul este singura ramură a economiei, nu aveți altă sursă de venit. Pescuiți pe tot parcursul sezonului deschis, dar există și un sezon închis, în cursul iernii și primăverii, pentru a permite refacerea populației de pește. În cursul acestor luni, trebuie să trăiți din rezervele de pește uscat și să vă reparați bărcile și plasele, că să fiți gata pentru următorul sezon.”

Fiecare grup reprezintă echipa de pescari a unui sat și are o barcă de pescuit. Grupurile pot alege un nume pentru barca lor. Pentru a ilustra această introducere, puteți realiza un desen simplu pe tablă sau pe coli de hârtie, care arată lacul, câțiva pești și cele șase sate care trăiesc din pescuit, fiecare cu câte o barcă plecând de la țărm.

Fiecare barcă are capacitatea de a prinde pe parcursul unui sezon de pescuit de șase luni pe an maximum opt tone de pește, suficient pentru acoperirea necesităților locuitorilor unui sat. Lucrurile au funcționat așa mult timp, iar conform tradiției, oamenii știu că dacă nu pescuiesc în perioada de iarnă și primăvară, vor avea destul pește în sezonul următor.

Anul acesta, înainte de începerea sezonului de pescuit, un cercetător a studiat lacul și a aflat că:

- ▷ lacul poate susține o cantitate maximă de 120 de tone de pește;
- ▷ dacă în lac sunt mai puțin de 40 de tone de pește, populația de pești nu se mai poate reproduce și toți peștii dispar;
- ▷ dacă în lac sunt cel puțin 40 de tone de pește, pe perioada sezonului închis populația de pește se dublează, fără a depăși însă limita maximă de 120 de tone de pește;
- ▷ în realitate, reproducerea stocului de pește poate fi asigurată și dacă durata sezonului închis este mai mică cu o lună, ceea ce ar permite unei bărci să pescuiască mai mult, ajungându-se la un maximum posibil pe sezon de 12 tone.

2. Jocul pescuitului (20 min.)

- ▷ Stabilirea cantității de pește în următorii patru ani

Grupurile au la dispoziție două minute, pentru a decide ce cantitate de pește doresc să prindă în următoarele patru sezoane, ținând cont de faptul că tradițional prindeau opt tone, suficient pentru a acoperi strict nevoile de bază ale locuitorilor satului, dar noile condiții permit unei bărci să prindă cel mult 12 tone de pește pe sezon. Fiecare grup va trece numărul de tone dorit pe fiecare dintre următoarele patru sezoane pe un bilețel, pe care îl

va transmite profesorului. Poate fi aceeași cantitate în fiecare an sau cantități diferite, cum dorește grupul. Decizia în grup trebuie luată prin consens.

Profesorul nu menționează nimic despre posibilitatea comunicării sau coordonării între grupuri. Dacă elevii decid să discute problema, profesorul insistă doar pentru predarea cantității în timpul alocat de două minute.

▷ Analiza consecințelor

În baza datelor furnizate de fiecare grup, profesorul completează datele în tabelul cu evidența stocului și a capturilor de pește.

Se va începe cu situația tradițională, în care fiecare barcă prinde opt tone de pește:

Sezon	Stoc	Barca 1	Barca 2	Barca 3	Barca 4	Barca 5	Barca 6	Total
1	120	8	8	8	8	8	8	48
	72 (120-48)							
2	120							

Cantitatea rămasă la final de sezon este suficientă pentru refacere

Se constată că stocul de pește se menține la același nivel, la maximum pe care îl poate susține lacul. Pentru orice captură de valoare inferioară, la începutul sezonului următor, stocul de pește va fi tot de 120 de tone, deci este o situație stabilă.

Se completează apoi în tabel datele pentru următoarele sezoane, conform deciziilor grupurilor. De exemplu, dacă toate grupurile aleg maximum posibil, tabelul arată în felul următor:

Sezon	Stoc	Barca 1	Barca 2	Barca 3	Barca 4	Barca 5	Barca 6	Total
1	120	8	8	8	8	8	8	48
	72							
2	120	12	12	12	12	12	12	72
	48							
3	96	12	12	12	12	12	12	72
	24							
4	0							

Se dublează stocul de pește rămas, dar rezultatul este mai mic decât cel inițial

Se constată că, în aceste condiții, după numai două sezoane, se ajunge sub limita minimă de 40 de tone, care asigură reproducerea stocului de pește. (Informație pentru profesor, care nu trebuie divulgată elevilor: dacă sunt alese cifre mai mici, va dura mai mult până la epuizarea peștelui, dar acest lucru se va întâmpla oricum, dacă în total se pescuiesc mai mult de 60 de tone de pește.)

Dacă grupurile indică valori diferite, evidențiați volumul total de pește capturat de fiecare grup și diferențele care apar.

▷ Planul de utilizare a surplusului de pește

Fiecare grup are apoi la dispoziție cinci minute, pentru a discuta ce intenționează să facă cu eventualul surplus de pește capturat în noile condiții.

Fiecare grup prezintă în maximum două minute planurile de dezvoltare elaborate pentru a valorifica surplusul de pește preconizat. Elevii pot avea diferite idei, de exemplu:

- ▷ Să vândă peștele în surplus și să cumpere alimentele care lipsesc.
- ▷ Să deschidă o fabrică de conserve de pește, care să fie vândute pentru a finanța achiziția unei bărci mai mari etc.

Profesorul nu trebuie să influențeze procesul sau să sugereze idei, ci trebuie să se asigure că elevii analizează diferite opțiuni și stabilesc de comun acord ce doresc să facă.

3. Debrifarea activității (10 min.):

- ▷ Începeți cu rememorarea procesului: analiza modului în care s-a lucrat în grup, cum a fost luarea deciziilor prin consens sub presiunea timpului, care au fost criteriile și metodele de luare a deciziei, cum s-a stabilit planul de valorificare a surplusului de pește.
- ▷ Dacă au apărut diferențe între grupuri în privința peștelui prins, se poate discuta despre inegalitate și diferențe între pescarii bogați și pescarii săraci.
- ▷ Întrebați elevii care au fost, de fapt, consecințele pe termen lung ale deciziilor luate (distrugea resurselor naturale, scăderea capacității totale de pescuit, sărăcirea întregii comunități de pescari etc.).

Profesorul **nu** trebuie să participe la discuțiile elevilor în nici un fel, ci doar comunică sarcinile, urmărește și ascultă cu atenție și adresează întrebări.

Elevii vor fi informați că la lecțiile următoare vor continua simularea comportamentului comunităților de pescari, astfel încât să se evite situația negativă la care s-a ajuns la prima lecție.

LECȚIA 2. NEGOCIEREA PENTRU GĂSIREA UNEI SOLUȚII SUSTENABILE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> • Îi tratează pe toți oamenii cu respect, indiferent de mediul cultural din care provin.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> • Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> • Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. • Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> • Poate analiza o situație, înainte de a lua o decizie.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> • Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> • Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Abilități de gestionare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> • Găsește soluții la conflicte, care sunt avantajoase pentru toată lumea.
Cunoștințe și gândire critică	
Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la istorie, mass-media, economii, mediu și sustenabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra riscurilor asociate cu deteriorarea mediului înconjurător. • Poate reflecta în mod critic asupra valorilor, comportamentelor și stilurilor de viață necesare pentru un viitor sustenabil.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să identifice opțiuni pentru depășirea unei situații conflictuale;

O2 – să comunice convingător propuneri centrate pe binele comun;

O3 – să demonstreze flexibilitate, în scopul găsirii unei soluții sustenabile și echitabile.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a grupului de elevi: frontal, în grupuri mici.
- Metode și procedee didactice: învățare bazată pe sarcini, simulare, discuția în plen.

Resurse didactice: Participarea la democrație, volumul 4 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: foi pentru fiecare grup, markere.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

Aceasta este a doua lecție din cele cinci lecții care se concentrează pe problema gestionării resurselor comune. La lecția precedentă, care a avut ca activitate de bază jocul pescuitului, elevii au conștientizat faptul că urmărirea profitului imediat pentru propriul grup se soldează cu consecințe dezastruoase pentru toată lumea, din cauza epuizării resurselor și perturbării echilibrului ce permite asigurarea sustenabilității. La această lecție, elevii vor negocia pentru a găsi o formulă care să permită gestionarea sustenabilă a resurselor comune.

DEMERSUL DIDACTIC**1. Negocierea unei soluții sustenabile (25–30 min.)**

Cele șase grupuri ce reprezintă echipele de pescari, stabilite la lecția precedentă, primesc ca sarcină să prindă cât mai mult pește, dar să asigure menținerea capacității de reproducere a fondului de pește.

În prima etapă, fiecare grup discută separat 10 minute și-și pregătește poziția și propunerile în cadrul negocierilor.

În etapa a doua, se stabilesc trei perechi de grupuri, care negociază în scopul găsirii unei soluții acceptabile. (8–10 min.)

În etapa a treia, rezultatele celor trei perechi sunt analizate și comparate de către toate comunitățile, în scopul găsirii unei abordări comune. (8–10 min.)

După expirarea timpului alocat, profesorul întrerupe negocierile, indiferent dacă ele au fost finalizate sau nu, cu un acord comun, și anunță o nouă rundă din jocul pescuitului, pentru a verifica dacă s-a modificat ceva.

1. Jocul pescuitului, runda a doua (10 min.)

Grupurile au la dispoziție două minute, pentru a decide ce cantitate de pește doresc să prindă în următoarele patru sezoane, ținând cont de noile condiții, ce permit unei bărci să prindă cel mult 12 tone de pește pe sezon. Fiecare grup va nota numărul de tone dorit pentru fiecare dintre următoarele patru sezoane pe un bilețel, pe care îl va transmite profesorului. Poate fi aceeași cantitate în fiecare an sau cantități diferite, cum dorește grupul. Decizia în grup trebuie luată prin consens.

În baza datelor furnizate de fiecare grup, profesorul completează tabelul cu evidența stocului și a capturilor de pește.

Soluția optimă este cea în care fiecare echipă de pescari prinde 10 tone de pește pe sezon:

Sezon	Stoc	Barca 1	Barca 2	Barca 3	Barca 4	Barca 5	Barca 6	Total
1	120	10	10	10	10	10	10	60
	60							
2	120	10	10	10	10	10	10	60
	60							
3	120	10	10	10	10	10	10	60
	60							
4	120	10	10	10	10	10	10	60

Astfel, sunt îndeplinite simultan trei condiții:

- ▷ Se asigură menținerea stocului de pește stabil la maximum pe care îl poate susține lacul.
- ▷ Fiecare grup câștigă în mod egal.
- ▷ Nivelul de câștig este la nivelul maxim ce poate fi menținut pe termen lung.

Dacă situația rezultată din propunerile grupurilor este diferită, prezentați situația optimă de mai sus și cereți elevilor să o compare cu ce au propus ei.

Dacă grupurile indică valori diferite, evidențiați volumul total de pește capturat de fiecare grup și diferențele care apar.

2. Debrifarea activității (5–10 min.):

Întrucât timpul rămas disponibil la finalul lecției este limitat, mențineți debrifarea la un nivel general și informați elevii că în cadrul lecției următoare se va analiza detaliat experiența din primele două lecții, pentru a putea formula concluzii.

Notă. Este posibil ca unii elevi să calculeze rapid care este varianta optimă, să o propună colegilor și aceștia să o accepte fără probleme. În acest caz, se poate trece mai repede la etapele următoare și se poate introduce lecția suplimentară, propusă în cadrul lecției 6 (referitoare la includerea dimensiunii interculturale în negocierea regulilor de conviețuire pașnică).

Totuși, și în acest caz este importantă debrifarea și cu această ocazie profesorul poate sublinia faptul că, în realitate, oamenii deseori nu iau decizii logice, care să asigure în mod egal maximizarea rezultatelor tuturor pe termen lung, ci au tendința de a profita cât mai mult pe termen scurt și deseori în defavoarea altora.

EXTINDERE:

Elevii vor reflecta asupra desfășurării celor două ore legate de jocul pescuitului și vor pregăti concluzii personale, pe care să le discute la lecția următoare cu colegii.

LECȚIA 3. DIVERSITATE, COMPETIȚIE, COOPERARE, SUSTENABILITATE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Îi tratează pe toți oamenii cu respect, indiferent de mediul cultural din care provin.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza o situație, înainte de a lua o decizie.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Abilități de gestionare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> Găsește soluții la conflicte, care sunt avantajoase pentru toată lumea.
Cunoștințe și gândire critică	
Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la istorie, mass-media, economii, mediu și sustenabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra riscurilor asociate cu deteriorarea mediului înconjurător.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să reflecteze critic asupra avantajelor și dezavantajelor competiției și cooperării;
- O2 – să demonstreze susținerea valorilor justiției, echității și egalității;
- O3 – să prezinte argumente în favoarea opțiunilor ce aduc beneficii pe termen lung și asigură sustenabilitate.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontal, în perechi, în grupuri mici.
- Metode și procedee didactice: reflecția individuală și în perechi, discuția în plen, brainstorming.

Resurse didactice: Participarea la democrație, volumul 4 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: foi, pixuri, carioci.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

Lecția continuă procesul început la cele două lecții precedente și susține elevii să reflecteze în baza celor două runde din jocul pescuitului asupra opțiunilor posibile și asupra avantajelor și riscurilor fiecăreia dintre opțiuni. Se analizează consecințele pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe competiție, respectiv, ale celor bazate pe cooperare. Verificarea temei pentru acasă este importantă din mai multe puncte de vedere: elevii reflectează la ceea ce au realizat la lecția precedentă și înregistrează concluziile. Ei își prezintă ideile la începutul acestei lecții și sunt implicați în mod activ de la începutul lecției. Profesorul primește feedback referitor la ce au învățat și au înțeles elevii.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Reamintirea și discutarea rezultatelor jocului pescuitului (15 min.)

Lecția pornește de la reamintirea rezultatelor celor două runde ale jocului pescuitului. Profesorul reface tabelele respective sau scrie doar concluziile generale pe tablă.

Reamintiți că soluția optimă este cea în care sunt îndeplinite simultan trei condiții:

- ▷ Se asigură menținerea stocului de pește stabil la cota maximă pe care îl o poate susține lacul.
- ▷ Fiecare grup câștigă în egală măsură.
- ▷ Nivelul de câștig este la nivelul maxim, ce poate fi menținut pe termen lung.

Profesorul le solicită elevilor să comunice concluziile la care au ajuns reflectând după lecția precedentă și moderează o discuție generală despre rezultatele obținute, ce poate varia în funcție de acestea.

Dacă au existat diferențe între grupuri, discuția se va centra pe consecințele acestora. Dacă la runda a doua nu a fost găsită soluția optimă, se discută despre ce a determinat acest lucru.

2. Analiza opțiunilor de gestionare a unor resurse comune limitate (30 min.)

Prin brainstorming, se elaborează o listă de opțiuni posibile în cazul unei situații ca cea din jocul pescuitului, în care le sunt necesare resurse limitate mai multor grupuri.

Cu siguranță, vor apărea opțiuni de mai multe tipuri, de exemplu:

- ▷ centrate pe competiție: controlul asupra resurselor este preluat de o echipă sau de o coaliție de echipe;
- ▷ centrate pe cooperare: se stabilește de comun acord o modalitate de împărțire echitabilă a resurselor;
- ▷ centrate pe intervenție externă: se impune din exterior limitarea pescuitului excesiv.

Repartizați în opt grupuri mici (de trei-patru persoane), elevii analizează:

- ▷ două grupuri: avantajele pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe competiție;
- ▷ două grupuri: dezavantajele pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe competiție;
- ▷ două grupuri: avantajele pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe cooperare;
- ▷ două grupuri: dezavantajele pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe cooperare.

Cele două grupuri care au abordat aceeași temă se regroupează, își prezintă reciproc rezultatele și stabilesc o listă comună. Dacă există divergențe, se menționează ambele puncte de vedere.

Apoi, cu toată clasa, se analizează pe rând avantajele și dezavantajele pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe competiție, respectiv, pe cooperare. Concluzia trebuie să o formuleze elevii, nu profesorul, în baza analizei. Va rezulta că, deși uneori soluțiile bazate pe competiție pot genera beneficii substanțiale pentru învingători, deseori, pe termen lung, toată lumea pierde, în timp ce soluțiile bazate pe cooperare sunt, în general, mai sustenabile și, în același timp, echitabile.

Ghidați o discuție de debriefare, pornind de la următoarele întrebări:

- ▷ Credeți că în viața reală se acționează mai degrabă în competiție sau în cooperare? Se va remarca însă faptul că în realitate, deși, teoretic, cooperarea este opțiunea optimă, de multe ori, nu se poate ajunge la aceasta.
- ▷ Puteți da un exemplu de folosire a resurselor în mod competitiv? Dar în mod cooperativ?
- ▷ Ce credeți că s-ar putea face, pentru ca oamenii să fie mai degrabă înclinați spre cooperare decât spre competiție?

EXTINDERE:

Să-și amintească o situație din viață, care a fost elucidată prin competiție/cooperare.

LECȚIA 4. ECHILIBRAREA OBIECTIVELOR ȘI DEPĂȘIREA CONFLICTELOR**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, dreptății, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. Exprimă părerea că deciziile publice trebuie întotdeauna luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Îi tratează pe toți oamenii cu respect, indiferent de mediul cultural din care provin.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni. Dă dovadă că își asumă responsabilitatea pentru propriile greșeli.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza o situație, înainte de a lua o decizie. Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor.
Cunoștințe și gândire critică	
Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la istorie, mass-media, economii, mediu și sustenabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra riscurilor asociate cu deteriorarea mediului înconjurător.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să reflecteze în mod critic asupra nevoii de consum responsabil;
- O2 – să determine dilemele implicate în menținerea sustenabilității;
- O3 – să demonstreze interes pentru gestionarea responsabilă a resurselor comune;
- O4 – să comunice constructiv cu colegii care au opinii diferite de ale lor.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontal, în grupuri mici, individual, discuția în plen.
- Metode și procedee didactice: învățarea bazată pe sarcini, discuția în plen, informația din partea profesorului, problematizarea, convorbirea dirijată.

Resurse didactice: Participarea la democrație, volumul 4 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: foi, pixuri, carioci.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

La această lecție, elevii aplică conceptul de „ibold”, pentru a-și analiza comportamentul din jocul pescuitului. Elevii vor discuta despre modalitățile de a controla imboldurile cu efect contraproductiv. Acest lucru se poate face în două moduri: mai întâi, prin mijloace ce țin de politicile publice (abordarea bazată pe autoritate), prin reguli și legi ce permit sau interzic anumite tipuri de comportament; în al doilea rând, oamenii își controlează ei înșiși comportamentul, prin asumarea responsabilității. Elevii discută abordarea preferată.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Decizii personale și consecințe pentru toți (20 min.)

- ▷ Profesorul le dă elevilor sarcina de a se gândi individual și de a scrie un exemplu de situație din viața reală, asemănătoare cu jocul pescuitului, adică o situație în care luăm decizii fără a ne gândi la consecințe sau chiar la nevoile noastre reale. Profesorul poate da un exemplu, cum ar fi: ofertele în care putem să cumpărăm două produse la preț de unul sau un produs la preț întreg și al doilea la jumătate de preț. Aceste promoții ne atrag uneori să cumpărăm mai multe produse decât am avea cu adevărat nevoie (deci nu ne gândim neapărat la nevoile noastre, ci suntem atrași de ofertă, doar pentru că pare avantajoasă), ceea ce duce la un consum mai mare, respectiv la o producție mai mare (care are efecte negative pe termen lung asupra sustenabilității). (4 min.)

- ▷ Elevii discută în echipe de câte patru-persoane persoane exemplele la care s-au gândit, apoi fiecare grup prezintă un exemplu întregii clase. (10 min.)
- ▷ Profesorul ghidează o discuție prin care elevii să prezinte efectele negative pe termen lung ale comportamentelor descrise de ei. (6 min.)

2. **Promovarea comportamentelor responsabile** (20 min.)

- ▷ Elevii lucrează din nou în grupuri, căutând, timp de 10 minute, răspuns la următoarea întrebare:
- ▷ *Cum ar putea fi limitate aceste tipuri de comportamente cu efecte negative pe termen lung?*
- ▷ Jumătate din grupuri vor reflecta asupra intervențiilor externe, prin regulamente sau legislație, iar cealaltă jumătate, asupra intervențiilor centrate pe sensibilizarea și educarea cetățenilor pentru schimbarea atitudinilor și comportamentelor neresponsabile.
- ▷ Fiecare grup prezintă succint rezultatele discuțiilor. (10–15 min.) Se compară pe scurt cele două tipuri de abordări, iar elevii își exprimă argumentat preferința pentru una sau alta dintre acestea.

3. La sfârșitul lecției, profesorul menționează că asupra ideii de a formula legi și reguli pentru a asigura gestionarea echitabilă și sustenabilă a problemelor de interes public se va reveni la lecțiile următoare.

În privința acțiunilor individuale, profesorul roagă elevii ca după oră să se gândească individual și să identifice unul sau două comportamente pe care le pot modifica, în baza a ceea ce au învățat la aceste lecții, pentru a evita efectele negative pe termen lung.

LECȚIA 5. OBIECTIVELE PENTRU DEZVOLTARE SUSTENABILĂ

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru ceilalți, în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor omului, garantate tuturor.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor.
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă compasiune pentru persoanele care sunt tratate nedrept.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică referitoare la sine	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri. Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să demonstreze interes pentru gestionarea responsabilă a resurselor comune;
- O2 – să dezvolte un angajament personal de a promova sustenabilitatea pentru dezvoltarea durabilă a societății;
- O3 – să reflecteze critic asupra necesității și importanței gestionării responsabile a resurselor comune pentru îmbunătățirea vieții oamenilor.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici, în grup mare, frontal.
- Metode și procedee didactice: brainstorming, păianjenul, discuția în plen, jocul didactic, asocieri forțate.

Resurse didactice: Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă a României 2030, pag. 19

Materiale necesare: Anexele 1, 2 și 3, un ghem de sfoară subțire sau de lână groasă.

CASETA CU INFORMAȚII:

Această lecție continuă seria de lecții care au rolul de a informa elevii cu privire la importanța și necesitatea asumării responsabilității în gestionarea resurselor comune pentru o dezvoltare durabilă. Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care răspunde nevoilor prezentului, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă* este un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării, cu caracter universal, care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – **economică, socială și de mediu**. Pentru prima oară, acțiunile vizează, în egală măsură, atât statele dezvoltate, cât și pe cele aflate în curs de dezvoltare.

Agenda 2030 determină cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), prin care se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru 15 ani, în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030.

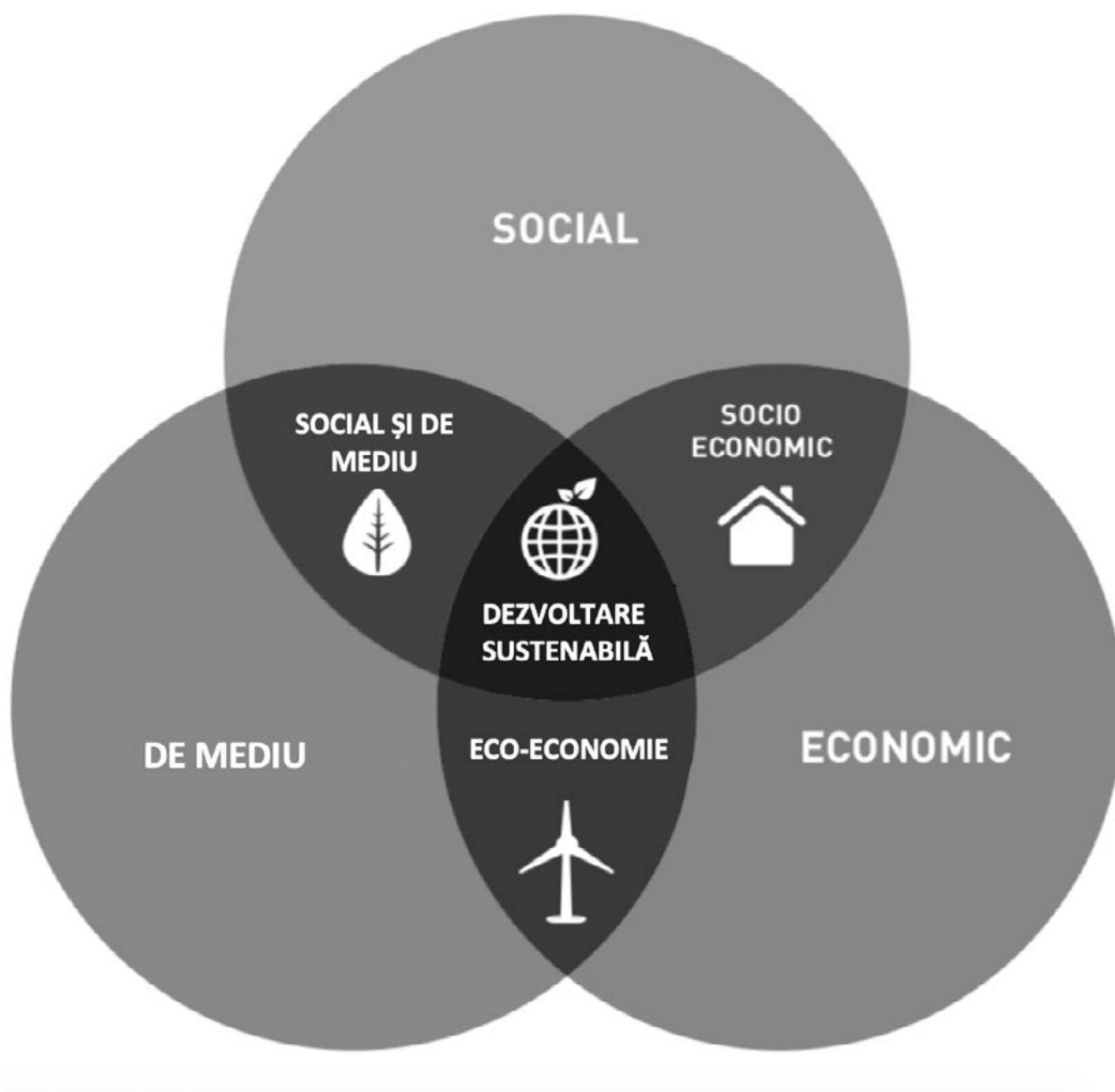
DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul le explică elevilor că la această lecție vor discuta despre dezvoltarea sustenabilă prin prisma unor obiective stabilite de Națiunile Unite. Profesorul scrie pe tablă termenul *dezvoltare sustenabilă*, roagă elevii să emită idei despre ce ar putea însemna acesta și notează pe tablă ideile elevilor. Apoi, pornind de la ideile emise de elevi, explică faptul că acesta este un termen cu semnificație foarte amplă, dar care poate avea o definiție foarte simplă, și anume: *dezvoltarea durabilă este o dezvoltare prin care se asigură satisfacerea nevoilor prezente fără a compromite abilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface nevoile*. (4 min.)
2. Profesorul repartizează elevii în patru grupuri. Fiecare grup primește o foaie cu diagrama din Anexa 1, un set de cartonașe cu cele 17 obiective de dezvoltare durabilă (imprimare și decupate în baza Anexei 2 sau realizate mai simplu, doar cu text) și o pagină cu o scurtă descriere a obiectivelor (Anexa 3). Sarcina elevilor este de a plasa cartonașele pe diagramă, la categoria la care se potrivesc (consultând și Anexa 3, pentru a înțelege mai bine la ce se referă fiecare obiectiv), și apoi să discute în baza următoarelor întrebări:
 - ▷ Care sunt nevoile de bază ale oamenilor?
 - ▷ Care este legătura dintre nevoile de bază și dezvoltarea durabilă?
 - ▷ Credeți că toată lumea beneficiază de dezvoltarea economică și socială existentă?
 - ▷ Credeți că unele țări influențează modul în care se dezvoltă alte țări? Dați exemple. (16 min.)
3. Profesorul roagă elevii să prezinte pe scurt ceea ce au discutat în cadrul grupurilor, fiecare grup răspunzând la o întrebare. De exemplu, grupul 1 răspunde la întrebarea a., apoi alte grupuri completează, dacă este cazul; grupul 2 răspunde la întrebarea b., apoi alte grupuri completează, dacă este cazul etc. (10 min.)
4. Profesorul roagă elevii să se ridice în picioare și să formeze un cerc și distribuie fiecărui elev câte un cartonaș cu obiectivele de dezvoltare durabilă. Apoi, oferă unuia dintre elevi un ghem de sfoară și le spune tuturor care este sarcina: elevii trebuie să țină cartonașele astfel încât toată lumea din cerc să poată vedea ce scrie pe ele. Persoana care are în mână ghemul trebuie să citească obiectivul pe care îl are pe cartonaș și să arunce ghemul către o altă persoană, explicând cum consideră că obiectivul de pe cartonașul său este în legătură cu obiectivul de pe cartonașul

celeilalte persoane. La final, se va crea o rețea și elevii vor înțelege faptul că toate obiectivele sunt interconectate. Dacă în clasă sunt mai mult de 17 elevi, se grupează câte doi elevi la obiectiv sau unii elevi pot avea rol de observator. (7 min.)

5. Discuție în grup. Înainte de a ruga elevii să se așeze, profesorul le spune să privească la rețeaua care s-a creat, apoi facilitează o discuție în baza următoarelor întrebări:
 - ▷ Cum vi s-a părut acest exercițiu? La ce v-ați gândit pe parcursul realizării lui? Ce anume v-a surprins?
 - ▷ Cine are responsabilitatea de a asigura o dezvoltare durabilă?
 - ▷ Ce poate face fiecare dintre noi, pentru a asigura o dezvoltare durabilă?
 - ▷ Ce pot face instituțiile statului, pentru a asigura o dezvoltare durabilă?
 - ▷ Dintre cele 17 obiective de dezvoltare durabilă, care credeți că sunt prioritare pentru Republica Moldova? De ce? (8 min.)

ANEXA 1

ANEXA 2

OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Sursă ilustrație: edu.ro

ANEXA 3

1. **Fără sărăcie** – eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2. **Foamete „zero”** – eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. **Sănătate și bunăstare** – asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți, la orice vârstă.
4. **Educație de calitate** – garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
5. **Egalitate de gen** – realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor.
6. **Apă curată și sanitație** – asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitației pentru toți.
7. **Energie curată și la prețuri accesibile** – asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
8. **Muncă decentă și creștere economică** – promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. **Industrie, inovație și infrastructură** – construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10. **Inegalități reduse** – reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
11. **Orașe și comunități durabile** – dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane, pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
12. **Consum și producție responsabile** – asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
13. **Acțiune climatică** – luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a consecințelor pe care le pot avea.
14. **Viața acvatică** – conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine, pentru o dezvoltare durabilă.
15. **Viața terestră** – protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
16. **Pace, justiție și instituții eficiente** – promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
17. **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** – consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

LECȚIA 6. REFLECTARE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru ceilalți, în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor garantate tuturor.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri. Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/ propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;
- O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;
- O3 – să-și planifice propriile acțiuni de dezvoltare a descriptorilor de competență.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: individual, în perechi, frontal.
- Metode și procedee didactice: discuția dirijată, autoevaluarea, autoanaliza, evaluarea reciprocă, organizatori grafici, brainstorming, păianjen.

Materiale necesare: lista cu descriptorii de competență, fișa de evaluare reciprocă, coli de hârtie, carioci.

CASETA CU INFORMAȚII:

Lecția de reflecție este un proces bazat pe analiza activităților realizate pe tot parcursul unității de învățare. Este important ca profesorul să acorde spațiu și timp suficient elevilor, pentru a reflecta și a împărtăși concluziile cu colegii. Reflecțiile realizate pe parcursul lecției au mai multe scopuri complementare:

- ▷ Ajută elevii să consolideze și să clarifice anumite noțiuni, facilitând conexiunea între lecții și o viziune generală asupra unității de învățare. Multe din cele învățate se consolidează prin exercițiile de reflecție. Profesorul trebuie să manifeste flexibilitate față de părerile și atitudinile exprimate, oferind elevilor posibilități pentru reflecție.
- ▷ Ajută elevii să conștientizeze competențele dobândite pe parcursul activităților, dincolo de acumularea de cunoștințe și incluzând aspecte legate de valori, atitudini, abilități și înțelegere critică.
- ▷ Stimulează în mod direct dezvoltarea mai multor competențe, în special a abilităților de învățare autonomă (mai puțin vizate prin activitățile de învățare din cadrul celorlalte lecții), a abilităților de observare și ascultare, precum și a cunoștințelor și înțelegerii critice a propriei persoane.
- ▷ Susține dezvoltarea unei atmosfere pozitive, de sprijin reciproc în cadrul clasei.
- ▷ Furnizează informații esențiale pentru procesul de evaluare, evaluare reciprocă și autoevaluarea elevilor.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Activitate de introducere „Obiectul pe masă” (5 min.)

Propuneți elevilor să se ridice în picioare, apoi să ia în mână un obiect (poate fi o carte, un caiet, o agendă, un pix) și să-l ridice la o distanță de 30–50 cm de la masă (bancă).

Elevii sunt anunțați că fără să comunice între ei, timp de 30 de secunde, trebuie să țină obiectul ridicat și apoi să-l pună toți, concomitent, pe masă.

Exercițiul se repetă de trei-patru ori, constatându-se eșecul.

Elevii sunt întrebați de ce eșuează în realizarea sarcinii. Li se propune să determine soluții pentru realizarea sarcinii – să pună toți concomitent obiectul pe masă. Se ajunge la concluzia că trebuie să se negocieze sau să fie un moderator, care va da comanda când să se pună obiectul pe masă. Ca rezultat, sarcina este realizată.

Apoi, are loc următoarea discuție:

- ▷ Ce s-a întâmplat în timpul jocului?
- ▷ De ce nu s-a reușit din primele încercări să se realizeze sarcina?
- ▷ Ne-am confruntat cu asemenea situații în cadrul lecțiilor?
- ▷ Există asemănări între acest jocul și activitățile realizate în cadrul lecțiilor?

- ▷ Care ar fi fost consecințele, dacă nu se negocia, comunica, identifica soluții pentru a pune toți concomitent obiectul pe masă?
- ▷ Ce gânduri, stări afective ați avut atunci când nu vă reușea să puneți obiectul pe masă toți concomitent?
- ▷ Ce ați învățat în urma acestui exercițiu?
- ▷ În ce fel vă ajută acest exercițiu în situații reale de viață?

2. Rememorarea procesului și reflecție în perechi (20 min.)

Profesorul adresează întrebări întregii clase, pentru a stimula rememorarea lecțiilor din cadrul unității de învățare, punând accentul atât pe conținut (ce teme au fost abordate), cât și pe proces (ce metode sau activități au fost folosite). Se vor nota pe tablă ideile esențiale.

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, în baza listei de descriptorii de competență. Lista de descriptorii poate fi lista cu toți descriptorii menționați în metodologie pentru anul respectiv de studii. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică.

Este important să se precizeze, pentru elevi, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete, în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor. Pentru activitatea în perechi, se poate folosi o fișă de reflecție, cu un format ca al celei prezentate mai jos (Fișa 1).

3. Discuție generală și concluzii (20 min.)

Elevii prezintă în fața întregii clase unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptorii de competență. Dacă un elev menționează o situație, profesorul întreabă dacă și alți elevi au mai avut comportamente similare în situația respectivă sau în alte situații. Profesorul se asigură că fiecare elev dă un exemplu de comportament corespunzător unui descriptor, dar și că sunt acoperiți cât mai echilibrat descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe asociate cu înțelegerea critică.

Lista de descriptorii folosită în activitatea de reflecție în perechi poate fi lista cu toți descriptorii menționați în metodologie pentru anul respectiv de studii. La începutul fiecărei lecții, sunt menționați descriptorii de competență direct relevanți pentru activitățile avute în vedere și asupra cărora se va focaliza observarea profesorului. Reflecția elevilor poate include însă toți descriptorii, deoarece anumite competențe pot fi manifestate și în general, în interacțiunile dintre elevi sau între elevi și profesor, indiferent de sarcina de învățare specifică.

Debrifarea activității (5 min.):

Se va discuta cu întreaga clasă în baza următoarelor întrebări:

- Cum și unde puteți aplica cele învățate?
- Ce ați învățat despre voi personal și despre colegii voștri, pe parcursul acestei unități de învățare?
- În urma celor învățate, ce ați dori să consolidați/ modificați în comportamentul propriu, în relațiile cu cei din jur?

FIȘA 1

■ FIȘA DE REFLECȚIE

Data: _____

Clasa: _____

Numele, prenumele elevului: _____

Numele, prenumele colegului: _____

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

Unitatea de învățare: Instituțiile statului în serviciul cetățeanului

LECȚIA 1. REGULILE – INSTRUMENTE DE INTERES PUBLIC

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru și problemele publice.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni. Dă dovadă că își asumă responsabilitate pentru propriile greșeli.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.

Competențe	Descriptori
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile. Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra diferitor norme de comunicare, folosite în cel puțin o altă cultură sau într-un alt grup social.
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să determine că regulile și legile sunt instrumente necesare ce pot influența și controla comportamentul uman;
- O2 – să conștientizeze faptul că o societate fără un cadru normativ poate fi distrusă de conflictele necontrolate dintre membrii săi.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici, frontal.
- Metode și procedee didactice: învățarea prin cooperare, discuția în plen, brainstorming, harta conceptuală.

Resurse didactice: Participarea la democrație, volumul 4 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: tablă, (opțional) o fișă sau o prezentare în format electronic, care să fie proiectată, cu descrierea evoluției situației comunităților de pescari.

CASETA CU INFORMAȚII:

Această unitate de învățare este o continuare a jocului pescuitului. Construcția jocului urmează principiul învățării bazate pe sarcini: elevii se confruntă cu o problemă și trebuie să găsească o soluție. Jocul le cere elevilor să-și reia rolurile de membri ai comunității de pescari. Totuși, acum elevii acționează la un nivel diferit de reflecție și cu o sarcină nouă. Presiunea extremă a timpului, așa cum a fost în cazul jocului pescuitului, nu mai este o problemă. Sarcina lor nouă este să elaboreze un set de reguli/legi care ar permite conviețuirea pașnică a comunităților. De data aceasta, ei acționează în calitate de persoane responsabile de elaborarea regulilor/legilor, formează grupuri și elaborează reguli, apoi le compară și le evaluează, iar într-o conferință, votează, în sfârșit, pentru a adopta un cadru normativ pentru comunitatea de pescari.

O astfel de sarcină are o dimensiune politică: jucătorii trebuie să ajungă la o decizie, deoarece comunitatea nu poate supraviețui fără un set de reguli. Elevii trăiesc experiența politicii ca pe ceva practic. Pentru a putea asigura organizarea comunităților de pescari într-un mod satisfăcător pentru toți locuitorii și cu efecte pozitive pe termen lung, regulile nu trebuie să fie părtinitoare, ci să respecte anumite criterii. Elevii vor identifica principalele criterii care fac ca o regulă să fie bună.

Profesorul îndeplinește rolul unui manager de joc. În acest sens, el va avea în vedere susținerea elevilor în identificarea următoarelor criterii-cheie care fac ca regulile/legile să fie bune:

- **corectitudine** – justiție și egalitate, de exemplu, drepturi egale pentru femei și bărbați;
- **utilitate** – să ajute ca societatea să funcționeze mai bine, evitând sau prevenind apariția unor probleme, de exemplu, legile privind șofatul, pentru a face drumurile mai sigure;
- **binele comun** – nu sprijină doar interesele anumitor persoane sau grupuri speciale, cum ar fi cei bogați;
- **aplicabilitate** – este posibilă punerea lor în aplicare, majoritatea cetățenilor fiind dispuși să le respecte, poliția fiind obligată să-i rețină pe cei care le încalcă;
- **simplicitate** – sunt ușor de înțeles și de respectat.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Reamintirea problemelor din jocul pescuitului (5 min.)

Elevii sunt îndemnați să-și amintească experiența din jocul pescuitului, căutând răspuns la următoarele întrebări (toate ideile se înregistrează pe tablă):

- ▷ Cu ce probleme v-ați confruntat în timpul jocului?
- ▷ De ce a fost greu să vă controlați imboldurile personale în raport cu bunăstarea tuturor?

Este posibilă o gamă largă de răspunsuri. Elevii pot să-și răspundă la întrebări unul altuia, în timp ce profesorul prezidează această rundă de exprimare a ideilor.

Profesorul reamintește faptul că jocul a arătat:

- ▷ că este posibilă găsirea unei soluții sustenabile, care să asigure pe termen lung funcționarea comunităților;
- ▷ că prin cooperare, se poate determina cel mai bine modul în care comunitățile să gestioneze resursele comune limitate.

2. Nevoia de reguli comune (10 min.)

Profesorul prezintă următoarea situație:

Soluția sustenabilă găsită avea la bază faptul că cele șase comunități de pescari aveau un număr relativ egal de membri și o situație generală asemănătoare, astfel că s-a stabilit o cotă de pescuit identică pentru fiecare comunitate.

Între timp, lucrurile au evoluat:

- ▷ Populația primei comunități a crescut semnificativ, datorită nașterii unui număr mai mare de copii, și este acum cu 30% mai mare decât media celorlalte comunități.
- ▷ Comunitatea nr. 2 se confruntă cu o problemă legată de alimentarea cu apă potabilă, din cauza secării izvorului local, astfel încât apa trebuie transportată din altă parte cu barca, ceea ce face ca barca comunității să nu poată în fiecare lună să prindă cantitatea de pește stabilită. Crește nivelul de sărăcie și riscul de afectare a stării de sănătate a locuitorilor.
- ▷ Populația comunității nr. 3 s-a redus foarte mult din cauza plecării unui număr mare de locuitori într-o altă țară, în care este nevoie de pescari calificați și unde nivelul de trai este mai înalt. Cei rămași obțin un venit mai mare din pescuit, la care se adaugă și banii trimiși de rudele plecate în străinătate, și încep să achiziționeze diverse lucruri, care ei cred că le îmbunătățesc viața, inclusiv televizoare și telefoane mobile de ultima generație.
- ▷ În comunitatea nr. 4, un grup de pescari începe să nu mai respecte cota stabilită, pescuind mai mult, cu scopul de a vinde peștele suplimentar pentru a-și putea cumpăra televizoare și telefoane mobile de ultima generație.

Așadar, comunitatea nr. 1 solicită creșterea cotei de pește alocate, comunitatea nr. 2 ar dori ca fiecare din celelalte comunități să doneze o parte din cota lor pentru compensarea situației defavorizate în care se află, comunitățile 3, 5 și 6 ar dori ca lucrurile să rămână așa cum au fost stabilite, iar în comunitatea nr. 4 opiniile sunt împărțite, unii locuitori considerând că nu ar mai trebui impuse restricții.

Profesorul întrebă elevii ce părere au, cum ar putea fi soluționată problema.

Cu siguranță, în discuție va apărea ideea stabilirii unor reguli pe care toate comunitățile să le respecte. Profesorul le explică elevilor că astfel de probleme serioase au apărut în comunitatea de pescari din cauza absenței unui cadru clar de reguli care să definească modul și obiectivul interacțiunii și că toate statele au un fel de cadru de bază, o constituție, care expune regulile pentru luarea deciziilor și aplanarea conflictelor. Fără un astfel de cadru, membrii comunității nu ar avea nici un sprijin, pentru a-și rezolva problemele, și ar putea recurge la violență.

Pornind de la experiența elevilor din jocul pescuitului, pot fi formulate, astfel, o serie de concluzii cu caracter general:

- ▷ Nu există societate umană fără conflicte.
- ▷ Pentru a supraviețui, societatea are nevoie de cooperare.
- ▷ Cooperarea și gestionarea conflictelor în mod pașnic în societate necesită un cadru instituțional de reguli și legi.

3. Reguli bune sau rele (30 min.)

Un bun mod de a înțelege cum funcționează cadrul de reguli și legi existent în societate este conceperea unui astfel de cadru pentru situația imaginară a comunităților de pescari din cadrul jocului.

Pentru a putea elabora un astfel de cadru, un prim pas este să fie stabilite criteriile care fac ca o regulă sau o lege să fie bună sau rea.

- ▷ Clasa este împărțită într-un număr par de grupuri (pot fi cele șase grupuri care reprezintă comunitățile de pescari).
- ▷ Fiecare grup are sarcina de a propune trei categorii de reguli, care s-ar putea aplica comunităților de pescari:
 - reguli despre care membrii grupului sunt convingși că sunt bune;
 - reguli despre care membrii grupului sunt convingși că sunt rele;
 - reguli despre care membrii grupului nu sunt siguri dacă sunt rele sau bune.
- ▷ Fiecare grup face schimb de reguli cu un alt grup și analizează regulile, încercând să identifice ce anume le face să fie bune sau rele. În cazul în care a fost identificat ce anume face o regulă să fie rea, se va inversa formularea, pentru a determina ce anume o poate face bună.
- ▷ Fiecare grup prezintă criteriile identificate, care fac o regulă să fie bună. Propunerile sunt notate pe tablă și grupate pe categorii. O opțiune bună este ca fiecare grup să spună un criteriu, fără a repeta ceea ce este deja propus anterior, până când toate propunerile tuturor grupurilor sunt comunicate. În cazul în care se regăsește aceeași idee, dar cu formulări diferite, profesorul facilitează ajungerea la un acord acceptabil. În cazul în care unele dintre cele cinci criterii menționate în caseta cu informații nu sunt identificate, profesorul dă un exemplu de regulă care nu respectă criteriul respectiv și întreabă elevii ce criteriu ar fi necesar să fie respectat pentru ca regula să fie bună.

4. Debrifarea activității:

- ▷ Ce a fost mai dificil: să formulați reguli bune sau reguli rele?
- ▷ Din care exemple ați putut mai ușor identifica criterii valide: din analiza regulilor bune, a celor rele sau a celor care nu era sigur dacă sunt bune sau rele?
- ▷ V-a ajutat discuția în grup la identificarea criteriilor?
- ▷ Dați exemplul de o regulă pe care o avem în clasă și care corespunde criteriilor identificate.

Concluzie:

Rolul regulilor este de a governa societatea în mod echitabil, de a ajuta să fie evitată anarhia și reprezintă soluții importante la problemele pe care oamenii le-au sesizat în activitățile lor zilnice.

EXTINDERE:

Elevii sunt invitați să reflecteze/propună o regulă pentru conviețuirea pașnică a comunităților de pescari, pregătind argumente pentru introducerea acesteia, în raport cu criteriile pe care le-au identificat. Propunerile vor fi discutate în cadrul lecției următoare.

LECȚIA 2. REGULI DE CONVIEȚUIRE PAȘNICĂ

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Sușține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Sușține că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a dezvolta respectul și o cultură a „conviețuirii”.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Deschidere spre alteritate culturală	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă interes pentru a lucra împreună cu alte persoane, provenind din medii culturale diferite.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni. Dă dovadă că își asumă responsabilitate pentru propriile greșeli.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.

Competențe	Descriptori
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane. Observă cu mare atenție comportamentul persoanelor din alte culturi.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar. Dă dovadă de flexibilitate, atunci când interacționează cu persoane cu o apartenență culturală diferită de cea proprie.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să conștientizeze că regulile și legile sunt instrumente puternice pentru a influența și controla comportamentul uman;
- O2 – să-și exprime opinia referitoare la necesitatea implementării unui cadru normativ, ce reglementează conviețuirea pașnică.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici, frontal.
- Metode și procedee didactice: învățarea prin cooperare, discuția în plen, brainstorming.

Resurse didactice: Participarea la democrație, volumul 4 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: pixuri, carnet de notițe, coli de hârtie, (opțional) o fișă sau o prezentare în format electronic care să fie proiectată, cu descrierea evoluției situației comunităților de pescari; o fișă sau o prezentare în format electronic care să fie proiectată, cu cele cinci criterii care fac ca o regulă sau o lege să fie bună.

CASETA CU INFORMAȚII:

La această lecție, elevii trebuie să elaboreze un set de reguli/legi, care ar permite conviețuirea pașnică a comunităților din cadrul jocului. De data aceasta, ei acționează ca persoane responsabile de elaborarea regulilor/legilor. Elevii formează grupuri și elaborează reguli, apoi le compară și le evaluează, votează, în sfârșit, pentru a adopta un cadru normativ general pentru comunitatea de pescari.

O astfel de sarcină are o dimensiune politică: jucătorii trebuie să ajungă la o decizie, deoarece comunitatea nu poate supraviețui fără un set de reguli. Elevii trăiesc experiența politicii ca pe ceva practic. Pentru a evita soluțiile părtinitoare, propunerile și deciziile trebuie să fie realizate în grupuri care să includă membri din toate satele de pe malul lacului, pentru a lua în calcul diferite priorități, interese, puncte de vedere, experiențe și criteriile stabilite în cadrul lecției precedente, care fac o regulă/lege să fie bună.

Varianta de extindere propusă include și dimensiunea interculturală, care face necesară adaptarea regulilor în vederea respectării normelor și practicilor culturale specifice, în baza dialogului intercultural și în scopul unei conviețuiri pașnice.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Stabilirea pozițiilor, priorităților și argumentelor fiecărui grup (8 min.)

- ▷ Elevii se grupează corespunzător celor șase comunități.
- ▷ Fiecare grup analizează situația sa actuală și stabilește interesele principale, definind pozițiile, prioritățile și argumentele cu care să se prezinte în dialogul cu celelalte grupuri, pentru definirea unui cadru normativ comun.

2. Stabilirea în grupuri mixte a proiectului comun între comunități (12 min.)

- ▷ Elevii se organizează în grupuri mixte, astfel încât în fiecare grup să fie cel puțin un reprezentant din fiecare comunitate.
- ▷ Mai întâi, membrii grupurilor stabilesc responsabilitățile de bază: unul sau doi prezentatori, unul sau doi responsabili de scris, managerul grupului (președintele).
- ▷ Prin consens, grupurile decid asupra unui proiect comun de set de reguli, care:
 - să corespundă criteriilor stabilite la lecția precedentă;
 - să satisfacă, pe cât poate fi posibil acest lucru, membrii cât mai multor comunități;
 - să asigure gestionarea sustenabilă a resurselor de pește și să prevină epuizarea stocului de pește din lac;
 - să asigure respectarea deciziilor luate de membrii tuturor celor șase comunități.

În cazul în care nu se poate ajunge la un consens, se stabilește prin vot setul de reguli, dar cu condiția ca acestea să respecte cele cinci criterii.

- ▷ Responsabilii de scris înregistrează propunerile.

3. Grupurile prezintă proiectele (15 min.)

Profesorul va cere grupurilor să citească proiectele și să decidă dacă sunt acceptabile. Se vor combina propunerile tuturor grupurilor. Dacă sunt propuneri divergente sau care sunt în

contradicție, li se va cere elevilor să voteze. Profesorul nu intervine, dacă un grup este în întârziere. Acesta le poate reaminti elevilor că responsabilitatea lor este să ajungă la un document final de proiect de cadru normativ, aplicabil tuturor celor șase comunități.

Elevii trebuie să ia o decizie, deci ar trebui să fie dispuși să accepte un compromis. Prezența unui cadru care îndeplinește criteriile-cheie este mai bună decât varianta continuării fără nici un cadru, chiar dacă nu toate comunitățile vor fi pe deplin mulțumite.

4. Debrifarea activității (10 min.):

- ▷ Cum vi s-a părut acest exercițiu?
- ▷ Proiectul adoptat îi ajută pe pescari să realizeze obiectivele sustenabilității?
- ▷ Sistemul de reguli este destul de simplu de înțeles și de pus în practică?
- ▷ Regulile sunt echitabile?
- ▷ Regulile respectă standardele democrației și drepturilor omului?
- ▷ Au fost luate măsuri de precauție împotriva abuzului de putere?
- ▷ Din partea cui poate apărea abuzul de putere?
- ▷ Atunci când ați conceput setul de reguli, ați luat în calcul și cine are dreptul de proprietate asupra peștelui capturat? Cui ar putea aparține captura de pește? Ce tipuri de proprietate cunoașteți?

EXTINDERE:

Se poate realiza o lecție suplimentară, în cadrul căreia să se analizeze ce s-ar întâmpla dacă unul dintre grupuri (sau chiar mai multe grupuri) ar avea norme și practici culturale specifice, de care trebuie să se țină cont în plus față de criteriile generale enunțate. Profesorul poate stabili anumite norme și practici culturale de care să țină cont elevii sau poate să le ceară acestora să vină cu propuneri, în baza a ceea ce știu ei, dar și din imaginație sau din literatura citită. Indiferent cum sunt stabilite, este important ca în acest exercițiu normele și practicile culturale de care va trebui să se țină cont suplimentar să nu intre în contradicție cu principiile drepturilor omului, ale egalității și demnității umane. Dacă ar exista o opoziție între aceste principii și normele sau practicile culturale, atunci primele ar prevala și nu vor putea fi respectate aceste elemente culturale specifice. Această temă poate fi introdusă cel mai bine prin proiectarea unor scurte secvențe video cu practici culturale din diferite zone ale lumii. Acestea se pot referi, de exemplu, la vestimentație, utilizarea sau evitarea unor alimente sau băuturi, organizarea timpului, inclusiv a perioadelor de sărbătoare, când nu se lucrează, folosirea unor moduri de adresare sau a unor forme specifice ale contactului între oameni, inclusiv cu atingere sau păstrarea distanței etc.

Dacă este posibil, această dimensiune se poate include de la început în proces și va necesita elemente suplimentare de debrifare.

În cazul în care se trece la tema următoare, elevii sunt informați că la lecția viitoare vor discuta despre proprietatea publică și proprietatea privată și sunt invitați să găsească exemple de proprietate publică/prorietate privată.

LECȚIA 3. PROPRIETATE PUBLICĂ ȘI PROPRIETATE PRIVATĂ**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile. Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să opereze corect cu noțiunile de „proprietate publică” și „proprietate privată”;

O2 – să identifice caracteristicile proprietății private, proprietății publice.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici, frontal.
- Metode și procedee didactice: învățarea prin cooperare, discuția în plen, brainstorming.

Resurse didactice: Participarea la democrație, volumul 4 (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: fișe cu afirmații, pixuri, carnet de notițe, pălărie (bol).

CASETA CU INFORMAȚII:

La această lecție, elevii vor avea posibilitate să reflecteze asupra diferitor tipuri de proprietate, atât din informația studiată independent acasă, cât și din activitățile practice realizate la oră. Ei vor afla că dreptul de proprietate, conform Codului civil, este dreptul unei persoane de a se bucura și dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege. În funcție de titular și caracteristici, proprietatea poate fi privată sau publică. Proprietatea privată are caracter personal. Proprietarul are control deplin asupra bunurilor și asupra celor produse de aceste bunuri, pe când proprietatea publică nu are caracter personal. Ea presupune folosirea bunurilor în comun. O persoană care utilizează un bun aflat în proprietate publică nu le poate interzice altora să-l întrebuințeze. Titularul dreptului de proprietate publică poate fi statul sau o unitate administrativ-teritorială. Bunurile de uz public sunt bunurile la a căror utilizare au acces toți membrii comunității, indiferent de momentul sau durata acestei utilizări. Exemple de astfel de bunuri sunt: drumurile naționale, bibliotecile publice, parcurile etc. Bunurile de interes public reprezintă bunurile care, deși nu sunt accesibile uzului public, sunt afectate funcționării serviciilor publice (clădiri ale ministerelor și ale altor instituții publice, echipamente și instalații destinate apărării naționale etc.) sau sunt prevăzute pentru a realiza în mod direct un interes național sau local (bogațiile subterane, operele de artă etc.).

În ceea ce privește proprietatea privată, oamenii pot deveni proprietari pe diferite căi: prin moștenire (de exemplu, eu sunt moștenitorul tuturor bunurilor părinților mei); prin donații (de exemplu, un coleg cercetător mi-a donat tratatele sale de medicină); prin cumpărare (de exemplu, îmi cumpăr o casă). Odată dobândită calitatea de proprietar, pentru a putea să ne bucurăm în deplină securitate de aceasta, este necesar ca ceilalți oameni să recunoască drepturile noastre asupra diferitor bunuri. Acest lucru se realizează prin intermediul dreptului la proprietate.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Vorbește doar un minut (15 min.)

- ▷ Elevii formează un cerc.
- ▷ Se transmite o pălărie, de la elev la elev, în care se află bilețele ce conțin afirmații (Anexa 1).
- ▷ Aleatoriu, șase-opt elevi trebuie să introducă mâna în pălărie și să aleagă un bilețel, fără să se uite în pălărie.
- ▷ Participanții au la dispoziție două minute, să se pregătească (un minut) și să vorbească fără întreruperi (un minut) despre afirmația scrisă pe bilețel. Regula este să vorbească fără ezitări și fără repetiții.

- ▷ Rugați pe fiecare să-și prezinte „discursul”, pe rând.
- ▷ După fiecare discurs, acordați maximum două minute pentru scurte comentarii din partea celorlalți elevi. Dacă sunt multe de discutat la o anumită temă, notați subiectul pe tablă și menționați că veți reveni asupra lui la sfârșit.

Debrifarea activității:

- ▷ A fost dificil să vorbiți despre aceste teme fără întrerupere, timp de un minut?
- ▷ Care au fost cele mai dificile afirmații și de ce?

2. Tipuri de proprietate (30 min.)

În grupuri de trei-cinci persoane, elevii vor discuta despre ce exemple cunosc ei:

- ▷ de proprietate privată;
- ▷ de proprietate publică;
- ▷ de proprietate publică transformată în proprietate privată;
- ▷ de proprietate privată transformată în proprietate publică.

În discuții, pot face conexiuni cu elemente învățate la lecțiile de istorie sau din articole din mass-media.

3. Fiecare grup împărtășește cu restul clasei, pe scurt, concluziile și câteva exemple.

- ▷ Se analizează și se compară rezultatele grupurilor.

4. Debrifarea activității:

- ▷ Este chestiunea tipurilor de proprietate una simplă sau una complexă, cu aspecte controversate?
- ▷ Este important dreptul la proprietate? Cum ar arăta societatea, dacă oamenii nu ar avea acest drept?
- ▷ V-ar plăcea să trăiți într-o astfel de societate?
- ▷ Cum ar arăta societatea, dacă toate lucrurile, inclusiv drumurile, apele, aerul sau informația, ar fi exclusiv în proprietatea privată a cuiva?
- ▷ V-ar plăcea să trăiți într-o astfel de societate?

În final, elevii sunt încurajați să continue să reflecteze asupra tipurilor de proprietate, asupra preferințelor legate de proprietatea privată sau cea publică, precum și a modului în care societatea ar trebui să gestioneze tema proprietății.

ANEXA 1

Afirmații:

- ▶ Oamenii pot deveni proprietari prin moștenire.
- ▶ Oamenii pot deveni proprietari prin donație.
- ▶ Oamenii pot deveni proprietari prin cumpărare.
- ▶ Proprietatea publică nu are caracter personal.
- ▶ Proprietatea privată are caracter personal.
- ▶ Proprietatea publică presupune folosirea bunurilor în comun.
- ▶ O persoană care utilizează un bun aflat în proprietate publică nu le poate interzice altora să-l întrebuințeze.
- ▶ Titularul dreptului de proprietate publică poate fi statul sau o unitate administrativ-teritorială.

LECȚIA 4. DEZVOLTAREA COMUNITĂȚII – INSTITUȚII, SERVICII PUBLICE ȘI INFRASTRUCTURA (PARTEA 1)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> • Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poate trăi cu demnitate.
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> • Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. • Exprimă părerea că deciziile publice trebuie întotdeauna luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă respect pentru ceilalți, în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor omului, garantate tuturor.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> • Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Abilități de gestionare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> • Poate comunica cu părțile conflictuale în mod respectuos. • Dă dovadă că are abilitatea de a genera soluții practice la conflicte.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să demonstreze interes pentru construirea și dezvoltarea unei comunități;
- O2 – să identifice soluții viabile, incluzive și echitabile la problemele existente;
- O3 – să reflecteze asupra propriului rol și a propriei responsabilități pentru soluționarea problemelor în construirea unei comunități.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici/în perechi, frontal.
- Metode și procedee didactice: învățarea prin cooperare, discuția în plen, brainstorming, jocul de rol.

Resurse didactice: Participarea la democrație (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: fișe de lucru, coli de hârtie, carioci, Anexa 1. Formatul simplificat al Declarației Universale a Drepturilor Omului (cel puțin șapte exemplare imprimate sau conținutul în format electronic, proiectat pe ecran), (opțional) Anexa 2. Lista cu sugestii de structuri și servicii publice.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

Acest subiect va fi abordat la două lecții. La prima lecție, elevii vor proiecta un cadru instituțional de care cred că are nevoie comunitatea lor, care ar respecta principiile unei societăți democratice. Activitatea se bazează pe abordarea democrației participative, cu implicarea activă a cetățenilor în dialog cu membrii Consiliului local. Cetățenii formulează propuneri, Consiliul local le analizează și ia decizii, încercând să țină cont de interesul general al ansamblului comunităților. Elevii vor alege un primar pentru toate cele șase comunități și un Consiliu local, format dintr-un reprezentant al fiecărei comunități. Modalitatea de alegere a primarului și a membrilor Consiliului local o decideti împreună cu elevii (prin vot deschis sau prin vot închis).

DEMERSUL DIDACTIC

1. Lecția începe cu **reamintirea problemelor cu care s-au confruntat comunitățile în gestionarea eficientă și sustenabilă a resurselor** (5 min.):
 - ▷ lipsa cooperării între toate comunitățile;
 - ▷ selectarea unor strategii de pescuit ce se dovedesc a fi ineficiente pe termen lung (competiție);
 - ▷ lipsa regulilor, a unui cod de legi;
 - ▷ lipsa unui organ de conducere și a unor instituții care să asigure implementarea legilor.
2. **Activitatea Cadrului instituțional și a infrastructurii comunității de pescari** (30 min.)
 - ▷ Elevii sunt anunțați că vor acționa ca cetățeni în cele șase comunități de pe malul lacului, care au ales să trăiască respectând principiile sustenabilității. Comunitățile lor vor construi printr-o abordare participativă (așa cum ar trebui să fie întotdeauna într-o democrație), în baza unui dialog cu reprezentanții lor aleși în Consiliul local, un cadru instituțional care să asigure o viață cât mai bună pentru toți locuitorii. Menționați că tema, de această dată, nu este limitată la gestionarea pescuitului, ci la modul în care sunt organizate și guvernate cele șase comunități, ținând cont de diferitele tipuri de nevoi și drepturi ale cetățenilor lor.
 - ▷ Toți elevii votează pentru desemnarea unui primar comun pentru toate cele șase comunități. Fiecare dintre cele șase comunități va alege un membru al Consiliului local. Restul elevilor vor fi cetățeni activi, care doresc să participe la luarea deciziilor și la dezvoltarea comunității în care trăiesc. Din fiecare grup, va fi desemnat câte un cetățean în calitate de delegat al comunității la discuțiile cu Consiliul local.
 - ▷ Membrii Consiliului local se vor reuni într-un grup separat, sub conducerea primarului, astfel încât elevii vor fi împărțiți în șapte grupuri.

- ▷ Cetățenii fiecărei comunități și membrii Consiliului local vor studia Declarația Universală a Drepturilor Omului și, ținând cont de aspectele deja identificate la lecțiile precedente privind respectarea legilor care asigură un pescuit sustenabil, vor propune constituirea unui ansamblu de instituții și servicii publice, precum și a infrastructurii de care are nevoie comunitatea, pentru ca drepturile cetățenilor să poată fi respectate și aceștia să aibă o viață bună în cadrul comunității. În alegerea lor, elevii se pot inspira din lista din Anexa 2, dar pot include și orice alte elemente, pe care le consideră necesare.
 - ▷ După stabilirea listei, fiecare grup se va pregăti pentru ședința publică cu reprezentanții cetățenilor și membrii Consiliului local, având în vedere următoarele:
 - identificarea în listă a unor instituții, servicii publice și elemente de infrastructură care este mai bine să fie gestionate în comun cu alte comunități din jurul lacului;
 - identificarea în listă a elementelor pe care le consideră indispensabile și asupra cărora să se insiste la discuția cu Consiliul local;
 - identificarea în listă a elementelor mai puțin importante, la care se poate renunța, dacă se constată că sunt dificil de realizat;
 - pregătirea argumentelor în favoarea celor spuse mai sus.
3. La sfârșitul lecției, se analizează cum au lucrat membrii fiecărei comunități în grup, cât de ușor le-a fost să decidă asupra infrastructurii și serviciilor comunității, ce motive au stat la baza alegerilor făcute, cu ce probleme s-au confruntat pe parcurs. Se va analiza, de asemenea, și modul în care a ajutat Declarația Universală a Drepturilor Omului la identificarea elementelor necesare unei comunități. (10 min.)

ANEXA 1

— VERSIUNEA SIMPLIFICATĂ A DECLARAȚIEI UNIVERSALE A DREPTURILOR OMULUI

Rezumat al Preambulului

Adunarea Generală a ONU recunoaște că demnitatea inerentă și drepturile egale și inalienabile ale tuturor membrilor familiei umane constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume, că drepturile omului trebuie să fie ocrotite de autoritatea legii, că relațiile prietenești între națiuni trebuie încurajate, că popoarele Organizației Națiunilor Unite și-au proclamat credința în drepturile omului, în demnitatea și în valoarea persoanei umane, în drepturi egale pentru bărbați și femei și sunt hotărâte să favorizeze progresul social, îmbunătățirea condițiilor de viață în cadrul unei libertăți tot mai mari, și s-au angajat să promoveze drepturile omului și o concepție comună despre aceste drepturi.

Rezumat al Declarației Universale a Drepturilor Omului

1. Toate ființele umane sunt libere și egale în drepturi.
2. Este interzisă discriminarea pe criterii cum sunt culoarea pielii, genul, religia, limba etc.
3. Toate ființele umane au dreptul la viață, libertate și securitatea propriei persoane.
4. Nimeni nu are dreptul de a te trata ca sclav și nici tu nu ai dreptul de a face pe un altul sclav.
5. Nimeni nu are dreptul de a te răni sau tortura.
6. Toate ființele umane au dreptul de a fi egale în fața legii.
7. Legea este aceeași pentru toate ființele umane și trebuie aplicată în același fel pentru toți.
8. Fiecare persoană are dreptul de a solicita asistență juridică, atunci când drepturile nu îi sunt respectate.
9. Nimeni nu are dreptul de a te aresta sau de a te expatria în mod arbitrar.

10. Fiecare persoană are dreptul la un proces echitabil și public, când este acuzată de încălcarea legii.
11. Fiecare persoană trebuie considerată nevinovată până la dovedirea vinovăției de către sistemul de justiție.
12. Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale.
13. Fiecare persoană are dreptul de a circula în mod liber.
14. Fiecare persoană are dreptul să ceară azil într-o altă țară, în caz că este persecutată sau se află în pericol de a fi persecutată.
15. Fiecare persoană are dreptul la o cetățenie. Nimeni nu are dreptul de a te lipsi de cetățenie sau de a-ți schimba cetățenia.
16. Fiecare persoană are dreptul de a se căsători și a avea o familie.
17. Fiecare persoană are dreptul la proprietate și la deținerea de bunuri.
18. Fiecare persoană are libertatea de gândire, conștiință și religie, precum și de a-și schimba religia, dacă dorește.
19. Fiecare persoană are dreptul la libertatea opiniilor și la a primi și a răspândi informații.
20. Fiecare persoană are dreptul la libertatea de a se întruni și a participa la asocieri într-un mod pașnic.
21. Fiecare persoană are dreptul de a participa la alegeri, în vederea constituirii guvernului țării sale.
22. Fiecare persoană are dreptul la securitate socială și la realizarea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea sa și libera dezvoltare a personalității sale.
23. Fiecare persoană are dreptul de a munci și a primi o retribuție echitabilă, într-un mediu sigur, și are dreptul de a se afilia la un sindicat.
24. Fiecare persoană are dreptul la odihnă și recreare.
25. Fiecare persoană are dreptul la un nivel de trai adecvat și la îngrijire medicală, dacă este bolnavă.
26. Fiecare persoană are dreptul la învățătură.
27. Fiecare persoană are dreptul de a lua parte în mod liber la viața culturală a comunității sale.
28. Fiecare persoană are dreptul la orânduire socială și internațională, pentru ca aceste drepturi să poată fi îndeplinite.
29. Fiecare persoană trebuie să respecte drepturile celorlalți, ale comunității, precum și proprietatea publică.
30. Nimeni nu are dreptul să desființeze vreun drept sau libertate, enunțate în prezenta declarație.

Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost adoptată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948, dată care este acum sărbătorită ca Ziua Internațională a Drepturilor Omului.

ANEXA 2.

■ LISTA CU SUGESTII DE STRUCTURI ȘI SERVICII PUBLICE

- ▶ Centru de tineret
- ▶ Cămin cultural/casă de cultură
- ▶ Centru pentru persoane cu nevoi speciale
- ▶ Primărie
- ▶ Spital
- ▶ Supermarket
- ▶ Piața agricultorilor locali
- ▶ Asociația pescarilor
- ▶ Centru comercial/Mall
- ▶ Cluburi și baruri
- ▶ District de afaceri
- ▶ Spații de birouri
- ▶ Oficiu poștal
- ▶ Grădini publice
- ▶ Zone de restaurante
- ▶ Centrul de gestionare a deșeurilor
- ▶ Cimitir
- ▶ Judecătorie
- ▶ Pistă pentru biciclete
- ▶ Școală primară și gimnazială
- ▶ Liceu
- ▶ Universitate
- ▶ Internet de mare viteză
- ▶ Magazin
- ▶ Gară
- ▶ Spații publice pentru asociații, pentru a lucra împreună
- ▶ Post de poliție
- ▶ Biserică și alte locuri de cult
- ▶ Stații electrice pentru autoturisme
- ▶ Închisoare
- ▶ Spații pentru activități sportive
- ▶ Bibliotecă
- ▶ Muzeu
- ▶ Spații de artă stradală
- ▶ Fabrică de prelucrare a peștelui

LECȚIA 5. DEZVOLTAREA COMUNITĂȚII – INSTITUȚII, SERVICII PUBLICE ȘI INFRASTRUCTURA (PARTEA 2)

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru ceilalți, în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor garantate tuturor.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să participe la procesul democratic de luare a deciziilor;
- O2 – să colaboreze în soluționarea problemelor, identificând soluții viabile, incluzive și echitabile;
- O3 – să reflecteze asupra propriului rol și a propriei responsabilități, în construirea unei comunități.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici/în perechi, frontal.
- Metode și procedee didactice: învățarea prin cooperare, discuția în plen, brainstorming, jocul de rol.

Resurse didactice: Participarea la democrație (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: fișe de lucru, coli de hârtie, carioci.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

Aceasta este a doua lecție din cele două lecții dedicate construirii unui cadru instituțional al comunității. La această lecție, elevii vor continua să realizeze sarcini cu referire la infrastructura comunității, care ar respecta principiile unei societăți democratice. Fiecare comunitate va prezenta proiectul elaborat. Este important ca toate comunitățile să colaboreze, să negocieze între ele în așa fel încât să se asigure un echilibru între serviciile și structurile comune, să se evite surplusul unor servicii sau invers, lipsa unora, strict necesare pentru buna funcționare a fiecărei comunități și a ansamblului celor șase comunități.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Li se reamintește elevilor că lecția se va desfășura sub forma unei simulări a unei ședințe publice, la care participă membrii Consiliului local și reprezentanții cetățenilor din fiecare comunitate, dar la care asistă și alți cetățeni. Un elev va avea rolul secretarului Consiliului local și va nota pe tablă sau pe o coală de hârtie deciziile luate. (5 min.)
2. Propunerile din diferite comunități vor fi enunțate de reprezentanții acestora, având la dispoziție un minut. Consiliul local prezintă, de asemenea, propunerile sale. Se discută despre modul în care pot fi amplasate anumite structuri, servicii, despre ce se va întreprinde în cazul în care un serviciu foarte important (de exemplu, spitalul) nu a fost solicitat într-o comunitate sau se regăsește în mai multe comunități de pescari; cum vor interacționa oamenii din comunități diferite; cum se poate îmbunătăți o anumită structură etc. (20 min.)
3. Consiliul local va lua o decizie: primarul și fiecare membru al Consiliului local vor avea dreptul la un discurs de maximum un minut, iar apoi se va vota, pentru a se stabili lista finală a instituțiilor, serviciilor publice și elementelor de infrastructură care vor fi amplasate în fiecare comunitate. (10 min.)
4. Debriefarea activității (10 min.):
 - ▷ Sunteți mulțumiți de rezultatul obținut?
 - ▷ Ați face ceva diferit, dacă s-ar relua procesul?
 - ▷ Ce ați aflat interesant despre instituții și servicii publice în urma efectuării acestui exercițiu?
 - ▷ Care sunt asemănările și deosebirile față de ceea ce se întâmplă în realitate?

- ▷ Credeți că este important ca cetățenii să aibă dreptul la opinie, atunci când este vorba de luarea deciziilor cu privire la locul lor de trai?
- ▷ Credeți că se întâmplă acest lucru în viața reală? Știți un exemplu când s-a întâmplat acest lucru?

LECȚIA 6. DEZVOLTAREA COMUNITĂȚII: PROBLEME ȘI SOLUȚII (PARTEA 1)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să participe la procesul democratic de luare a deciziilor;

O2 – să colaboreze în soluționarea problemelor, identificând soluții viabile, incluzive și echitabile.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici/în perechi, frontal.
- Metode și procedee didactice: învățarea prin cooperare, discuția în plen, brainstorming, jocul de rol.

Resurse didactice: Participarea la democrație (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Materiale necesare: fișe de lucru, coli de hârtie, carioci.

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

Acest subiect este abordat la două lecții. La prima lecție, elevii vor identifica problemele cu care se confruntă comunitatea de pescari. Le vor analiza și vor identifica căile de soluționare a acestora. Pentru a identifica problemele comunității de pescari, se va face referire la toate structurile și serviciile prezente în comunitate.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Elevii lucrează în continuare în grupuri mici, în comunitățile de pescari formate anterior. Fiecare grup primește o foaie de hârtie, pe care sunt scrise cel puțin două probleme cu care se confruntă comunitatea lor (Se poate recurge la problemele propuse în Anexa 1 sau la alte probleme, care, după părerea profesorului, pot rezona cu elevii.). Fiecare comunitate analizează problemele cu care se confruntă și se pregătește de participarea la o ședință cu consilierii locali, în care să expună problemele, dar și să propună soluții pentru rezolvarea lor. Fiecare grup trebuie să specifice care instituții sunt responsabile să aplice soluția propusă și, dacă este cazul, cum pot contribui cetățenii la rezolvarea problemei. (15 min.)
2. La o ședință comună a tuturor comunităților, se vor prezenta problemele identificate în trei dintre comunități și soluțiile propuse (problemele și soluțiile identificate de celelalte trei comunități vor fi discutate la lecția următoare). Consilierii locali notează problemele și soluțiilor propuse și dacă sunt de acord cu ele, le aprobă pentru implementare. Ei pot, de asemenea, să preia doar anumite aspecte din ceea ce propun cetățenii sau să formuleze soluții comune pentru probleme care afectează simultan mai multe comunități. (20 min.)
3. Debriefarea activității (10 min.):
 - ▷ Cum ați identificat soluțiile la problemele din comunitatea voastră?
 - ▷ În baza căror criterii ați ales soluțiile pe care să le prezentați la ședința cu consilierii locali?
 - Credeți că ați avut suficiente informații, pentru a găsi cele mai bune soluții?
 - Dacă nu, de ce alte informații ați mai fi avut nevoie?
 - ▷ Cum considerați că poate contribui fiecare cetățean la identificarea soluțiilor la problemele din comunitate?

ANEXA 1

Numărul mare al pescarilor fără adăpost.	Orarul bărcilor care asigură transportul între comunități nu este considerat potrivit de mai mulți cetățeni.	Drumurile sunt pline de gropi, este foarte greu să te deplasezi prin localitate.	În localitate, nu sunt semne de marcaj pentru circulația rutieră, ceea ce duce la creșterea numărului de accidente.
Pe an ce trece, se micșorează numărul populației din comunitate, se nasc mai puțini copii și unii pleacă în alte localități.	În localitate, s-a adunat o cantitate mare de deșeuri. În comunitate, persistă un miros neplăcut.	Fabrica de prelucrare a peștelui aruncă deșeurile în lac. Există pericolul ca toți peștii din lac să moară.	Numărul câinilor vagabonzi este în creștere, iar unii dintre ei sunt periculoși, atacând cetățenii.
Ambrozia (o plantă ce produce alergii puternice) s-a extins în toate comunitățile.	O zonă a lacului este poluată cu gunoaie aruncate de cetățeni.	A crescut numărul de jafuri în comunitate.	Intersecția din fața primăriei este foarte des blocată, din cauza numărului mare de pietoni care traversează strada.

LECȚIA 7. DEZVOLTAREA COMUNITĂȚII: PROBLEME ȘI SOLUȚII (PARTEA 2)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. Exprimă părerea că deciziile publice trebuie întotdeauna luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru ceilalți, în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor omului, garantate tuturor.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Abilități de aplanare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> Poate identifica opțiuni de gestionare a conflictelor. Găsește soluții la conflicte, care sunt avantajoase pentru toată lumea.
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/ propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să analizeze în mod critic efectele pe care le pot avea deciziile luate;

O2 – să întrețină un dialog constructiv;

O3 – să înțeleagă că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici/în perechi, frontal.
- Metode și procedee didactice: jocul de rol, discuția în plen.

Resurse didactice: Participarea la democrație (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Timp alocat: 45 de minute.

CASETA CU INFORMAȚII:

La această lecție, se va încheia simularea prezentării în fața consilierilor locali a soluțiilor propuse de cetățeni la problemele comunităților. Discuția are și rolul de a pregăti următoarea unitate de învățare, în care se va realiza învățarea bazată pe proiect și în care elevii vor participa la un proces mai amplu de analiză a problemelor (reale, de data aceasta) comunității lor și de găsire a unor soluții de politică publică.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Se continuă activitatea din lecția precedentă; respectiv, celelalte trei grupuri (care nu au comunicat în ședința în plen) vor prezenta soluțiile la problemele lor. Ca și la lecția precedentă, după prezentări, membrii Consiliului local își vor exprima opinia și vor lua o decizie. (30 min.)
2. Se discută în baza următoarelor întrebări (15 min.):
 - ▷ Cum v-ați simțit în rolul de cetățeni care propun soluții la problemele comunității?
 - ▷ Cum v-ați simțit atunci când soluțiile voastre nu au fost aprobate?
 - ▷ Cum v-ați simțit în rolul de consilieri locali?
 - ▷ A fost ușor sau greu să aprobați/respingeți soluțiile propuse de cetățeni?
 - ▷ Considerați că această simulare seamănă cu modul în care se petrec lucrurile în viața reală?
 - ▷ Ce ați învățat din acest proces? Ce este necesar pentru ca soluțiile să fie cât mai eficiente?
 - ▷ În ce măsură considerați că este importantă participarea tuturor cetățenilor la viața comunității din care fac parte și la procesul de luare a deciziilor?
3. Profesorul informează elevii că în următoarea unitate de învățare vor discuta despre problemele reale cu care se confruntă comunitatea în care ei trăiesc.

LECȚIA 8. REFLECTARE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru ceilalți, în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor garantate tuturor.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri. Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/ propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;
- O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;
- O3 – să-și planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE:

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: individual, în perechi, frontal.
- Metode și procedee didactice: discuția dirijată, autoevaluarea, autoanaliza, evaluarea reciprocă, organizatori grafici, brainstorming.

Materiale necesare: fișa de lucru Feedback cu privire la unitate, fișa de evaluare reciprocă.

CASETA CU INFORMAȚII:

Lecția de reflecție este un proces bazat pe analiza activităților realizate pe tot parcursul unității de învățare. Este important ca profesorul să acorde timp și spațiu suficient elevilor, pentru a reflecta și a împărtăși cu colegii concluziile. Reflecțiile realizate pe parcursul lecției au mai multe scopuri complementare:

- ▶ Ajută elevii să consolideze și să clarifice anumite noțiuni, facilitând conexiunea între lecții și o privire generală asupra unității de învățare. Multe din cele învățate se consolidează prin exercițiile de reflecție. Profesorul trebuie să manifeste flexibilitate față de părerile și atitudinile exprimate, oferind elevilor posibilități pentru reflecție.
- ▶ Ajută elevii să conștientizeze competențele dobândite pe parcursul activităților, dincolo de acumularea de cunoștințe și incluzând aspecte legate de valori, atitudini, abilități și înțelegere critică.
- ▶ Stimulează în mod direct dezvoltarea mai multor competențe, în special a abilităților de învățare autonomă (mai puțin vizate prin activitățile de învățare realizate la celelalte lecții), a abilităților de observare și ascultare, precum și a cunoștințelor și a înțelegerii critice asupra propriei persoane.
- ▶ Susține dezvoltarea unei atmosfere pozitive, de sprijin reciproc în cadrul clasei.
- ▶ Furnizează informații esențiale pentru procesul de evaluare, evaluare reciprocă și autoevaluarea elevilor.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Activitatea de introducere „Nodurile” (10 min.)

Instrucțiuni

- ▷ Participanții stau umăr lângă umăr, într-un cerc, cu brațele întinse în față.
- ▷ Participanții trebuie să se prindă de mâini în interiorul cercului, astfel încât fiecare să se țină de mâini cu alte două persoane, care nu se află însă în apropiere imediată. Ceea ce rezultă seamănă cu un nod mare, format din mâini.
- ▷ Cereți participanților să desfacă nodul, fără a-și da drumul la mâini.

Notă. Elevii vor trebui să treacă pe sub și pe deasupra brațelor. Acest lucru necesită puțină răbdare, iar rezultatul, surprinzător, va fi unul sau două cercuri mari.

Debrifarea activității:

Profesorul întreabă membrii grupului despre modul în care au lucrat împreună, pentru a desface nodul.

- ▷ A fost acesta un proces democratic?
- ▷ Cum au condus mai multe moduri de realizare a sarcinii la o singură soluție?
- ▷ A oferit fiecare sugestii sau o singură persoană și-a asumat rolul de lider și a dirijat desfacerea nodului?

2. Rememorarea procesului și reflecție individuală/în grup mare (20 min.)

Profesorul adresează întrebări întregii clase, pentru a stimula rememorarea lecțiilor realizate în cadrul unității de învățare, punând accentul atât pe conținut (ce teme au fost abordate), cât și pe proces (ce metode sau activități au fost folosite). Se vor nota pe tablă ideile esențiale.

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze individual, în baza fișei de lucru propuse (Fișa 1. Feedback cu privire la unitate), apoi formează pereche cu un coleg/o colegă, la alegere. Colegul/colega va face completări la punctul 8 al fișei de lucru.

În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică.

Este important să se precizeze, pentru elevi, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete, în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor.

3. Discuție generală și concluzii (15 min.)

Elevii prezintă în fața întregii clase unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptorii de competență. Dacă un elev menționează o situație, profesorul întreabă dacă și alți elevi au mai avut comportamente similare în situația respectivă sau în alte situații. Profesorul se asigură că fiecare elev dă un exemplu de comportament corespunzător unui descriptor, dar și că sunt acoperiți cât mai echilibrat descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică.

Lista de descriptorii folosită în activitatea de reflecție în perechi poate fi lista cu toți descriptorii menționați în metodologie pentru anul respectiv de studii. La începutul fiecărei lecții, sunt menționați descriptorii de competență direct relevanți pentru activitățile avute în vedere și asupra cărora se va focaliza observarea profesorului. Reflecția elevilor poate include însă toți descriptorii, deoarece anumite competențe pot fi manifestate și în general, în interacțiunile dintre elevi sau între elevi și profesor, indiferent de sarcina de învățare specifică.

FIȘĂ DE LUCRU

■ FEEDBACK CU PRIVIRE LA UNITATE

1. Ce mi-a plăcut cel mai mult: _____

2. Ce mi-a displicut cel mai mult: _____

3. Cel mai important și/sau interesant lucru pe care l-am aflat: _____

4. La ce aș vrea să lucrez în continuare: _____

5. Sugestii pentru profesor: _____

 - ▷ Ce a funcționat bine: _____

 - ▷ Ce ar putea fi îmbunătățit: _____

7. Ce altceva aș vrea să spun: _____

8. Dă exemplu de două-trei comportamente concrete, manifestate în cadrul unității de învățare, utilizând tabelul de descriptori. _____

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

Unitatea de învățare: Propunere de politică publică – învățare bazată pe proiect

CASETA CU INFORMAȚII (PENTRU TOATĂ UNITATEA)

Distincții necesare privind proiectul în contextul activităților din școală

Termenul *proiect* este utilizat în contextul școlar în principal cu două sensuri distincte și este importantă clarificarea acestora, în vederea evitării confuziilor, a practicilor și așteptărilor neadecvate.

Tabelul de mai jos evidențiază principalele diferențe, prin contrast:

Proiectele cu tematică educațională	Activitățile de învățare bazată pe proiect
Au, în general, caracter excepțional, presupun ceva diferit față de practica obișnuită.	Sunt activități didactice incluse în curriculum și care se aplică în fiecare an, cu toate clasele.
Sunt centrate pe realizarea unor obiective și obținerea unei schimbări, fie în mediul școlar, fie în raport cu o problemă a comunității sau a societății. Pot avea, direct sau indirect, impact asupra competențelor acestora, dar focalizarea rămâne pe obiectivele preconizate.	Sunt centrate pe dimensiunea de învățare, pe dezvoltarea competențelor elevilor, adică pe realizarea a ceea ce este prevăzut în curriculum și regăsit în planificarea didactică.
Necesită, de obicei, o finanțare (din fonduri private sau publice, locale, naționale sau europene) sau, cel puțin, alocarea unor resurse ale școlii, pentru susținerea implementării proiectului.	Sunt realizate ca parte a procesului didactic obișnuit, utilizează resurse existente la nivelul școlii și nu necesită fonduri suplimentare.
Sunt coordonate de către adulți (din conducerea școlii, dintre profesori sau din cadrul unor organizații cu care școala are relații de parteneriat).	Sunt realizate de către elevi, cu sprijinul pe care cadrul didactic îl poate oferi în principal la lecții și cu supervizarea lui.
Deseori, implică un număr mic de elevi, selecți în baza motivației, a anumitor abilități deținute sau a apartenenței la anumite categorii sau grupuri.	Vizează în mod necesar și echilibrat toți elevii, la fel ca orice altă activitate didactică. Chiar dacă elevii vor avea sarcini și contribuții diferite, toți vor fi implicați și toți își dezvoltă competențele pe parcursul procesului.

Exemple

<p>Proiecte cu tematică educațională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Un proiect realizat în parteneriat cu alte școli europene, în cadrul Programului Erasmus+, al Uniunii Europene, sau al Rețelei Școlilor Democratice, susținută de Consiliul Europei • Participarea școlii la un proiect cu scopul reducerii abandonului școlar • Un proiect în parteneriat cu o asociație pentru promovarea de activități extrașcolare cu tematică ecologică 	<p>Activități de învățare bazată pe proiect</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea unei competiții de dezbateri • Organizarea unui proces de identificare a unor probleme, studierea lor și propunerea de soluții • Realizarea unor strategii de lucru în echipă
---	---

Tabelul de mai jos evidențiază principalele diferențe, prin contrast:

Proiectele cu tematică educațională	Activitățile de învățare bazată pe proiect
Au, în general, caracter excepțional, presupun ceva diferit față de practica obișnuită.	Sunt activități didactice incluse în curriculum și care se aplică în fiecare an, cu toate clasele.
Sunt centrate pe realizarea unor obiective și obținerea unei schimbări, fie în mediul școlar, fie în raport cu o problemă a comunității sau a societății. Pot avea, direct sau indirect, impact asupra competențelor acestora, dar focalizarea rămâne pe obiectivele preconizate.	Sunt centrate pe dimensiunea de învățare, pe dezvoltarea competențelor elevilor, adică pe realizarea a ceea ce este prevăzut în curriculum și regăsit în planificarea didactică.
Necesită, de obicei, o finanțare (din fonduri private sau publice, locale, naționale sau europene) sau, cel puțin, alocarea unor resurse ale școlii, pentru susținerea implementării proiectului.	Sunt realizate ca parte a procesului didactic obișnuit, utilizează resurse existente la nivelul școlii și nu necesită fonduri suplimentare.
Sunt coordonate de către adulți (din conducerea școlii, dintre profesori sau din cadrul unor organizații cu care școala are relații de parteneriat).	Sunt realizate de către elevi, cu sprijinul pe care cadrul didactic îl poate oferi în principal la lecții și sub supervizarea lui.
Deseori, implică un număr mic de elevi, selecți în baza motivației, a anumitor abilități deținute sau a apartenenței la anumite categorii sau grupuri.	Vizează în mod necesar și echilibrat toți elevii, la fel ca orice altă activitate didactică. Chiar dacă elevii vor avea sarcini și contribuții diferite, toți vor fi implicați și toți își dezvoltă competențele pe parcursul procesului.

Exemple

Proiecte cu tematică educațională	Activități de învățare bazată pe proiect
<ul style="list-style-type: none"> • Un proiect realizat în parteneriat cu alte școli europene, în cadrul Programului Erasmus+, al Uniunii Europene, sau al Rețelei Școlilor Democratice, susținută de Consiliul Europei • Participarea școlii la un proiect cu scopul reducerii abandonului școlar • Un proiect în parteneriat cu o asociație pentru promovarea de activități extrașcolare cu tematică ecologică 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizarea unei competiții de dezbateri • Organizarea unui proces de identificare a unor probleme, studiarea lor și propunerea de soluții • Realizarea unor strategii de lucru în echipă

UN PROCES DE ÎNVĂȚARE BAZATĂ PE PROIECT SE REALIZEAZĂ PE PARCURSUL MAI MULTOR PAȘI.

Unii pași se vor realiza pe parcursul unei lecții, alții, pe parcursul mai multor lecții. Elevii vor lucra atât individual, cât și în grupuri. Încercați, pe cât este posibil, ca grupurile să nu fie omogene, în funcție de sex, etnie, competențe, mediu socioeconomic etc. Ajutați elevii să formeze grupuri diverse, în care să fie și fete, și băieți, și minoritari, și majoritari, și elevi cu rezultate școlare mai bune, și elevi cu rezultate școlare mai slabe. Cea mai simplă modalitate de a forma grupurile este să-i rugați pe elevi să numere, de exemplu, de la unu la șase, începând dintr-o parte a sălii de clasă și continuând până când toți elevii au spus un număr. Apoi, toți elevii care au spus „unu” vor fi în grupul 1, toți elevii care au spus „doi” vor fi în grupul 2 ș.a.m.d. Această repartizare aleatorie asigură, de obicei, un anumit nivel de diversitate în cadrul fiecărui grup. Acest lucru se întâmplă deoarece elevii au tendința să stea lângă prietenii lor și lângă cei cu care au interese comune. Împărțirea în grupuri prin numărare asigură faptul că șase persoane aflate în proximitate vor ajunge în grupuri diferite. Dacă după această împărțire aleatorie observați că în unul sau în mai multe grupuri sunt doar fete sau doar băieți, discutați cu elevii despre cum puteți reorganiza grupurile, pentru ca acestea să fie mixte.

Vă sugerăm să evitați formarea grupurilor pornind de la elevi care să fie lideri. Învățarea bazată pe proiect urmărește să implice toți elevii și să le dea șansa să contribuie la proiectul clasei. Există mai multe modalități prin care puteți realiza acest lucru. Astfel, este important ca elevii să înțeleagă de la început că nu există o ierarhie între ei. Una dintre modalitățile de încurajare a colaborării este să oferiți fiecărui elev oportunitatea de a contribui la lucrul în grup, nu doar cu idei despre conținutul discuției, ci și cu aspecte organizatorice. În acest sens, distribuiți roluri precise pentru lucrul în grup, precum:

- ▶ moderator – se asigură că grupul realizează sarcina fără a fi distras de alte subiecte, că fiecare membru al grupului are ocazia să-și spună părerea, că deciziile sunt luate în mod democratic;
- ▶ responsabil de managementul timpului – se asigură că sarcinile sunt realizate în timpul alocat; informează regulat grupul cu privire la timpul rămas pentru realizarea sarcinii;
- ▶ responsabil de notarea și prezentarea ideilor principale – notează aspectele principale ale discuției și prezintă un rezumat al acestora pentru colegii din celelalte grupuri.

Elevii își asumă aceste roluri pe lângă rolul de a contribui la discuție și de a realiza sarcinile primite. Rolurile sunt distribuite aleatoriu și nu rămân fixe pe toată durata proiectului. La fiecare pas, altcineva preia rolul de moderator, de responsabil de managementul timpului și de responsabil de notarea și prezentarea ideilor principale. Astfel, fiecare elev din grup va ajunge, până la final, să-și asume fiecare din cele trei roluri. Dacă doriți să includeți și alte roluri, pe care le considerați importante,

puteți să le adăugați pe listă, explicând elevilor la ce se referă ele. Așadar, nu există un lider de grup, ci doar sarcini, asumate pe rând de toți membrii fiecărui grup.

Pe parcursul activităților în grup, rolul dumneavoastră este să monitorizați alocarea echilibrată a responsabilităților, măsura în care li se asigură tuturor elevilor șansa de a contribui la activități și să interveniți în cazul în care apar dificultăți și este nevoie de susținere.

Stimulați elevii să acorde atenție nu doar obținerii rezultatelor, ci și procesului de grup, modului în care ei interacționează sau modului în care în grup sunt valorificate competențele și interesele membrilor, punând întrebări despre aceste aspecte înainte de a asculta prezentările fiecărui grup.

Arătați elevilor că aveți încredere în ei și în capacitatea lor de a realiza sarcinile propuse. Acest lucru le va crește stima de sine și interesul pentru a-și aduce contribuția la succesul proiectului. Chiar dacă elevii nu au mai primit sarcini asemănătoare în trecut, activitățile propuse sunt gândite astfel încât toți elevii să le poată realiza, indiferent de competențele pe care le au la momentul de început.

Observați permanent modul în care elevii interacționează în activitățile de grup și dacă identificați elevi care se retrag sau care, chiar și involuntar, sunt excluși în anumite situații sau părerea lor nu este luată în considerare, interveniți, amintind elevilor regulile stabilite, adresând întrebări grupului respectiv despre cum cred ei că pot asigura o participare egală.

De asemenea, în discuțiile cu întreaga clasă, acordați atenție specială elevilor care, de obicei, nu participă la activitățile școlare, la lecție, și nu răspund la întrebări. Arătați întregii clase că toate opiniile contează și încurajați toți elevii să contribuie cu idei, arătând că nu trebuie să le fie teamă că vor propune ceva greșit, având în vedere că toate ideile vor fi analizate în baza unor criterii clare, fără să conteze cine le-a formulat.

Activitățile din cadrul acestei unități vor valorifica elemente învățate în anii precedenți, inclusiv aspectele abordate în clasa a X-a la unitatea privind guvernarea democratică, dar și aspectele legate de înțelegerea și gestionarea problemelor de interes public, abordate în cadrul unităților precedente din clasa a XI-a. De asemenea, activitățile din această unitate pregătesc temele care vor fi abordate în continuare, de exemplu, în cadrul unității următoare, referitoare la ciclul politicilor publice, respectiv, cele din clasa a XII-a.

Înainte ca elevii să înceapă să realizeze activitățile propuse în această unitate, este important ca ei să poată avea o vedere de ansamblu asupra întregului proces, care are în centru conceptul de „politici publice”. Parcurgând un proces cu mai mulți pași, elevii vor ajunge să propună autorităților publice locale o politică publică pentru rezolvarea unei probleme a comunității.

Astfel, elevii vor înțelege în mod practic și concret ce înseamnă o politică publică. Acest lucru îi va pregăti pentru o înțelegere mai detaliată, în unitatea următoare, a ciclului politicilor publice și a tuturor caracteristicilor lui. Pentru aceasta, clasa va parcurge următorii pași:

Pasul 1. Identificarea problemelor comunității. Elevii vor citi site-uri media sau presa, vor viziona emisiuni TV sau vor discuta cu adulții despre problemele care există în prezent în comunitatea în care locuiesc. Fiecare elev/elevă va contribui, iar la final, clasa va avea o listă de probleme identificate.

Pasul 2. Selectarea unei probleme pentru a fi studiată. Din lista produsă la pasul anterior, elevii vor alege în mod democratic o singură problemă, pe care clasa o va studia în profunzime și pentru soluționarea căreia va propune o politică publică.

Pasul 3. Cercetarea și colectarea de date cu referire la politicile publice existente și atribuțiile autorităților publice locale. Elevii vor lucra în grupuri, pentru a aduna informații despre problemă din cât mai multe surse (instituții publice, studii, cercetări, publicații, organizații și grupuri de

interes, specialiști în domeniul juridic sau în problema studiată, mass-media, birouri parlamentare, cetățeni din localitate etc.).

Pasul 4. Elaborarea unei propuneri de politică publică. Elevii vor studia informațiile adunate și, în baza lor, vor propune mai multe soluții pentru rezolvarea problemei. În baza analizei a trei dintre soluțiile propuse, clasa va formula o politică publică pentru soluționarea problemei.

Pasul 5. Elaborarea unui plan de advocacy. Având informații detaliate despre problemă și o soluție de politică publică, elevii vor identifica modalități prin care să convingă autoritățile publice să acorde o mai mare importanță problemei respective și să ia în considerare soluția propusă de clasa lor.

Pasul 6. Elaborarea portofoliului și pregătirea unei prezentări. Elevii vor colecta sau vor produce permanent materiale relevante pentru documentarea procesului parcurs și a rezultatelor obținute. Toate aceste materiale vor fi organizate într-un portofoliu, care cuprinde două părți: partea de documentare (un dosar fizic sau electronic) și partea de prezentare (un set de panouri sau de slide-uri).

Pasul 7. Prezentarea publică. Elevii vor organiza un eveniment public de prezentare a proiectului în fața unor reprezentanți ai instituțiilor vizate de proiect, a unor persoane din comunitate, a profesorilor, precum și a altor elevi.

Pasul 8. Reflectarea asupra experienței de învățare. Întregul proces se va finaliza cu o activitate de reflecție (individuală și în grup) asupra experienței, centrată pe identificarea competențelor dezvoltate pe parcursul realizării proiectului.

LECȚIA 1. IDENTIFICAREA PROBLEMELOR COMUNITĂȚII**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. • Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> • Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. • Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> • Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> • Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. • Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> • Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> • Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să identifice problemele existente în cadrul comunității;
- O2 – să analizeze procesul de elaborare a politicilor publice;
- O3 – să înțeleagă ce sunt informațiile de interes public și cum pot fi accesate;
- O4 – să compare soluțiile de politică publică cu soluțiile societății civile.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ convorbirea dirijată, explicația, lectura ghidată, analiza, mini-prelegerea, lucrul în grup.

Resurse didactice: Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație (<http://lex.justice.md/md/311759/>), Anexa 1, Anexa 2.

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

Această lecție va pregăti atmosfera pentru toate activitățile din cadrul unității de învățare bazată pe proiect. Este foarte important ca elevii să înțeleagă ce este o politică publică și să le fie foarte clară distincția dintre soluționarea unor probleme prin politică publică și soluționarea problemelor prin acțiuni de voluntariat/acțiuni ale societății civile.

Într-o societate democratică, **politicile publice** includ tot ceea ce este legat de **modul în care instituțiile publice gestionează diferite probleme ale societății**. Politicile publice sunt elaborate și implementate de instituții publice de diferite niveluri (locale, naționale sau europene) și din toate cele trei domenii (legislativ, executiv, judecătoresc).

În baza principiilor democratice, cetățenii au posibilitatea și **datoria civică** de a se implica activ nu doar în alegerea unor reprezentanți în structurile de luare a deciziilor din autoritățile publice, ci și în dezbaterile problemelor care le afectează viața cotidiană. Ei pot influența autoritățile în elaborarea de politici publice care să corespundă nevoilor și intereselor lor. Autoritățile publice nu pot răspunde favorabil tuturor solicitărilor, dar au datoria de a consulta cetățenii, de a analiza propunerile pe care aceștia le fac și de a argumenta în mod clar și transparent deciziile luate.

Termenul politică publică se referă la măsurile pe care le iau autoritățile publice pentru a rezolva problemele cetățenilor, la felul în care autoritățile publice de orice nivel își îndeplinesc responsabilitățile de protejare a drepturilor cetățenilor și de promovare a bunăstării tuturor oamenilor. Unele politici sunt formulate în legi de către Parlament. Altele sunt exprimate prin hotărâri de Guvern sau hotărâri ale consiliilor locale. Pentru a evita confuziile, puteți face distincția între politică, activitatea partidelor politice ce urmăresc câștigarea prin alegeri a unui mandat pentru a guverna societatea și politicile publice, definite mai sus. În limba engleză, există două cuvinte diferite: *politics* = politică, respectiv *policy* = politici publice.

Procesul de elaborare a politicilor publice. Este foarte important ca elevii să înțeleagă rolul central al administrației (la nivel local, național, european) în formularea politicilor. De asemenea, este important ca elevii să înțeleagă faptul că autoritățile publice au nu doar datoria de a elabora și implementa politici publice, ci și responsabilitatea de a consulta cetățenii și de a susține implicarea lor activă în procesul de luare a deciziilor. Deciziile democratice se realizează prin consultare și dialog între cetățeni și autoritățile publice. Procesul de elaborare a politicilor publice începe în momentul în care oamenii dintr-o comunitate percep existența unei probleme. Problemele identificate se aduc în conștiința publică de către mass-media, politicieni, grupuri de cetățeni sau instituțiile publice. Cetățenii pot formula apoi idei despre cum ar trebui să se rezolve cât mai bine problemele și încearcă să convingă autoritățile publice să le adopte și să le pună în practică.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul le explică elevilor că în această unitate vor învăța folosind metodologia învățării în bază de proiect și prezintă succint modul în care se va desfășura procesul: prezintă cei opt pași

și explică faptul că vor învăța despre problemele din comunitatea lor și despre politici publice. (5 min.)

2. Profesorul le explică elevilor că vor lucra în șase grupuri pe tot parcursul unității, dar proiectul este al întregii clase și vor lua decizii împreună. Profesorul împarte clasa în șase grupuri, conform indicațiilor din partea introductivă, și explică faptul că pe parcursul unității elevii vor lucra atât individual, cât și în aceste grupuri, precum și împreună, toată clasa. (5 min.)
3. Profesorul le explică elevilor conceptul de „politică publică”. (5 min.)
4. Elevii vor lucra în grupuri, în felul următor:

▷ Analiza legislației

Varianta 1: Trei grupuri de elevi analizează Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație (Anexa 1) și răspund la întrebările:

- Cine poate avea acces la informațiile de interes public?
- Care sunt tipurile de informații pe care cetățenii le pot solicita autorităților publice?
- Care sunt termenele de satisfacere a cererilor?

Fiecare grup prezintă succint ce a aflat din legea respectivă.

Varianta 2. Se invită o persoană-resursă, care va analiza Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație și o va explica elevilor.

▷ Diferite tipuri de soluții

Celelalte trei grupuri lucrează în baza Anexei 2, pentru a înțelege diferența dintre soluții prin acțiuni ale societății civile și soluții bazate pe o politică publică. Fiecare grup prezintă soluțiile găsite la problemele din tabel (27 de minute: 12 pentru lucrul în grupuri și 15 pentru prezentări). Dacă la punctul A se optează pentru a invita un expert, atunci toate cele șase grupuri lucrează, în această a doua parte, în baza Anexei 2.

Profesorul sau un elev voluntar/o elevă voluntară va înregistra pe tablă diferențele dintre soluțiile bazate pe acțiuni ale societății civile și soluțiile bazate pe o politică publică.

EXTINDERE:

Elevii sunt invitați să adreseze întrebări membrilor familiei, vecinilor și altor adulți, pe care îi cunosc, să urmărească știrile locale (site-uri de știri, ziare, radio, tv), pentru a identifica problemele care țin de politici publice. Pentru fiecare problemă identificată, se completează formularul din Anexa 3. Elevii studiază formularul și dacă au întrebări, le adresează. Pot realiza această sarcină pentru acasă singuri sau împreună cu alți doi-trei colegi. (3 min.)

ANEXA 1**LEGEA NR. 982 DIN 11.05.2000 PRIVIND ACCESUL LA INFORMAȚIE****ARTICOLUL 1. OBIECTUL DE REGLEMENTARE AL PREZENTEI LEGI**

(1) Prezenta lege reglementează:

- a) raporturile dintre furnizorul de informații și persoana fizică și/sau juridică în procesul de asigurare și realizare a dreptului constituțional de acces la informație;
- b) principiile, condițiile, căile și modul de realizare a accesului la informațiile oficiale, aflate în posesia furnizorilor de informații [Art. 1 al. (1), lit. c) abrogată prin LP 208 din 21.10.11, MO 222-226/16.12.11 art. 619; în vigoare 16.06.12];
- d) drepturile solicitanților informației [Art. 1 al. (1), lit. d) modificată prin LP 208 din 21.10.11, MO 222-226/16.12.11 art. 619; în vigoare 16.06.12];
- e) obligațiile furnizorilor de informații în procesul asigurării accesului la informațiile oficiale;
- f) modalitatea apărării dreptului de acces la informație.

(2) Nu constituie obiect al prezentei legi raporturile care au legătură tangențială cu raporturile enumerate în alineatul (1) al prezentului articol și se referă la:

- a) colectarea, prelucrarea, depozitarea și garantarea integrității informațiilor;
- b) prezentarea obligatorie a informațiilor prevăzute de lege de către persoane private autorităților publice, instituțiilor publice;
- c) accesul autorităților publice, instituțiilor publice, persoanelor fizice și/sau juridice, abilitate cu gestionarea unor servicii publice, la informațiile aflate în posesia altor asemenea autorități publice, instituții publice, persoane fizice și/sau juridice;
- d) furnizarea informațiilor referitoare la propria activitate de către persoane fizice și juridice private, partide și formațiuni social-politice, fundații, asociații obștești.

ARTICOLUL 2. OBIECTIVELE PREZENTEI LEGI

Prezenta lege are drept scop:

- a) crearea cadrului normativ general al accesului la informațiile oficiale;
- b) eficientizarea procesului de informare a populației și a controlului efectuat de către cetățeni asupra activității autorităților publice și a instituțiilor publice;
- c) stimularea formării opiniilor și participării active a populației la procesul de luare a deciziilor în spirit democratic.

ARTICOLUL 3. LEGISLAȚIA PRIVIND ACCESUL LA INFORMAȚIE

- (1) Legislația privind accesul la informație are la bază Constituția Republicii Moldova, tratatele și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege și include prevederile altor acte normative care reglementează raporturile ce țin de accesul la informație.
- (2) Dacă tratatul sau acordul internațional la care Republica Moldova este parte stabilește alte norme decât cele cuprinse în legislația națională, se aplică normele tratatului sau acordului internațional.

ARTICOLUL 4. PRINCIPIILE POLITICII STATULUI ÎN DOMENIUL ACCESULUI LA INFORMAȚIILE OFICIALE

- (1) Oricine, în condițiile prezentei legi, are dreptul de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale.
- (2) Exercițarea drepturilor prevăzute în alineatul (1) al prezentului articol poate fi supusă unor restricții pentru motive specifice, ce corespund principiilor dreptului internațional, inclusiv pentru apărarea securității naționale sau vieții private a persoanei.
- (3) Exercițarea drepturilor prevăzute la alineatul (1) al prezentului articol nu va implica în nici un caz discriminarea bazată pe rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau pe origine socială.

ARTICOLUL 5. SUBIECȚII PREZENTEI LEGI

- (1) Subiecți ai prezentei legi sunt furnizorul de informații și solicitantul informației.
- (2) Furnizori de informații, adică posesori ai informațiilor oficiale, obligați să le furnizeze solicitanților în condițiile prezentei legi, sunt:
 - a) autoritățile publice centrale și locale – autoritățile administrației de stat, prevăzute în Constituția Republicii Moldova, și anume: Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul, administrația publică, autoritatea judecătorească;
 - b) instituțiile publice centrale și locale – organizațiile fondate de către stat, în persoana autorităților publice și finanțate de la bugetul de stat, care au ca scop efectuarea atribuțiilor de administrare, social-culturale și a altor atribuții cu caracter necomercial;
 - c) persoanele fizice și juridice care, în baza legii sau a contractului cu autoritatea publică ori instituția publică, sunt abilitate cu gestionarea unor servicii publice și culeg, selectează, posedă, păstrează, dispun de informații oficiale [Art. 5 al. (2), lit. c) modificată prin LP 208 din 21.10.11, MO 222-226/16.12.11 art. 619; în vigoare 16.06.12].
- (3) Pot solicita informații oficiale, în condițiile prezentei legi:
 - a) orice cetățean al Republicii Moldova;
 - b) cetățenii altor state, care au domiciliul sau reședința pe teritoriul Republicii Moldova;
 - c) apatrizii stabiliți cu domiciliul sau cu reședința pe teritoriul Republicii Moldova.

ARTICOLUL 6. INFORMAȚIILE OFICIALE

- (1) În sensul prezentei legi, informații oficiale sunt considerate toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept.
- (2) În sensul prezentei legi, drept documente purtătoare de informații sunt considerate:
 - 1) oricare din următoarele (sau o parte din acestea):
 - a) orice hârtie sau alt material pe care există un înscris;
 - b) o hartă, un plan, un desen, o fotografie;
 - c) orice hârtie sau alt material pe care sunt marcaje, figuri, simboluri sau perforări care au un sens pentru persoanele calificate să le interpreteze;
 - d) orice obiect sau material din care pot fi reproduse sunete, imagini sau înscrisuri cu sau fără ajutorul unui alt articol sau mecanism;

- e) orice alt înregistrator de informație apărut ca rezultat al progresului tehnic;
 - 2) orice copie sau reproducere a purtătorilor de informații menționați la punctul 1) al prezentului alineat;
 - 3) orice parte a unei copii sau reproduceri menționate la punctul 2) al prezentului alineat.
- (3) Informațiile oficiale nedocumentate, care se află în posesia furnizorilor (persoanelor responsabile ale acestora), vor fi puse la dispoziția solicitanților în ordine generală.

ARTICOLUL 7. INFORMAȚIILE OFICIALE CU ACCESIBILITATE LIMITATĂ

- (1) Exercițarea dreptului de acces la informație poate fi supusă doar restricțiilor reglementate prin lege organică și care corespund necesităților:
- a) respectării drepturilor și reputației altei persoane;
 - b) protecției securității naționale, ordinii publice, ocrotirii sănătății sau protecției moralei societății.
- (2) În conformitate cu alineatul (1) al prezentului articol, accesul la informațiile oficiale nu poate fi îngădit, cu excepția:
- a) informațiilor atribuite la secret de stat, reglementate prin lege organică, a căror divulgare neautorizată sau pierdere poate aduce atingere intereselor și/sau securității Republicii Moldova [Art. 7 al. (2), lit. a) în redacția LP 66 din 07.04.11, MO 110-112/08.07.11 art. 299];
 - b) informațiilor confidențiale din domeniul afacerilor, prezentate instituțiilor publice cu titlu de confidențialitate, reglementate de legislația privind secretul comercial și care țin de producție, tehnologie, administrare, finanțe, de altă activitate a vieții economice, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate atinge interesele întreprinzătorilor;
 - c) informațiilor cu caracter personal, a căror divulgare este considerată drept o imixtiune în viața privată a persoanei, protejată de legislația privind protecția datelor cu caracter personal [Art. 7 al. (2), lit. c) modificată prin LP 208 din 21.10.11, MO 222-226/16.12.11 art. 619; în vigoare 16.06.12];
 - d) informațiilor ce țin de activitatea operativă și de urmărire penală a organelor de resort, dar numai în cazurile în care divulgarea acestor informații ar putea prejudicia urmărirea penală, interveni în desfășurarea unui proces de judecată, lipsi persoana de dreptul la o judecare corectă și imparțială a cazului său, ori ar pune în pericol viața sau securitatea fizică a oricărei persoane – aspecte reglementate de legislație [Art. 7 al. (2), lit. d) modificată prin LP 206 din 29.05.03, MO 149/18.07.03 art. 598];
 - e) informațiilor ce reflectă rezultatele finale sau intermediare ale unor investigații științifice și tehnice și a căror divulgare privează autorii investigațiilor de prioritatea de publicare sau influențează negativ exercitarea altor drepturi protejate prin lege.
- (3) Dacă accesul la informațiile, documentele solicitate este parțial limitat, furnizorii de informații sunt obligați să prezinte solicitanților părțile documentului, accesul la care nu conține restricții conform legislației, indicându-se în locurile porțiunilor omise una din următoarele sintagme: „secret de stat”, „secret comercial”, „informație confidențială despre persoană”. Refuzul accesului la informație, la părțile respective ale documentului se întocmește cu respectarea prevederilor articolului 19 din prezenta lege.
- (4) Nu se vor impune restricții ale libertății de informare decât dacă furnizorul de informații poate demonstra că restricția este reglementată prin lege organică și necesară într-o societate democratică pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei sau protecției securității

naționale și că prejudiciul adus acestor drepturi și interese ar fi mai mare decât interesul public în cunoașterea informației.

- (5) Nimeni nu poate fi pedepsit pentru că a făcut publice anumite informații cu accesibilitate limitată, dacă dezvăluirea informațiilor nu atinge și nu poate să atingă un interes legitim legat de securitatea națională sau dacă interesul public de a cunoaște informația depășește atingerea pe care ar putea să o aducă dezvăluirea informației.

ARTICOLUL 8. ACCESUL LA INFORMAȚIA CU CARACTER PERSONAL

- (1) Informația cu caracter personal face parte din categoria informației oficiale cu accesibilitate limitată și constă din date referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă, a căror dezvăluire ar constitui o violare a vieții private, intime și familiale
- (2) Accesul la informația cu caracter personal se realizează în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal [Art. 8 în redacția LP 208 din 21.10.11, MO 222-226/16.12.11 art. 619; în vigoare 16.06.12].

ARTICOLUL 9. ACCESUL LA INFORMAȚIA PĂSTRATĂ ÎN FONDUL ARHIVISTIC AL REPUBLICII MOLDOVA

- (1) Modalitatea accesului la informația păstrată în Fondul Arhivistic al Republicii Moldova este reglementată de Legea privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova și de prezenta lege.
- (2) În caz de neconcordanțe între prevederile prezentei legi și cele ale Legii privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova, se vor aplica dispozițiile prezentei legi.

ARTICOLUL 10. DREPTURILE SOLICITANȚILOR

- (1) Persoana are dreptul de a solicita furnizorilor de informații, personal sau prin reprezentanții săi, orice informații aflate în posesia acestora, cu excepțiile stabilite de legislație.
- (2) Dreptul persoanei de a avea acces la informații, inclusiv la informațiile cu caracter personal, nu poate fi îngădit decât în condițiile legii.
- (3) Orice persoană care solicită acces la informații în conformitate cu prezenta lege este absolutivă de obligația de a-și justifica interesul pentru informațiile solicitate.

ARTICOLUL 11. OBLIGAȚIILE FURNIZORULUI DE INFORMAȚII

- (1) Furnizorul de informații, în conformitate cu competențele care îi revin, este obligat:
 - 1) să asigure informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal;
 - 2) să garanteze liberul acces la informație;
 - 3) să respecte limitările accesului la informație, prevăzute de legislație, în scopul protejării informației confidențiale, vieții private a persoanei și securității naționale;
 - 4) să respecte termenele de furnizare a informației, prevăzute de lege;
 - 5) să dea publicității propriile acte adoptate în conformitate cu legea;
 - 6) să păstreze, în termenele stabilite de lege, propriile acte, actele instituțiilor, ale căror succesoare sunt, actele ce stabilesc statutul lor juridic;
 - 7) să asigure protejarea informațiilor ce se află la dispoziția sa de accesul, distrugerea sau modificarea nesancționate;
 - 8) să mențină informațiile, documentele aflate la dispoziția sa în formă actualizată;

- 9) să difuzeze de urgență pentru publicul larg informația care i-a devenit cunoscută în cadrul propriei activități, dacă această informație:
 - a) poate preîntâmpina sau diminua pericolul pentru viața și sănătatea oamenilor;
 - b) poate preîntâmpina sau diminua pericolul producerii unor prejudicii de orice natură;
 - c) poate opri răspândirea informației neveridice sau diminua consecințele negative ale răspândirii acesteia;
 - d) comportă o deosebită importanță socială;
- 10) să asigure furnizarea datelor din registrele de stat prin intermediul platformei de interoperabilitate

[Art. 11 al. (1), pct. 10) introdus prin LP 143 din 19.07.18, MO 309-320/17.08.18 art. 482; în vigoare 10.11.18].

- (2) În scopul garantării liberului acces la informațiile oficiale, furnizorul de informații:
 - a) va asigura un spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților;
 - b) va numi și va instrui funcționarii responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale;
 - c) va elabora, în conformitate cu prezenta lege, regulamente cu privire la drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale;
 - d) va acorda asistența și sprijinul necesar solicitanților pentru căutarea și identificarea informațiilor;
 - e) va asigura accesul efectiv, prin intermediul platformei de interoperabilitate, la registrele furnizorilor de informații, care vor fi completate în conformitate cu legislația cu privire la registre

[Art. 11 al. (2), lit. e) modificată prin LP 143 din 19.07.18, MO309-320/17.08.18 art. 482; în vigoare 10.11.18];

- f) va desfășura întrunirile și ședințele sale în mod public, în conformitate cu legislația.
- (3) În scopul facilitării liberului acces la informație, furnizorul de informații va publica sau va face în alt mod general și direct accesibile populației informațiile ce conțin:
 - a) descrierea structurii instituției și adresa acesteia;
 - b) descrierea funcțiilor, direcțiilor și formelor de activitate ale instituției;
 - c) descrierea subdiviziunilor cu competențele lor, a programului de lucru al acestora, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale;
 - d) deciziile finale asupra principalelor probleme examinate.
- (4) În conformitate cu prezenta lege, informațiile arătate la alineatul (3) al prezentului articol vor fi făcute publice în afara procedurii de examinare a cererilor privind accesul la informație.
- (5) În scopul asigurării transparenței activității instituțiilor, eficientizării accesului la informație, creării condițiilor pentru căutarea, identificarea operativă a documentelor și informațiilor, autoritățile publice, instituțiile publice vor edita, cel puțin o dată pe an, îndrumare ce vor conține liste ale dispozițiilor, hotărârilor, altor documente oficiale, emise de instituția respectivă, și domeniile în care poate furniza informații, vor pune la dispoziția reprezentanților mijloacelor de informare în masă date oficiale despre propria activitate, inclusiv despre domeniile în care poate furniza informații.

- (6) Furnizorul de informații va proceda și la alte forme de informare activă a cetățenilor și a mijloacelor de informare în masă.

ARTICOLUL 12. SOLICITAREA ACCESULUI LA INFORMAȚIILE OFICIALE

- (1) Informațiile oficiale vor fi puse la dispoziția solicitanților în baza unei cereri scrise sau verbale.
- (2) Cererea scrisă va conține:
 - a) detalii suficiente și concludente pentru identificarea informației solicitate (a unei părți sau a unor părți ale acesteia);
 - b) modalitatea acceptabilă de primire a informației solicitate;
 - c) date de identificare ale solicitantului [Art. 12 al. (3) abrogat prin LP 208 din 21.10.11, MO 222-226/16.12.11 art. 619; în vigoare 16.06.12].
- (4) Cererea poate fi înaintată verbal în cazurile în care este posibil răspunsul pozitiv, cu satisfacerea imediată a cererii de furnizare a informației. În cazul în care furnizorul intenționează să refuze accesul la informația solicitată, el va informa solicitantul despre aceasta și despre posibilitatea depunerii unei cereri scrise.
- (5) Elaborarea și furnizarea unor informații analitice, de sinteză sau inedite pot fi efectuate în baza unui contract între solicitant și furnizorul de informații, contra unei plăți negociabile, dacă furnizorul va fi disponibil și în drept să realizeze o asemenea ofertă.

ARTICOLUL 13. MODALITĂȚILE ACCESULUI LA INFORMAȚIILE OFICIALE

- (1) Modalitățile accesului la informațiile oficiale sunt:
 - a) audierea informației pasibile de o expunere verbală;
 - b) examinarea documentului (unor părți ale acestuia) la sediul instituției;
 - c) eliberarea copiei de pe documentul, informația solicitată (de pe unele părți ale acestora);
 - d) eliberarea copiei traducerii documentului, informației (unor părți ale acestora) într-o altă limbă decât cea a originalului, pentru o plată suplimentară;
 - e) expedierea prin poștă (inclusiv poșta electronică) a copiei de pe document, a informației (de pe unele părți ale acestora), a copiei de pe traducerea documentului, a informației într-o altă limbă, la cererea solicitantului, pentru o plată respectivă.
- (2) Extrasele din registre, documente, informații (unele părți ale acestora), în conformitate cu cererea solicitantului, pot fi puse la dispoziția persoanei date, într-o formă rezonabilă și acceptabilă pentru aceasta, spre a fi:
 - a) examinate la sediul instituției;
 - b) dactilografiate, fotocopyate sau copiate într-o altă modalitate ce ar asigura integritatea originalului;
 - c) înscrise pe un purtător electronic, imprimate pe casete video, audio, alt purtător rezultat din progresul tehnic.

ARTICOLUL 14. LIMBA ÎN CARE SE VOR PREZENTA INFORMAȚIILE SOLICITATE

- (1) Informațiile, documentele, solicitate în conformitate cu prezenta lege, vor fi puse la dispoziția solicitanților în limba de stat sau în limba în care au fost elaborate.
- (2) În cazul în care informațiile, documentele au fost elaborate într-o altă limbă decât cea de stat, furnizorul de informații va fi obligat să prezinte, la cererea solicitantului, o copie a traducerii autentice a informației, documentului în limba de stat.

ARTICOLUL 15. EXAMINAREA CERERILOR PRIVIND ACCESUL LA INFORMAȚIE

- (1) Cererile scrise cu privire la accesul la informație vor fi înregistrate în conformitate cu legislația cu privire la registre și petiționare.
- (2) Cererile respective vor fi examinate și satisfăcute de funcționarii publici responsabili de furnizarea informațiilor.
- (3) Deciziile, luate în conformitate cu prezenta lege, vor fi comunicate solicitantului într-un mod ce ar garanta recepționarea și conștientizarea acestora.
- (4) În cadrul satisfacerii cererii privind accesul la informație, furnizorii vor lua toate măsurile necesare pentru nedivulgarea informațiilor cu acces limitat, pentru protecția integrității informațiilor și excluderea accesului nesancționat la ele.

ARTICOLUL 16. TERMENELE DE SATISFACERE A CERERILOR DE ACCES LA INFORMAȚIE

- (1) Informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație.
- (2) Termenul de furnizare a informației, documentului poate fi prelungit cu 5 zile lucrătoare de către conducătorul instituției publice, dacă:
 - a) cererea se referă la un volum foarte mare de informații care necesită selectarea lor;
 - b) sunt necesare consultații suplimentare pentru a satisface cererea.
- (3) Autorul cererii va fi informat despre orice prelungire a termenului de furnizare a informației și despre motivele acesteia cu 5 zile înainte de expirarea termenului inițial.

ARTICOLUL 17. READRESAREA CERERILOR

Cererea de furnizare a informației poate fi readresată altui furnizor, cu informarea obligatorie a solicitantului în decurs de 3 zile lucrătoare de la momentul primirii cererii și cu acordul solicitantului, în următoarele cazuri:

- a) informația solicitată nu se află în posesia furnizorului sesizat;
- b) informația solicitată deținută de alt furnizor ar satisface mai deplin interesul față de informație al solicitantului.

ARTICOLUL 18. ELIBERAREA INFORMAȚIILOR OFICIALE

Informațiile oficiale, documentele, părțile acestora, extrasele din registre, copiile traducerilor, eliberate conform prezentei legi, vor fi semnate de persoana responsabilă.

ARTICOLUL 19. REFUZUL ACCESULUI LA INFORMAȚIE

- (1) Refuzul de a furniza o informație, un document oficial va fi făcut în scris, indicându-se data întocmirii refuzului, numele persoanei responsabile, motivul refuzului, făcându-se în mod obligatoriu trimitere la actul normativ (titlul, numărul, data adoptării, sursa publicației oficiale), pe care se bazează refuzul, precum și procedura de recurs a refuzului, inclusiv termenul de prescripție.
- (2) Furnizorii de informații nu pot fi obligați să prezinte probe ale inexistenței informațiilor nedocumentate.

ARTICOLUL 20. PLĂȚI PENTRU FURNIZAREA INFORMAȚIILOR OFICIALE

- (1) Pentru furnizarea informațiilor oficiale pot fi percepute, în afara excepțiilor prevăzute de lege, plăți în mărimile și conform procedurii stabilite de organele reprezentative, acestea fiind vărsate în bugetul de stat.
- (2) Mărimile plăților nu vor depăși mărimile cheltuielilor suportate de către furnizor pentru facerea copiilor, expedierea lor solicitantului și/sau pentru traducerea, la cererea solicitantului, a informației, documentului.
- (3) Plățile pentru furnizarea informațiilor analitice, de sinteză sau inedite, executate la comanda solicitantului, se vor stabili conform contractului dintre solicitant și furnizorul de informații.
- (4) Vor fi puse, fără plată, la dispoziția solicitanților, informațiile oficiale care:
 - a) ating nemijlocit drepturile și libertățile solicitantului;
 - b) sunt expuse oral;
 - c) sunt solicitate pentru a fi studiate la sediul instituției;
 - d) prin faptul că au fost furnizate, contribuie la sporirea gradului de transparență a activității instituției publice și corespunde intereselor societății.
- (5) În cazurile în care informația pusă la dispoziția solicitantului conține inexactități sau date incomplete, instituția publică este obligată să efectueze rectificările și completările respective gratuit, cu excepția cazurilor în care completarea informației implică eforturi și cheltuieli considerabile care n-au fost prevăzute și taxate la eliberarea primară a informațiilor.
- (6) Instituția publică va aduce la cunoștința solicitanților într-un mod cât mai adecvat și mai amănunțit posibil modalitatea de calculare a plăților pentru furnizarea informației.

ARTICOLUL 21. DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND APĂRAREA DREPTULUI DE ACCES LA INFORMAȚIE

- (1) Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim de către furnizorul de informații poate ataca acțiunile acestuia atât pe cale extrajudiciară, cât și direct în instanța de contencios administrativ competentă [Art. 21 al. (1) modificat prin LP 240 din 13.06.03, MO 138/08.07.03 art. 557].
- (2) Persoana, de asemenea, se poate adresa pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime Avocatului Poporului [Art. 21 al. (2) modificat prin LP 166 din 31.07.15, MO 267-273/02.10.15 art. 508].
- (3) Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim poate ataca orice acțiune sau inacțiune a persoanei responsabile pentru primirea și examinarea cererilor de acces la informații, dar în special cu privire la:
 - a) refuzul neîntemeiat de a primi și înregistra cererea;
 - b) refuzul de a asigura accesul liber și necondiționat la registrele publice aflate la dispoziția furnizorului de informații;
 - c) încălcarea termenelor și procedurii de soluționare a cererii de acces la informație;
 - d) neprezentarea sau prezentarea necorespunzătoare a informațiilor solicitate;
 - e) refuzul neîntemeiat de a prezenta informațiile solicitate;
 - f) atribuirea neîntemeiată a informației la categoria informațiilor care conțin secrete de stat, secrete comerciale sau la categoria altor informații oficiale cu accesibilitate limitată [Art. 21 al. (3), lit. f) modificată prin LP 66 din 07.04.11, MO 110-112/08.07.11 art. 299];
 - g) secretizarea neîntemeiată a unor informații;

- h) stabilirea plății și mărimii acesteia pentru informațiile furnizate;
 - i) cauzarea unor prejudicii materiale și/sau morale prin acțiunile ilegale ale furnizorului de informații.
- (4) În cadrul soluționării litigiilor privind accesul la informație, organele competente vor întreprinde măsuri pentru protejarea drepturilor tuturor persoanelor ale căror interese pot fi atinse prin divulgarea informației, inclusiv se va asigura participarea acestora în cadrul procesului în calitate de terță parte.
- (5) Instanța de judecată, în cadrul examinării litigiilor privind accesul la informație, va întreprinde toate măsurile rezonabile și suficiente de precauție, inclusiv convocarea ședințelor închise, pentru a evita divulgarea informațiilor, accesul limitat la care poate fi îndreptățit.

ARTICOLUL 22. ATACAREA PE CALE EXTRAJUDICIARĂ A ACȚIUNILOR FURNIZORILOR DE INFORMAȚII

- (1) În cazul în care persoana consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce privește accesul la informații i-au fost lezate, ea poate contesta acțiunile sau inacțiunea furnizorului de informații la conducerea acestuia și/sau la organul ierarhic superior al furnizorului în termen de 30 de zile de la data când a aflat sau trebuia să afle despre încălcare.
- (2) Conducerea furnizorului de informații și/sau organul ierarhic superior al acestuia va examina contestările solicitanților de informații în decurs de 5 zile lucrătoare și va informa în mod obligatoriu petiționarul despre rezultatele examinării în decurs de 3 zile lucrătoare.
- (3) Sesizările, prin care sunt atacate acțiunile sau inacțiunea organizațiilor care nu au organele lor superioare, sunt adresate direct instanței de contencios administrativ competente

[Art. 22 al. (3) modificat prin LP 240 din 13.06.03, MO 138/08.07.03 art. 557].

ARTICOLUL 23. ATACAREA PE CALE JUDICIARĂ A ACȚIUNILOR FURNIZORILOR DE INFORMAȚII

- (1) În cazul în care persoana care consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce privește accesul la informație i-au fost lezate, precum și în cazul în care nu este satisfăcută de soluția dată de către conducerea furnizorului de informații sau de către organul ierarhic superior al acestuia, ea poate ataca acțiunile sau inacțiunea furnizorului de informații direct în instanța de contencios administrativ competentă *[Art. 23 al. (1) modificat prin LP 240 din 13.06.03, MO 138/08.07.03 art. 557].*
- (2) Sesizarea instanței de judecată se va efectua în termen de o lună de la data primirii răspunsului de la furnizorul de informații sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data când trebuia să-l primească. Dacă solicitantul de informații a atacat anterior acțiunile furnizorului de informații pe cale extrajudiciară, termenul de o lună curge de la data comunicării răspunsului conducerii furnizorului de informații și/sau organului ierarhic superior al acestuia sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data când trebuia să-l primească.

ARTICOLUL 24. CONSECINȚELE PREJUDICIERII DREPTULUI DE ACCES LA INFORMAȚII

În funcție de gravitatea efectelor pe care le-a avut refuzul nelegitim al funcționarului public, responsabil pentru furnizarea informațiilor oficiale, de a asigura accesul la informația solicitată, instanța de judecată decide aplicarea unor sancțiuni în conformitate cu legislația, repararea prejudiciului cauzat prin refuzul nelegitim de a furniza informații sau prin alte acțiuni ce prejudiciază dreptul de acces la informații, precum și satisfacerea neîntârziată a cererii solicitantului.

ANEXA 2

În funcție de cine are responsabilitatea pentru a soluționa o problemă, putem distinge între:

- ▶ probleme care pot fi soluționate de grupuri de cetățeni sau de ONG-uri (societatea civilă);
- ▶ probleme care necesită politici publice pentru a fi soluționate și care intră în responsabilitatea autorităților publice;
- ▶ probleme care pot fi soluționate fie prin politici publice, fie prin soluții ale societății civile sau prin măsuri complementare luate de ambele entități.

Problemă	Soluție a societății civile	Soluționare prin politici publice
Gestionarea sustenabilă a resurselor de pește de către comunitățile de pe malul unui lac.	Acordul definit la Unitatea 1.	Setul de reguli definite la Unitatea 2.
Extindere: a ambroziei, o plantă puternic alergenă, ce afectează un număr mare de persoane din localitate.	Activități de voluntariat ale cetățenilor pentru cosirea, smulgerea sau erbicidarea terenurilor neîngrijite din localitatea/cartierul lor.	Hotărâre de consiliu local care prevede amenzi pentru proprietarii de terenuri care nu asigură cosirea, smulgerea sau erbicidarea terenurilor lor, pentru ca ambrozia să fie eradicată.
Copiii dintr-un cartier defavorizat nu au condiții acasă, pentru a învăța și pentru a-și face temele.	Un grup de pensionari se organizează pentru a oferi sprijin după lecții copiilor din familii defavorizate.	Autoritățile publice înființează un centru social-educativ în cartier.
Una dintre fabricile din localitate, deși respectă standardele oficiale de poluare, generează un miros care deranjează locuitorii.	Organizațiile neguvernamentale scriu scrisori conducerii fabricii, pentru a lua măsuri, și fac o campanie adresată muncitorilor din fabrica respectivă.	Hotărâre de consiliu local care prevede interzicerea funcționării oricărei fabrici în apropierea zonelor locuite, însoțită de concesionarea unui teren la 20 km de localitate și scutirea de impozite pe termen de șase luni, dacă fabrica se mută acolo, pentru a nu se pierde locurile de muncă respective.
Se generează blocaje în trafic într-o intersecție intens circulată din cauza unui flux constant de pietoni ce traversează strada.	Această problemă nu poate fi soluționată decât prin decizii ale autorităților.	Decizia primăriei de construire a unui pasaj subteran pentru pietoni.
Trei familii de refugiați din Siria s-au mutat cu traiul în cartier și au nevoie de sprijin, pentru a cunoaște zona, instituțiile locale etc.	O organizație locală le acordă sprijin în stabilirea de contacte în cadrul comunității și în accesarea serviciilor publice și private din localitate.	Fiind vorba de un grup mic de persoane cu nevoi specifice, nu se justifică adoptarea unei politici publice locale.
Râul/lacul din comunitate este poluat și plin de gunoaie.		

Problemă	Soluție a societății civile	Soluționare prin politici publice
Există un număr din ce în ce mai mare de tineri cu probleme de obezitate.		
Cetățenii din localitate aruncă hârtii, mucuri de țigări și alte gunoaie pe jos.		

ANEXA 3

FORMULAR DE IDENTIFICARE A PROBLEMELOR

1. Problema _____
 2. Descrieți pe scurt problema (două-trei fraze). _____

 3. De ce problema este importantă pentru comunitate? _____

 4. Ce instituții publice au responsabilități pentru rezolvarea acestei probleme? _____

 5. Care sunt politicile publice existente referitoare la această problemă? Există anumite propuneri de politici publice în prezent? _____

- Dacă există o politică referitoare la această temă:
- ▷ Care sunt avantajele și dezavantajele ei? _____

 - ▷ Ar trebui modificată această politică? De ce? _____

 - ▷ Există diferențe de opinii între grupuri de cetățeni, între partide politice sau în cadrul diferitor instituții cu privire la această politică? Dacă da, care sunt acestea? _____

6. De unde putem să obținem mai multe detalii și informații despre această problemă și despre poziția luată de diferite instituții, persoane sau grupuri? _____

 7. Sursele de informare (menționați articolul, autorul, emisiunea etc., dacă sursa este mass-media, sau specificați dacă sursa este reprezentată de cetățeni din comunitate) _____

Formular completat de: _____ Data: _____

LECȚIA 2. SELECTAREA UNEI PROBLEME**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să analizeze critic problemele identificate în comunitate;

O2 – să ia decizii cu privire la problemele prioritare din comunitate;

O3 – să participe la luarea deciziilor în grup prin proceduri democratice;

O4 – să coopereze eficient și constructiv cu alți colegi.

STRATEGII DIDACTICE:

▶ brainstorming, analiza, convorbirea dirijată, turul galeriei, lucrul în grup.

Resurse didactice: Anexa 3 (Formularul de identificare a problemelor, completat).

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

În baza cunoștințelor dobândite despre politici publice și folosind informațiile despre diferite probleme ale comunității, clasa va alege o singură problemă, care va fi studiată detaliat și pentru soluționarea căreia elevii vor formula ulterior o politică publică. Alegerea acestei probleme se va face în mod democratic, printr-o procedură clară și acceptată de toți elevii.

Este important ca problema selectată să fie una la care să poată fi propusă o soluție rezonabilă, ce ține de sfera politicilor publice (Este foarte important acest aspect. Așadar, nu o problemă care să fie rezolvată de societatea civilă, ci o problemă care să fie rezolvată de autoritățile publice.) și care să poată fi pusă în practică. Elevii trebuie să examineze toate informațiile obținute despre problemele din cadrul comunității, înainte de a selecta pentru studiu o problemă anume. Selectarea problemei se face prin vot.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul invită elevii să prezinte problemele identificate, pentru care a fost completat Formularul de identificare a problemelor, și un elev voluntar/o elevă voluntară le notează pe tablă. Oferiți elevilor posibilitatea de a adăuga și alte probleme pe listă, dacă le consideră relevante, chiar dacă nu au completat formularul pentru ele. Ajuțați elevii să identifice problemele asemănătoare și să le grupeze în categorii. (10 min.)
2. Împărțiți clasa în cele șase grupuri formate anterior și explicați-le elevilor că au sarcina să analizeze problemele propuse conform întrebărilor de mai jos și să propună o problemă pentru a fi studiată de întreaga clasă, descriind-o pe scurt. Formularele de identificare a problemelor care au fost completate circulă între grupuri, astfel încât toate grupurile să aibă acces la ele, pentru a înțelege detaliile despre fiecare problemă. Profesorul le amintește elevilor că problema trebuie să fie una de politică publică, adică o problemă a cărei soluționare intră în atribuțiile unei instituții publice. (10 min.)
3. După analiza formularelor, fiecare grup prezintă problema pe care o propune. Pe tablă, rămân doar problemele propuse de grupuri. Apoi, profesorul antrenează elevii într-o discuție despre ceea ce au învățat deja despre politici publice și despre problemele comunității. Discutați aspecte precum:
 - ▷ Ce ați învățat despre problemele comunității?
 - ▷ Care dintre probleme necesită o rezolvare urgentă?

- ▷ Este fiecare problemă formulată într-adevăr ca o problemă, deschisă către mai multe soluții posibile, fără a cuprinde deja o soluție în modul în care este formulată? (De exemplu, dacă problema este formulată ca „absența unui bazin de înot”, ea nu oferă deschidere decât pentru o singură soluție. O problemă de genul „lipsa oportunităților de practicare a sportului și petrecere a timpului liber pentru locuitori” poate avea mai multe soluții, printre care și construirea sau reabilitarea unui bazin de înot.)
 - ▷ Pot fi aceste probleme rezolvate prin dezvoltarea unor politici publice?
 - ▷ Ce problemele sunt reflectate deja în politicile publice, dar nu funcționează? (De exemplu, legislație care prevede amenzi pentru persoanele care nu-și îngrijesc spațiile verzi pentru a preveni înmulțirea ambroziei și care nu are efectul dorit, deoarece unele persoane preferă să plătească amendă decât să îngrijească spațiul sau sunt plecate din țară.)
 - ▷ Care dintre problemele comunității prezintă interes pentru voi și vă preocupă? (15 min.)
4. Selectarea problemei. Profesorul le reamintește elevilor ce s-a discutat la clasa a X-a referitor la vot, procedurile de vot etc. Dacă toți elevii se simt pregătiți pentru a lua o decizie, profesorul îi roagă să selecteze o problemă, folosind o procedură de vot. Dacă elevii nu știu îndeajuns de multe lucruri pentru a lua o decizie sau dacă doresc să exploreze și alte probleme, înainte de a decide, profesorul le poate da sarcina să adune informațiile necesare, utilizând formularul de identificare a problemelor, și procedura de selecție se reia la lecția următoare. (7 min.)
5. Profesorul le reamintește elevilor că problema selectată este problema de care se va ocupa întreaga clasă pe parcursul realizării proiectului. (3 min.)

EXTINDERE:

Să găsească cât mai multe informații despre această problemă.

LECȚIA 3. CERCETAREA ȘI COLECTAREA DE DATE CU REFERIRE LA POLITICILE PUBLICE EXISTENTE ȘI ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă ca are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă. Poate alege materiale, resurse și activități de învățare în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată ca acest lucru este necesar.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept. Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să selecteze informații relevante referitoare la una din problemele de interes public;
- O2 – să analizeze critic informațiile referitoare la una din problemele din comunitate;
- O3 – să identifice atribuțiile administrației publice locale referitoare la elaborarea/implementarea de politici publice la una din problemele din comunitate.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ Miniprelegerea, algoritmizarea, analiza, lucrul în grup, lectura ghidată.

Resurse didactice: Anexa cu ghidul pentru Înregistrarea informațiilor, laptop, conexiune la internet.

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

După ce au selectat problema care îi interesează, elevii vor lucra în echipe de cercetare, pentru a afla cât mai multe informații despre problemă și despre posibile soluții ce țin de politici publice. Culegerea informațiilor se va face de către elevi în intervalul dintre lecții. Se poate alocă acestui scop și o parte din timpul lecției, dar lecția va fi dedicată în principal pregătirii și planificării procesului de culegere a datelor. Dacă avem timp suficient, elevii pot începe căutarea de informații online sau pot avea ca invitat un specialist, un jurnalist, un jurist sau un reprezentant al unei asociații active în domeniul respectiv.

Dacă o vizită la o organizație sau instituție ar putea reprezenta o experiență de învățare deosebit de valoroasă pentru toți elevii și dacă este posibil ca întreaga clasă să participe, se poate realiza această vizită în calitate de activitate extrașcolară.

Dacă este necesar, puteți solicita în această fază sprijinul și colaborarea unor colegi care predau alte discipline. De exemplu, poate fi utilă colaborarea cu o colegă ce predă informatică, pentru asigurarea accesului la internet, sau cu un coleg ce predă limba engleză, pentru traducerea unor documente privind politici publice la teme similare adoptate în alte țări. Colegii pot chiar alocă utilizarea unui interval de timp din lecțiile lor, pentru a susține elevii în realizarea proiectului, dezvoltând, totodată, competențele specifice propriei discipline.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul le explică elevilor că scopul acestui pas este de a aduna/analiza informații relevante despre problema respectivă și despre politicile publice existente sau posibile pentru soluționarea problemei. Profesorul ajută elevii să înțeleagă distincția între instituțiile publice, care au obligația stabilită prin lege să ofere informațiile solicitate, și alte organizații și grupuri de persoane, care nu au această obligație, dar cel mai probabil o vor face, dacă li se oferă detalii despre scopul și contextul solicitării lor. Profesorul prezintă următoarele categorii de surse:

- ▷ **Instituții ale administrației publice** – informații despre activitatea instituțiilor sunt disponibile pe site-urile lor. Instituțiile publice sunt obligate să publice pe site-urile lor rapoarte anuale. De asemenea, birourile de relații cu publicul sau departamentele specializate ale instituțiilor cu atribuții în domeniul vizat pot oferi informații despre problema care îi interesează pe elevi, precum și despre ceea ce fac autoritățile, pentru a o soluționa.
- ▷ **Alte surse de informații** – dacă în cazul instituțiilor publice este suficientă identificarea printr-o căutare pe internet a site-ului oficial unde se pot găsi, fie nemijlocit informații, fie datele de contact pentru a solicita în scris răspunsuri la întrebări, sau o audiență, în cazul celorlalte tipuri de surse, este necesar un proces de colectare a datelor cu mai multe componente:
 - identificarea de documente relevante, inclusiv legi, care stabilesc atribuțiile diferitor instituții, dar și hotărâri ale consiliilor locale, studii, cercetări, publicații, articole, texte publicate online, pe bloguri sau site-uri – căutând online sau la biblioteci;
 - identificarea de organizații, specialiști și alte persoane-cheie.

Există organizații neguvernamentale care activează în domeniul vizat de problemă și care pot fi contactate (prin email sau telefon), pentru a le cere informații. Dacă aceste organizații activează la nivel local, se poate chiar stabili o întâlnire cu reprezentanți ai lor.

Specialiștii în domeniul juridic cunosc bine procedurile legate de adoptarea politicilor publice și pot fi contactați fie personal, fie prin intermediul unor asociații de profil sau prin Baroul cel mai apropiat. Există și site-uri sau platforme online centrate pe diverse teme, unde elevii pot adresa și primi răspunsuri de la specialiști.

Pentru a afla mai multe informații, pentru a obține acces la materiale suplimentare sau la fotografii, pot fi contactați jurnaliști, bloggeri, vloggeri care au abordat în articolele lor problema.

- ▷ **Consultarea cetățenilor din localitate** – pentru a obține informații de la cetățenii din localitate, elevii pot realiza un sondaj de opinie online sau pe stradă. Întrebările incluse în chestionar trebuie alese cu grijă, pentru a putea obține informațiile necesare fără a solicita prea mult timp din partea respondenților. (10 min.)
2. Profesorul ghidează elevii în elaborarea unei liste cu principalele surse de informații privind problema studiată și identificarea modalităților prin care pot avea acces la acestea. Se verifică dacă există un echilibru între informațiile care vor fi obținute online și informațiile care vor fi obținute prin contactul direct cu experții invitați. Elevii își aleg sursele de informare de la care vor să obțină informații, asigurându-se că toate sursele identificate sunt acoperite. Elevii pot obține informații căutând pe internet, realizând interviuri telefonice sau față în față, scriind emailuri etc. (15 min.)
 3. Pentru ca elevii să înțeleagă importanța validității surselor și să evite site-urile tabloid, senzationalismul media, teorii ale conspirației etc., profesorul ghidează elevii în procesul discuției, pornind de la următoarele întrebări:
 - ▷ Atunci când citim un articol, este important să știm cine l-a scris? De ce?
 - ▷ Atunci când citim un articol, este important să știm de unde s-a informat autorul/autoarea? De ce?
 - ▷ Cum verificăm sursa unui articol? Profesorul subliniază că site-urile de rețele sociale (de exemplu, Facebook, Twitter) sau motoarele de căutare (Google, Bing) nu sunt surse, ci doar platforme pe care circulă informații provenind din alte surse. (7 min.)

4. Profesorul susține elevii să reflecteze la faptul că:
 - ▷ Unele articole pot simula o prezentare echilibrată și bazată pe fapte, citând declarații ale unor specialiști, menționând cifre etc., dar, de fapt, prezentând date false sau susținând un punct de vedere incorect.
 - ▷ Vehicularea pe scară largă a unei informații și faptul că aceasta este apreciată de mai mulți utilizatori ai unor rețele sociale nu înseamnă că este adevărată.
 - ▷ Opiniile formulate de jurnaliști de la organisme media afiliate politic nu sunt în mod necesar incorecte sau tendențioase.
 - ▷ Este important să ne dăm seama ce anume ne poate face vulnerabili la manipulare și dezinformare. (10 min.)
5. Profesorul le reamintește elevilor sarcina de a continua să colecteze informații până la lecția următoare, distribuie Anexele 1 și 2 pentru înregistrarea informațiilor și subliniază importanța analizării validității acestora. (3 min.)

ANEXA 1

■ ÎNREGISTRAREA INFORMAȚIILOR

Întrebările de mai jos se referă la tipurile de informații necesare pentru a înțelege cât mai bine problemele și pot fi luate ca reper pentru a pregăti interviurile, convorbirile telefonice sau emailurile trimise, precum și pentru a selecta, din conținutul publicațiilor consultate, informațiile cele mai relevante cu privire la problema studiată.

1. Cât de importantă este această problemă în comunitate (pe cine afectează; cât de grav este impactul ei pe termen scurt și pe termen lung)?
2. Care ar putea fi cauzele acestei probleme?
3. Ce instituții publice sunt responsabile de această problemă?
4. Ce fac aceste instituții cu privire la problemă? Care sunt politicile publice existente referitoare la problema studiată?
5. Dacă există politici publice referitoare la această temă, din ce motiv ele nu au rezolvat problema?
6. Ce dezacorduri există în comunitate cu privire la politicile existente sau la modurile în care se ocupă oficialitățile de această problemă?
7. Care sunt organizațiile, grupurile sau personalitățile care și-au exprimat părerea despre această problemă?
 - ▷ Care este motivația interesului lor față de această problemă?
 - ▷ Ce poziție au adoptat?
 - ▷ Care sunt avantajele și dezavantajele poziției adoptate de ele?
 - ▷ Cum încearcă acestea să influențeze autoritățile să adopte poziția lor privind această problemă?
 - ▷ Cum am putea afla, eu și colegii mei, mai multe informații despre poziția lor?
8. Este această problemă prezentă și în alte localități din țară sau din alte țări? Dacă da, care sunt soluțiile identificate în aceste locuri?

ANEXA 2

Pentru fiecare sursă consultată, înregistrați pe o fișă, separat, următoarele informații:

- ▶ Sursa informației:
 - ▷ pentru textele consultate: titlul, autorul, data publicării, locul publicării (de exemplu, editura sau link la textul online);
 - ▷ pentru persoane: numele și funcția sau rolul în comunitate;
 - ▷ pentru chestionare anonimă: numărul de respondenți, modul de distribuire a chestionarului;
- ▶ întrebările (din lista de opt întrebări de mai sus) la care ați obținut răspunsuri și care sunt informațiile obținute la fiecare întrebare;
- ▶ anexele relevante (de exemplu, fotografii, site-uri de internet, link-uri la documente sau materiale video, înregistrări ale interviurilor, chestionarele completate etc.);
- ▶ numele elevilor care au contribuit la obținerea informațiilor și la completarea fișei.

LECȚIILE 4–5. FORMULAREA UNEI PROPUNERI DE POLITICĂ PUBLICĂ LOCALĂ**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă ca are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată ca acest lucru este necesar.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri.
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să analizeze critic informațiile referitoare la problemele din comunitate;
- O2 – să formuleze propuneri de politici publice locale;
- O3 – să analizeze critic variante de soluționare a unei probleme de politică publică;
- O4 – să selecteze prin proceduri democratice propuneri de politici publice pentru soluționarea problemei alese de clasă.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ Convorbire dirijată, analiza, brainstorming, explicația, lucrul în grup.

Resurse didactice: informațiile înregistrate de elevi, Constituția Republicii Moldova, acte normative naționale și locale specifice problemei selectate.

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

După ce elevii au obținut suficiente informații despre problema selectată, clasa va formula o propunere de politică publică. Acest pas se realizează pe parcursul a două lecții. La prima lecție, elevii examinează variantele de soluționare a problemei, iar la cea de-a doua, aleg soluția clasei și verifică dacă este constituțională și respectă drepturile omului. Între cele două lecții, elevii au sarcina de a identifica avantaje și dezavantaje ale soluțiilor propuse. Acest aspect este deosebit de important, atât pentru a-i ajuta pe elevi să înțeleagă faptul că nici o soluție nu este perfectă (că întotdeauna există unele dezavantaje pentru toată comunitatea sau pentru o parte a ei), cât și pentru a-i ajuta să se detașeze emoțional de soluția propusă de ei. Astfel, atunci când elevii vor ajunge să voteze soluția clasei, vor fi trecut printr-un proces complex de analiză a soluțiilor propuse și vor vota în cunoștință de cauză.

LECȚIA 4

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul invită elevii să lucreze în grupuri, să discute aspectele notate în ghidul de Înregistrare a informației, respectiv, ce informații au obținut despre problemă și ce soluții au fost identificate. Profesorul se asigură că fiecare grup are acces la toate informațiile înregistrate de echipele de cercetare. După discuție, fiecare grup propune soluția pe care o consideră cea mai adecvată pentru problema studiată. Aceasta poate fi extrasă din fișele completate sau poate fi o idee a grupului, care nu a fost menționată de nici o sursă contactată în etapa de analiză a problemei, dar care este bazată pe informațiile colectate. Profesorul le reamintește elevilor că soluția trebuie să fie una de politică publică, adică elaborată și implementată de o instituție publică. (20 min.)

2. Fiecare grup prezintă soluția propusă și argumentează de ce o consideră potrivită. Profesorul notează pe tablă toate soluțiile propuse, iar elevii vor avea sarcina de a selecta doar trei soluții din cele propuse, pentru ca ulterior să identifice avantajele și dezavantajele fiecăreia dintre ele. (12 min.)
3. După ce au fost prezentate toate soluțiile propuse, profesorul le spune elevilor să aleagă trei soluții, pe care să le analizeze mai detaliat. Alegerea se poate face prin vot. Dacă este nevoie, profesorul le reamintește elevilor cunoștințele obținute la Pasul 1, referitoare la politicile publice, și adresează elevilor întrebări ajutătoare, pentru ca aceștia să fie siguri că soluția clasei intră în atribuția uneia sau mai multor instituții publice. (7 min.)
4. Profesorul le explică elevilor sarcina pe care o au până la lecția următoare, și anume de a identifica avantajele și dezavantajele pentru cele trei soluții selectate. Elevii vor lucra în cele șase grupuri, pentru a identifica și a argumenta avantajele sau dezavantajele ale uneia din cele trei soluții: grupul 1 va studia avantajele ale soluției A, iar grupul 2, dezavantajele ale soluției A; grupul 3 va studia avantajele ale soluției B, iar grupul 4, dezavantajele ale soluției B. Grupul 5 va studia avantajele ale soluției C, iar grupul 6, dezavantajele ale soluției C. Sarcinile se distribuie în grupuri aleatoriu, fără a ține cont de preferințele elevilor cu privire la o anumită soluție. Astfel, prin acest exercițiu elevii vor reuși să privească soluțiile din diferite perspective, indiferent de preferința lor personală. (6 min.)

LECȚIA 5

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul invită elevii să prezinte avantajele și dezavantajele identificate pentru fiecare soluție. Se recomandă ca prezentările să aibă și un suport vizual (poster, idei notate pe tablă, proiectare pe ecran). În baza analizei, se pot formula propuneri de combinare, completare sau ajustare a unora dintre soluții. (15 min.)
2. După prezentarea avantajelor și dezavantajelor, elevii vor alege soluția clasei prin vot. (5 min.)
3. Profesorul le explică elevilor că propunerile de politici publice trebuie să fie constituționale și să respecte principiile drepturilor omului. Pentru a realiza această verificare, este important ca elevii să ia contact direct cu textul constituției și să argumenteze, nu doar să afirme, faptul că propunerea lor este compatibilă cu prevederile constituției. Profesorul invită elevii:
 - ▷ să studieze textul constituției (15 min.);
 - ▷ să argumenteze dacă propunerea lor este constituțională (5 min.).
4. Profesorul le explică elevilor că pot să realizeze, ca sarcină pentru acasă, opțional, un proiect de act normativ. Profesorul le oferă elevilor câteva exemple de acte normative elaborate de instituția relevantă pentru soluția propusă de clasă și le explică faptul că propunerea de act normativ poate fi inclusă ca anexă la scrisoarea adresată autorităților publice (pe care elevii au sarcina să o redacteze la pasul următor). Prin acest exercițiu, elevii continuă demersul constructiv de a formula o soluție concretă la problema studiată și nu se limitează doar la o cerință generală adresată autorităților. Profesorul întreabă elevii dacă există persoane interesate care ar dori să realizeze această sarcină opțională până la lecția viitoare și le oferă exemplele de acte normative, pentru a-i ghida în acest demers. (5 min.)

LECȚIA 6. ELABORAREA UNUI PLAN DE ADVOCACY**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie întotdeauna luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice. Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile. Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Reușește să interacționeze bine cu ceilalți, comunicând cu claritate. Poate convinge și negocia cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/ propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să identifice entități care pot sprijini sau se pot opune soluției de politică publică propuse de clasă;
- O2 – să coopereze cu alte persoane, instituții, în vederea promovării politicilor publice;
- O3 – să redacteze o scrisoare către o autoritate publică, pentru a transmite o propunere de politică publică.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ convorbirea dirijată, algoritimizarea, brainstorming, lucrul în grup.

Resurse didactice: Anexa 1, foi A4.

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

După elaborarea propunerii de politică publică, urmează redactarea unui plan de acțiune cu privire la modul în care pot fi influențate autoritățile să adopte această politică publică. Influențarea autorităților poate fi făcută, în mod legal și legitim, prin două tipuri de acțiuni:

- ▶ comunicarea directă a propunerii și a argumentelor pe care se bazează aceasta către instituția sau instituțiile responsabile;
- ▶ mobilizarea susținerii din partea unor persoane, instituții și organizații, precum și a publicului, pentru propunerea formulată.

Cetățenii au dreptul să facă propuneri, dar autoritățile responsabile sunt cele care adoptă politicile publice. Pentru ca aceste propuneri să fie discutate de instituțiile respective, cetățenii pot folosi diferite mijloace legale, pentru a obține sprijin și pentru a influența deciziile cu privire la problema care îi preocupă. Este important ca înainte de a trimite scrisoarea către autorități elevii să înțeleagă faptul că autoritățile au obligația de a lua în considerare propunerea lor, eventual, de a o discuta într-o ședință publică, **dar nu și de a o aproba.**

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul le reamintește elevilor soluția de politică publică aleasă de clasă. Apoi, le explică faptul că la acest pas vor avea sarcina de a alcătui o listă de persoane, instituții, organizații și grupuri de interes care ar putea contribui la promovarea și implementarea propunerii de politică publică, precum și de a elabora o scrisoare pe care să o trimită instituției publice, relevante pentru implementarea soluției propuse de clasă. Există diferite modalități de obținere a susținerii, de exemplu:

- ▷ lansarea unei petiții sau a unui apel public către autorități, la care să obțineți semnături sau confirmări din partea cetățenilor pe rețelele de socializare;
 - ▷ publicarea unui articol în presa scrisă sau online (cu încurajarea cititorilor de a-l transmite și altor persoane din rețelele lor);
 - ▷ contactarea unor instituții a căror activitate este influențată negativ de problema analizată și solicitarea unui punct de vedere oficial;
 - ▷ contactarea unor ONG-uri care fac parte din grupuri consultative pe lângă administrație;
 - ▷ contactarea unor rețele de ONG-uri active în domeniul respectiv;
 - ▷ contactarea unor parlamentari sau lideri politici care pot să influențeze conducerea instituțiilor publice prin declarații publice sau prin intermediul partidului politic din care fac parte. (5 min.)
2. Elevii lucrează întâi în grupuri, pentru a identifica anumite persoane, instituții, organizații sau grupuri ce pot exercita presiune în sensul dorit asupra autorităților responsabile să ia decizia în privința politicii publice propuse. Apoi, fiecare grup prezintă ce a elaborat și se face o listă comună, discutându-se ce poziție ar putea avea față de propunerea clasei:
- ▷ Ar susține politica propusă (ar fi avantajate de aceasta sau schimbarea propusă corespunde cu principiile și valorile pe care le susțin persoanele sau instituțiile din listă)?
 - ▷ Ar avea o poziție indiferentă?
 - ▷ S-ar opune unei asemenea inițiative (ar avea ceva de pierdut sau schimbarea propusă nu corespunde cu principii și valori pe care acestea le susțin)? (20 min.)
 - ▷ După ce fiecare grup prezintă ideile propuse pentru planul de acțiune, urmează redactarea scrisorii adresate autorității publice relevante pentru problema studiată. Profesorul sprijină elevii în acest proces, acordând atenție formulelor de politețe, datelor de contact și încurajându-i să redacteze mai multe versiuni ale scrisorii, până când ajung la varianta cea mai clară, succintă și interesantă. Scrisoarea poate fi transmisă prin email, prin intermediul unui formular pe site-ul instituției vizate sau în format imprimat, prin poștă sau depusă la secretariat. În scrisoare, se explică importanța problemei și necesitatea luării unor măsuri sub forma unei politici publice; se descriu opțiunile analizate și soluția propusă; se menționează persoanele și grupurile din comunitate care ar susține politica publică propusă; se va include propunerea de act normativ, realizată la pasul anterior (dacă a fost realizată).
- Pentru scrisoare, poate fi folosit modelul din Anexa 1. (20 min.)
3. Dacă scrisoarea nu este finalizată în timpul lecției, un grup de elevi va avea sarcina să o finalizeze până la lecția următoare și apoi să decidă cine va expedia scrisoarea din partea clasei către instituție.

ANEXA 1

■ MODEL DE SCRISOARE ADRESATĂ PRIN EMAIL SAU UTILIZÂND FORMULARELE ELECTRONICE DISPONIBILE PE SITE-UL INSTITUȚIEI PUBLICE CU ATRIBUȚII DIRECTE ÎN ADOPTAREA POLITICII PUBLICE PROPUSE DE CLASĂ

Denumirea instituției publice _____

Numele, prenumele responsabilului _____

Subsemnații, elevii clasei [clasa] de la [școala] din [localitatea], în baza dreptului de petiționare, prevăzut la articolul 52 din Constituția Republicii Moldova, vă adresăm următoarea propunere:

Prezenta propunere este rezultatul activităților realizate de clasa noastră în cadrul lecțiilor de Educație pentru societate și este însoțită de argumentele principale pe care le-am identificat în favoarea propunerii noastre.

Vă rugăm să ne comunicați răspunsul dumneavoastră în termenul legal la această adresă de email [adresa de email de la care este transmisă propunerea].

Numele, prenumele semnatărilor scrisorii (elevii clasei)

LECȚIILE 7–8. ELABORAREA UNUI PORTOFOLIU ȘI PREGĂTIREA UNEI PREZENTĂRI

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că drepturile omului trebuie întotdeauna protejate și respectate. Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice. Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile. Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate convinge și negocia cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra diferitor norme de comunicare, folosite în cel puțin o altă cultură sau într-un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să selecteze dintr-o varietate de informații și documente pe cele care pot fi interesante pentru un public extern;
- O2 – să organizeze informația sub forma unui portofoliu și a unei prezentări;
- O3 – să organizeze un eveniment de prezentare a proiectului.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ algoritimizarea, analiza, brainstorming, autoevaluarea, evaluarea reciprocă, lucrul în grup.

Resurse didactice: Anexa 1, Anexa 2, Anexa 3; una dintre cele două variante de mai jos:

- ▶ patru panouri mari (de aproximativ 80 cm lățime și 100 cm înălțime), lipici, foarfeci, carioci;
- ▶ computer și un program de creare de diapozitive (de exemplu, Power Point).

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

În acest moment, clasa ar trebui să aibă suficiente informații, pentru a realiza portofoliul și a pregăti o prezentare. Această sarcină se va realiza pe parcursul a două lecții. La prima lecție, se va stabili modul de lucru, elevii vor primi ca temă să pregătească o prezentare și portofoliul care documentează demersul lor, iar în cea de-a doua lecție, se va finaliza prezentarea și portofoliul, se va realiza o autoevaluare a portofoliului și apoi se vor face ajustările finale.

Prezentarea și portofoliul nu trebuie să fie rezultatul acumulării tuturor informațiilor pe care le găsesc elevii despre subiectul ales. Clasa va trebui să decidă care dintre materialele adunate sunt cele mai importante. Portofoliul cuprinde patru părți: problema, soluțiile posibile, politica publică și planul de acțiune. De asemenea, cuprinde două secțiuni:

- ▶ **Portofoliul.** Elevii trebuie să selecteze din materialele adunate pe cele care documentează sau evidențiază cel mai bine munca lor de cercetare. Aceste materiale pot fi puse într-un biblioraft, utilizând separatoare de diferite culori, pentru a diferenția cele patru părți. Alternativ, documentarea se poate realiza în format electronic. Este indicat să existe un cuprins pentru fiecare parte și un cuprins general. Ulterior, se mai pot adăuga fotografii de la prezentarea publică și materiale de la pasul 8 – reflecții asupra experienței de învățare.
- ▶ **Prezentarea** se poate face fie pe suport fizic (un set de panouri), fie în format electronic (un set de diapozitive). Materialele expuse pot include declarații scrise, liste cu surse de informare, hărți, grafice, fotografii, artă originală etc.
 - ▷ Pentru prezentarea cu panouri, pot fi folosite patru panouri mari (de aproximativ 80 cm lățime și 100 cm înălțime), câte unul pentru fiecare parte.
 - ▷ Pentru prezentarea în format electronic, pot fi folosite diapozitive, maximum trei pentru fiecare parte, plus unul pentru titlu, deci între cinci și treisprezece, în total.

Este important ca toți elevii să participe la acest proces. În fiecare grup, există o serie de sarcini care pot fi împărțite între elevi, în funcție de abilitățile și interesele lor. Le puteți oferi elevilor libertatea de a-și distribui sarcinile în cadrul grupului, rugându-i să facă acest lucru în mod democratic și participativ, astfel încât fiecare persoană să poată exprima ce dorește sau ce nu dorește să facă și să existe un echilibru între sarcini. În cazul în care considerați că elevii nu sunt pregătiți pentru a autogestiona lucrul în grup, puteți defini și împărți dumneavoastră sarcinile principale ale grupului. Principalele categorii de sarcini sunt: revizuirea materialelor existente; producerea de noi materiale, dacă este cazul, de exemplu, materiale necesare pentru ilustrarea unui mesaj sau pentru facilitarea prezentării unei idei; organizarea materialelor pentru secțiunea de portofoliu; organizarea materialelor și designul secțiunii de prezentare; autoevaluarea portofoliului și a prezentării; identificarea ideilor principale ale prezentării; scrierea primei variante a textului prezentării; revizuirea primei variante și scrierea celei de-a doua variante a textului prezentării etc.

Este important ca textul discursului de prezentare să fie redactat înaintea prezentării, pentru a-i ajuta pe elevi să formuleze cele mai potrivite fraze, să-și aleagă cu grijă cuvintele, să asigure coerența prezentării și să nu se bazeze pe ce vor putea spune pe moment în ziua evenimentului. Discursul scris nu trebuie însă citit la prezentare. Elevii îl vor reda din memorie, având grijă să transmită ideile din discursul pregătit, chiar dacă reformulează textul. Elevii care pregătesc textul nu sunt neapărat cei care îl prezintă.

LECȚIA 7

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul le explică elevilor în ce va consta prezentarea și portofoliul (conform Anexelor 1 și 2) și descrie modalitatea de lucru în grupuri. Cele șase grupuri vor lucra în felul următor: un grup va fi responsabil de secțiunea de portofoliu, câte un grup va fi responsabil pentru fiecare dintre cele patru părți ale secțiunii de prezentare, iar un grup va fi responsabil de pregătirea textului prezentării. Grupurile vor lucra independent, însă este important să comunice între ele, pentru a face schimb de idei și de informații. Fiecare grup desemnează una sau două persoane pentru a face parte din echipa de coordonare și a discuta cu elevii din celelalte grupuri, pentru a se informa reciproc cu privire la diferitele părți ale prezentării, astfel încât aceasta să fie coerentă și completă. (5 min.)
2. Elevii lucrează în grupuri. Fiecare grup primește Anexa 1 și, în cazul celor patru grupuri care se ocupă de cele patru părți ale prezentării, jumătatea de pagină referitoare la partea de prezentare de care se ocupă. (20 min.)
3. Profesorul le oferă elevilor ocazia să prezinte în fața clasei progresul făcut și să primească sugestii din partea celorlalți elevi, precum și să discute despre prezentare și portofoliu în ansamblu. (15 min.)
4. Elevii vor desemna persoanele care vor realiza prezentarea orală în baza textului redactat în pasul anterior de unul dintre grupuri. Cei care prezintă nu trebuie neapărat să fie elevii care au scris textul. În plus, textul produs inițial poate fi adaptat de cei care îl prezintă, pentru a se simți confortabil în raport cu ceea ce au de spus. (5 min.)

LECTȚIA 8

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul invită elevii să continue să lucreze în grupuri, pentru a finaliza portofoliul și prezentarea. Persoanele care fac parte din echipa de coordonare se asigură că există coerență între părțile realizate de cele șase grupuri. (15 min.)
2. Fiecare grup prezintă partea de care a fost responsabil. Elevii se asigură că nici un aspect relevant nu a fost lăsat în afara portofoliului și a prezentării și că nu există suprapuneri între ceea ce au pregătit grupurile. (15 min.)
3. Profesorul invită elevii să analizeze calitatea portofoliului și a prezentării, folosind Anexa 3. Lista de control a calității. (15 min.)

ANEXA 1

 OBIECTIVELE ȘI STRUCTURA PORTOFOLIULUI ȘI A PREZENTĂRII

Portofoliul și prezentarea au patru obiective principale:

1. argumentarea **importanței problemei** identificate în comunitate și a nevoii de intervenție;
2. explicarea și evaluarea **unor posibile soluții**, cu avantajele și dezavantajele fiecărei opțiuni, pentru a justifica propunerea clasei;
3. descrierea **propunerii de politică publică** formulate de clasă și argumentarea faptului că soluția aleasă nu încalcă prevederile constituționale;
4. demonstrarea modului în care **cetățenii pot influența autoritățile** responsabile să adopte politica publică propusă.

De aceea, portofoliul și prezentarea vor fi structurate în patru părți.

Problema	Soluții posibile analizate	Politica publică propusă de clasă	Planul de acțiune
<p>Descrierea problemei</p> <p>Afectează cetățenii (pe cine, în ce fel, cât de mult, de când etc)</p>	<p>Prima soluție: avantaje dezavantaje</p>	<p>Soluția propusă</p> <p>Argumentele</p>	<p>Planul pentru obținerea sprijinului de la persoane, organizații, instituții sau grupuri de persoane</p>
<p>În prezent nu există o politică publică / există dar nu are efect</p>	<p>A doua soluție: avantaje dezavantaje</p>	<p>Declarația de constituționalitate</p>	<p>Scrisoarea oficială către autoritatea responsabilă (+ eventual răspunsul primit)</p>
<p>Instituția care are atribuții în acest domeniu</p>	<p>A treia soluție: avantaje dezavantaje</p>	<p>Proiect de act normativ pentru implementarea politicii propuse</p>	

ANEXA 2

■ PARTEA I – EXPLICAREA PROBLEMEI

În baza informațiilor obținute în etapa de colectare a informațiilor (pasul 3), elaborați un rezumat al problemei, de 300–500 de cuvinte, în care să răspundeți la următoarele întrebări:

1. În ce constă problema?
2. Cât de importantă este problema în comunitate (pe cine afectează; cât de grav este impactul ei asupra membrilor comunității pe termen scurt și pe termen lung)?
3. Care ar putea fi cauzele problemei?
4. Ce instituții publice sunt responsabile de această problemă?
5. Ce fac aceste instituții cu privire la problemă? Care sunt politicile publice existente referitoare la problema studiată?
6. Dacă există politici publice cu referire la această temă, din ce motiv ele nu au rezolvat problema?

Identificați fotografii, grafice sau alte elemente vizuale colectate care pot ilustra în mod convingător mesajul acestei secțiuni a portofoliului. Realizați, în baza datelor colectate, grafice sau diagrame pentru completarea și susținerea conținutului exprimat sub formă de text.

Elaborați lista cu sursele de informare, selectând doar sursele în baza cărora ați formulat răspunsurile la întrebările de mai sus.

Stabiliți conținutul părții de prezentare și materialele-suport care să fie reținute în partea corespunzătoare acestei etape din secțiunea de documentare a portofoliului.

■ PARTEA A II-A – SOLUȚII POSIBILE ANALIZATE

În baza analizei realizate la pasul 4, elaborați conținutul acestei părți, prezentând cele trei soluții analizate, fiecare cu avantajele și dezavantajele identificate.

Precizați sursele de informații care au permis realizarea analizei.

Identificați fotografii, grafice sau alte elemente vizuale colectate ce pot ilustra în mod convingător mesajul acestei secțiuni a portofoliului.

Păstrați în secțiunea de portofoliu corespunzătoare acestei părți documentele care servesc în calitate de suport ce justifică rezultatele analizei.

■ PARTEA A III-A – SOLUȚIA CLASEI

În baza analizei realizate la pasul 4, elaborați conținutul acestei părți, prezentând soluția propusă.

Pe lângă descrierea politicii publice propuse ca soluție, includeți:

- argumentarea responsabilității instituției sau instituțiilor care considerați că ar trebui să adopte politica publică propusă;
- avantajele și dezavantajele politicii publice propuse și argumentele care susțin ideea că aceasta va soluționa cel mai bine problema;
- declarația de constituționalitate, în care argumentați faptul că politica propusă de clasa voastră nu încalcă drepturile omului, Constituția RM și nici normele Uniunii Europene;
- proiectul de act normativ sau de decizie administrativă, elaborat la pasul 4.

Identificați ilustrațiile potrivite pentru această secțiune.

Păstrați în secțiunea de portofoliu documentele necesare pentru susținerea mesajului, inclusiv extrase din textele legislative utilizate, documente ce susțin soluția propusă etc.

■ PARTEA A IV-A – PLANUL DE ACȚIUNE

În baza rezultatelor activității de la pasul 5, elaborați conținutul acestei părți, prezentând planul de obținere a susținerii din partea persoanelor, grupurilor, instituțiilor și organizațiilor din comunitate, respectând următoarea structură:

- ▶ planul prin care ați prevăzut să obțineți sprijin din partea:
 - ▷ persoanelor a căror susținere poate influența decizia autorităților (aleși la nivel local, raional/municipal, național, european, specialiști, jurnaliști etc.);
 - ▷ instituțiilor publice și organizațiilor neguvernamentale relevante;
 - ▷ grupurilor de interes din comunitate (de exemplu, locuitori dintr-o anumită zonă, anumite categorii de cetățeni, grupuri religioase, sindicate etc.);
- ▶ o copie a scrisorii trimise către instituția responsabilă pentru implementarea politicii publice propuse de clasa voastră, precum și răspunsul, dacă a fost primit în timp util.

Stabiliți cel mai potrivit mod de prezentare, pentru ca informația să fie cât mai clar înțeleasă.

Păstrați în secțiunea de portofoliu documentele necesare pentru argumentarea elementelor planului, precum și alte documente relevante, inclusiv dovezile transmiterii scrisorii către autorități.

ANEXA 3

■ LISTA DE CONTROL A CALITĂȚII

Criterii specifice pentru fiecare secțiune

Claritatea	<p>Informația este bine organizată?</p> <p>Textele sunt bine scrise, clare, corecte din punct de vedere gramatical și cu o exprimare corectă?</p> <p>Punctele cele mai importante și argumentele sunt ușor de înțeles?</p>
Informația	<p>Informațiile sunt exacte?</p> <p>Acoperă informația fapte și concepte importante?</p> <p>Informația inclusă este importantă pentru înțelegerea subiectului?</p>
Argumentele	<p>Ați folosit exemple pentru a explica sau a vă susține punctele de vedere?</p> <p>Ați dat explicații corespunzătoare?</p>
Limbajul	<p>Cuvintele de specialitate sunt explicate (pentru a putea fi înțelese de nespecialiști)?</p> <p>Ați acordat atenție evitării reproducerii unor stereotipuri și prejudecăți despre anumite grupuri?</p>
Elementele grafice (fotografii, desene, diagrame, grafice etc.)	<p>Elementele grafice au legătură cu restul conținutului secțiunii?</p> <p>Elementele grafice oferă informații relevante?</p> <p>Are fiecare element grafic o legendă sau un titlu?</p> <p>Elementele grafice îi ajută pe ceilalți să înțeleagă mai bine expunerea portofoliului?</p>

Documentarea	<p>Ați înregistrat sursele folosite pentru informațiile principale ale portofoliului? Ați folosit surse sigure și variate?</p> <p>Ați verificat dacă parafrazările sau citatele utilizate corespund cu sursa?</p> <p>Ați selectat doar informații valide și verificabile?</p>
Criterii de analiză generală	
Elementele componente	Cuprinde toate cele patru secțiuni, fiecare cu tematica prevăzută?
Capacitatea de convingere	<p>Evidențiază portofoliul și prezentarea faptului că problema aleasă este cu adevărat importantă?</p> <p>Politica publică propusă este bine argumentată și realistă?</p> <p>Ați verificat constituționalitatea politicii publice propuse și respectarea principiilor fundamentale ale drepturilor omului?</p> <p>Ați explicat modul cum ați putea câștiga sprijin pentru adoptarea politicii publice propuse?</p>
Coerența	<p>Are legătură fiecare parte a expunerii cu cealaltă, fără repetarea informației?</p> <p>Secțiunea de portofoliu sprijină secțiunea de prezentare?</p>
Este portofoliul ușor de înțeles?	Pentru cineva care îl citește fără a ști despre ce este vorba, mesajul principal al portofoliului este ușor de identificat și de înțeles?

LECȚIILE 9–10. ORGANIZAREA UNUI EVENIMENT DE PREZENTARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că drepturile omului trebuie întotdeauna protejate și respectate. Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice. Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni. Dă dovadă că își asumă responsabilitatea pentru propriile greșeli.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere comune.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și a realiza scopurile. Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra diferitor norme de comunicare, care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau într-un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să producă aspectele de conținut ale unei prezentări;
- O2 – să organizeze aspectele logistice ale unui eveniment de prezentare;
- O3 – să prezinte o comunicare cu referire la o anumită problemă;
- O4 – să colaboreze cu alți colegi, pentru organizarea unui eveniment de grup.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ prezentare publică, analiza, algoritmizarea.

Resurse didactice: Anexa 1; videoproiector și laptop, dacă prezentarea este făcută în format electronic, sau cele patru panouri; o sală în care să se desfășoare prezentarea publică, suficient de încăpătoare pentru toți invitații; dacă sala este foarte mare, poate fi necesar un sistem sonor cu microfoane și boxe.

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

După ce elevii au finalizat portofoliul, urmează realizarea unei prezentări publice. La acest eveniment, vor fi invitați reprezentanți ai autorităților publice, adulți din comunitate, alți elevi și profesori din școală. Acest pas se realizează pe parcursul a două lecții. La prima lecție, se planifică organizarea prezentării publice și se face o simulare a acesteia, iar la cea de-a doua lecție, se realizează prezentarea publică propriu-zisă.

LECȚIA 9

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul discută cu elevii despre modul în care va fi realizată prezentarea portofoliului și se asigură că fiecare elev/elevă are un anumit rol în organizarea prezentării, conform sugestiilor din Anexa 2. Împărțirea acestor responsabilități se realizează în mod democratic. Este important ca fiecare elev/elevă să se simtă confortabil cu rolul pe care îl are și să înțeleagă responsabilitatea sa pentru succesul întregului proiect. (20 min.)
2. Finalizarea conținutului prezentării. Faceți o simulare generală în fața clasei, pentru a vă asigura că toată lumea este pregătită, că fiecare elev/elevă știe când îi vine rândul să prezinte și ce are de spus. Explicați elevilor că este important ca prezentarea să fie coerentă, clară și interesantă. (15 min.)
3. Profesorul se asigură că toată lumea știe exact ce are de făcut până la prezentare și în timpul acesteia. (10 min.)

LECȚIA 10

DEMERSUL DIDACTIC

1. Desfășurarea prezentării. În acest moment, rolul profesorului este minim. Elevii sunt cei care se ocupă de buna desfășurare a evenimentului, atât „în fața scenei”, cât și „în spatele scenei”. Prezentarea se realizează conform instrucțiunilor din Anexa 1 și simulării realizate la lecția precedentă.
2. Profesorul transmite elevilor un mesaj de încurajare înainte de începerea evenimentului și un mesaj de felicitare după încheierea lui (în public sau în privat).

ANEXA 1.

ORGANIZAREA PREZENTĂRII

Fiecare elev din clasă va avea un rol în organizarea prezentării. Identificați ce elemente sunt necesare pentru o bună organizare, planificați când să se desfășoare acestea și stabiliți care elevi vor fi responsabili de fiecare aspect. De exemplu:

1. Stabilirea datei, orei și locului (poate fi sala de clasă, sala de festivități sau sala de sport a școlii, o altă sală disponibilă, de exemplu, dintr-o instituție publică etc.). Poate fi necesară obținerea aprobării pentru utilizarea sălii.
2. Stabilirea listei de invitați.
3. Formularea invitației.
4. Transmiterea invitațiilor.
5. Invitarea presei locale (dacă doriți ca proiectul vostru să fie reflectat în presă) și/sau prezentarea de afișe în școală (dacă doriți să invitați și elevi din alte clase, în măsura în care spațiul prevăzut și programul școlar permit acest lucru).
6. Confirmarea participării invitaților.
7. Pregătirea sălii (locul unde vor sta invitații, afișarea portofoliului, dacă s-au folosit panouri, sau instalarea și testarea echipamentului de proiecție, dacă prezentarea este electronică).
8. Așteptarea invitaților la intrare și conducerea lor în sală.
9. Salutul de bun venit adresat participanților.
10. Moderarea discuției ce urmează după prezentare.
11. Realizarea de fotografii.

Unul sau mai mulți elevi pot primi sarcina de a nota ideile importante și de a scrie apoi un articol despre eveniment pentru blogul clasei sau pentru revista școlii. Dacă toți participanții sunt de acord, puteți realiza și o înregistrare audio sau video a prezentării.

DESFĂȘURAREA PREZENTĂRII

1. Deschiderea evenimentului

Salutul de bun venit și prezentarea invitațiilor.

Precizarea etapelor și a duratei prevăzute – explicați pe scurt că evenimentul va consta în prezentarea proiectului, care are patru secțiuni, iar după finalizarea prezentării, invitații vor avea ocazia să adreseze întrebări.

2. **Prezentarea orală a portofoliului**

Reprezentanții desemnați prezintă fiecare secțiune a portofoliului.

3. **Discuții cu invitații**

Moderatorul invită participanții să reacționeze la conținutul prezentării:

- ▷ să solicite clarificări;
- ▷ să solicite exemple;
- ▷ să-și exprime punctele de vedere.

4. **Încheierea evenimentului**

Mulțumiți tuturor pentru participare.

LECȚIA 11. REFLECTAREA ASUPRA UNEI EXPERIENȚE DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus (ă) să relaționeze cu persoane care sunt percepute ca fiind diferite de sine.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect față de persoanele care sunt diferite de sine.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși. Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/ propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să înțeleagă importanța procesului de implementare a unei politici publice într-un sistem democratic;
- O2 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;
- O3 – să ofere și să primească feedback constructiv;
- O4 – să-și planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza, lucrul în perechi.

Resurse didactice: Anexa 1.

Sursa: www.cetateanul.intercultural.ro

CASETA CU INFORMAȚII:

Etapă de reflectare asupra experienței de învățare are în vedere conștientizarea competențelor dobândite.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul implică elevii într-un proces de reflecție, organizat în două etape. În prima etapă, profesorul invită elevii să-și reamintească pașii parcurși și să discute despre elemente concrete, în baza următoarelor întrebări:
 - ▷ De unde ați aflat despre problemele de pe lista inițială?
 - ▷ Cum ați luat decizia de selectare a problemei studiate?
 - ▷ Ce surse de informații scrise ați consultat?
 - ▷ Ce persoane interesante ați întâlnit?
 - ▷ Cu ce instituții și organizații ați intrat în contact (verbal sau în scris)?
 - ▷ Care au fost reacțiile ce v-au rămas în memorie?
 - ▷ Cum ați colaborat cu colegii în analiza diferitor soluții?
 - ▷ Cum ați selectat propunerea de politică publică?
 - ▷ Cum ați colaborat la finalizarea portofoliului?
 - ▷ Cum ați pregătit și organizat prezentarea publică? (10 min.)
2. Apoi, profesorul le oferă elevilor posibilitatea de a reflecta la emoțiile și părerile lor referitoare la:
 - ▷ Proces – Cum v-ați simțit pe parcursul procesului?
 - Ce v-a surprins?
 - Ce a fost neclar?
 - Ce v-a plăcut să faceți?
 - Ce nu v-a plăcut să faceți?
 - Ce ați vrea să faceți diferit într-un proiect asemănător?
 - ▷ Rezultate – Ce părere aveți despre rezultatele obținute?
 - Despre portofoliul realizat?
 - Despre prezentarea publică?
 - Despre efectele proiectului vostru asupra altor persoane? (10 min.)
3. În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica

situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică. Elevii trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important să se precizeze, pentru elevi, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor. (15 min.)

3. Discuție generală. Elevii prezintă în fața întregii clase unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat. (10 min.)

ANEXA 1

Notă. Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități, preluați din metodologia de evaluare.

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în cadrul căreia s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

Unitatea de învățare: Ciclul unei politici publice

LECȚIA 1. MODELUL CICLULUI DE POLITICI PUBLICE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.

Competențe	Descriptori
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să enumere fazele ciclului de politici publice;
- O2 – să analizeze procesul de elaborare a politicilor publice;
- O3 – să justifice importanța diferitor elemente ale ciclului de politici publice.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ lucrul în grup, analiza, algoritizarea, organizatori grafici, turul galeriei.

Resurse didactice: fișe de lucru, markere, lipici, foarfeci.

CASETA CU INFORMAȚII:

Această lecție familiarizează elevii cu modelul ciclului politicilor publice, făcând legătură cu activitățile realizate în unitatea precedentă, în care elevii au abordat acest subiect prin metoda învățării bazată pe proiect.

În cadrul unității precedente, activitatea a fost focalizată pe elaborarea de către clasă a unei propuneri de politică publică și pe identificarea modului în care pot fi influențate instituțiile responsabile să adopte problema propusă. În această unitate, elevii vor învăța cum se dezvoltă o politică publică și care sunt procedurile prin care trece o propunere de tipul celei înaintate de ei, pentru a deveni politică publică.

Politicile publice sunt acțiuni implementate de o instituție publică cu autoritate legislativă, politică și financiară de a realiza această acțiune. Politica publică trebuie să reacționeze la necesitățile sau problemele concrete ale unei societăți prin acțiuni concrete.

Activitatea instituțiilor publice de gestionare a unei anumite comunități și de rezolvare a problemelor cu care se confruntă cetățenii prin politici publice poate fi reprezentată sub forma unui ciclu.

Ciclul politicilor publice reprezintă un proces etapizat, o succesiune logică de „pași”, orientată spre a găsi soluția la o problemă reală din societate:

- ▶ includerea problemei pe agenda publică;
- ▶ formularea unei politici publice;
- ▶ implementarea politicii publice;
- ▶ evaluarea efectelor politicii publice.

Rezultatele evaluării pot genera nevoia de modificare a politicii publice pentru a îmbunătăți efectele acesteia sau pot semnală noi probleme, în legătură cu care să fie necesară elaborarea de politici publice.

- ▶ La această lecție, elevii vor înțelege următoarele aspecte:
- ▶ Faptul că există mai multe etape în cadrul ciclului arată că instituțiile au responsabilități nu doar cu privire la elaborarea de politici publice, ci și cu privire la asigurarea punerii în aplicare a acestora și a verificării măsurii în care ele conduc la obținerea efectelor dorite.
- ▶ Faptul că este vorba despre un ciclu, nu de un proces liniar, arată că instituțiile publice au în permanență de gestionat probleme ale societății și de elaborat politici publice, fără să putem vreodată considera că totul este definitiv rezolvat.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Activitatea „Transmite obiectul” (7 min.)

Elevii sunt aranjați în cerc. Fiecare elev/elevă are sarcina să transmită colegului/colegei un obiect (marker, minge, stilou etc.), respectând condiția: modul de transmitere a obiectului să nu se repete, să fie diferit de cel prezentat de colegi. Dacă obiectul cade, jocul se preia de la început.

Reflecție

- ▷ Cum v-ați simțit pe parcursul acestei activități?
- ▷ Ce dificultăți ați avut în îndeplinirea sarcinii?
- ▷ În ce măsură credeți că ați respectat condiția jocului?
- ▷ De ce ați transmis obiectul colegului de alături, în cerc, și nu ați ales alt coleg?
- ▷ Dacă ați avea posibilitate, ce ați modifica în această activitate, ca să se desfășoare mai bine?
- ▷ De cine depinde implementarea acestor propuneri?

2. Reflecții asupra pașilor realizați la unitatea de învățare nr. 3 (8 min.)

- ▷ Elevii sunt încurajați să-și amintească pașii parcurși în realizarea proiectului „Propuneri de politică publică”:
 - identificarea problemelor din comunitate;
 - selectarea de comun acord a unei probleme;
 - documentarea cu privire la problema selectată și la politicile publice existente;
 - analiza avantajelor și dezavantajelor unor opțiuni de politici publice;
 - identificarea unei propuneri de politică publică în calitate de soluție la problema comunității;
 - elaborarea unui plan de advocacy;
 - elaborarea unui portofoliu;
 - organizarea unui eveniment de prezentare.
- ▷ Elevii sunt întrebați:
 - Ce acțiuni au întreprins autoritățile, pentru a soluționa problema? Ce ar trebui să facă autoritățile în continuare, pornind de la propunerea elevilor?
 - Au aflat elevii/cetățenii despre aceste acțiuni?

- S-a modifica situația în comunitate spre bine sau s-a agravat? A fost oare problema comunității rezolvată?

Concluzie:

Se constată că pașii realizați în cadrul modulului III, de fapt, sunt elemente ale unui proces mai amplu, ce cuprinde mai multe etape, nu doar sesizarea autorităților cu privire la problemă și înaintarea propunerilor de adoptare a unei politici publice.

3. Modelul ciclului de politici publice (20 min.)

- ▷ Profesorul explică faptul că activitatea instituțiilor publice de gestionare a unei anumite comunități și de rezolvare a problemelor cu care se confruntă cetățenii poate fi reprezentată sub forma unui ciclu. Se prezintă etapele principale ale ciclului (Anexa 1) și se subliniază următoarele aspecte (ce pot fi evidențiate și în cadrul unei discuții generale cu elevii):
 - Faptul că există mai multe etape în cadrul ciclului arată că instituțiile au responsabilități nu doar cu privire la elaborarea de politici publice, ci și cu privire la asigurarea punerii în aplicare a acestora și a verificării măsurii în care ele conduc la obținerea efectelor dorite.
 - Faptul că este vorba despre un ciclu, nu de un proces liniar, arată că instituțiile publice au în permanență de gestionat probleme ale societății și de elaborat politici publice, fără să putem vreodată considera că totul este definitiv rezolvat.
- ▷ Profesorul prezintă schema detaliată a ciclului politicilor publice (Anexa 2) și explică, când este cazul, pe înțelesul elevilor, terminologia folosită.
- ▷ O variantă alternativă constă în distribuirea către elevi a unor foi de hârtie pe care sunt trecute elementele ciclului politicilor publice (Anexa 2) și solicitarea plasării acestora pe o schemă generală goală (Anexa 3), identificând locul potrivit și argumentând alegerea.
- ▷ Elevii sunt repartizați în cinci-șase grupuri. Grupurile de elevi lucrează la următoarele două sarcini:
 - Elevii stabilesc ce etape ale ciclului de politici publice au fost parcurse în activitatea de învățate bazată pe proiect din cadrul unității a treia (este vorba de definirea agendei publice și formularea politicii publice).
 - Fiecare grup alege un exemplu de politică publică incapabilă de a rezolva în mod adecvat o problemă a comunității (în baza informațiilor acumulate în cadrul unității a treia sau din ceea ce cunosc elevii din mass-media, sau din experiența lor directă); elevii analizează în ce etape ale ciclului politicilor publice apar elemente necorespunzătoare. De exemplu, poate fi o politică publică incorect formulată, fără acțiuni adecvate de implementare, fără monitorizarea implementării, fără evaluarea efectelor.

Următoarele exemple pot fi prezentate elevilor doar dacă le este dificil să înțeleagă sarcina sau să găsească ei exemple locale.

Exemplu de politică publică incorect formulată:

Într-o comună a fost construită o sală de sport, dotată cu echipamente moderne. Ea a fost finalizată înainte de termenul contractual și evaluatorii au constatat o bună calitate a lucrărilor. Este unica astfel de sală din zonă. Problema este că majoritatea tinerilor au plecat din țară, iar locuitorii rămași sunt, cei mai mulți, în vârstă, au probleme de sănătate și nu au cum folosi sala. Așadar, sala este aproape tot timpul închisă.

Exemplu de politică publică cu probleme de implementare:

Autoritățile locale ale unui municipiu au stabilit că plata taxelor locale se va face de acum în principal online și doar în cazuri excepționale la ghișeu. Primăria nu a luat însă măsurile necesare

pentru ca plata online să fie posibilă, astfel încât la intrarea în primărie au apărut două afișe: „plata taxelor – la ghișeu 1”, respectiv, „formularele online se depun la ghișeu 2”.

Exemplu de politică publică cu probleme la evaluare:

Un grup de părinți a sesizat primăria că mașinile circulă cu viteză prin fața școlii, ceea ce pune în pericol siguranța copiilor la venirea și la plecarea de la școală. Pentru a rezolva problema, autoritățile au decis instalarea pe asfalt a benzilor limitatoare de viteză, ca să oblige mașinile să încetinească. Efectul a fost însă, pe de o parte, blocarea traficului într-o intersecție importantă din apropierea școlii și, pe de altă parte, întârzierea multor copii la școală, deoarece autobuzul cu care vin la școală rămâne deseori blocat în intersecția respectivă.

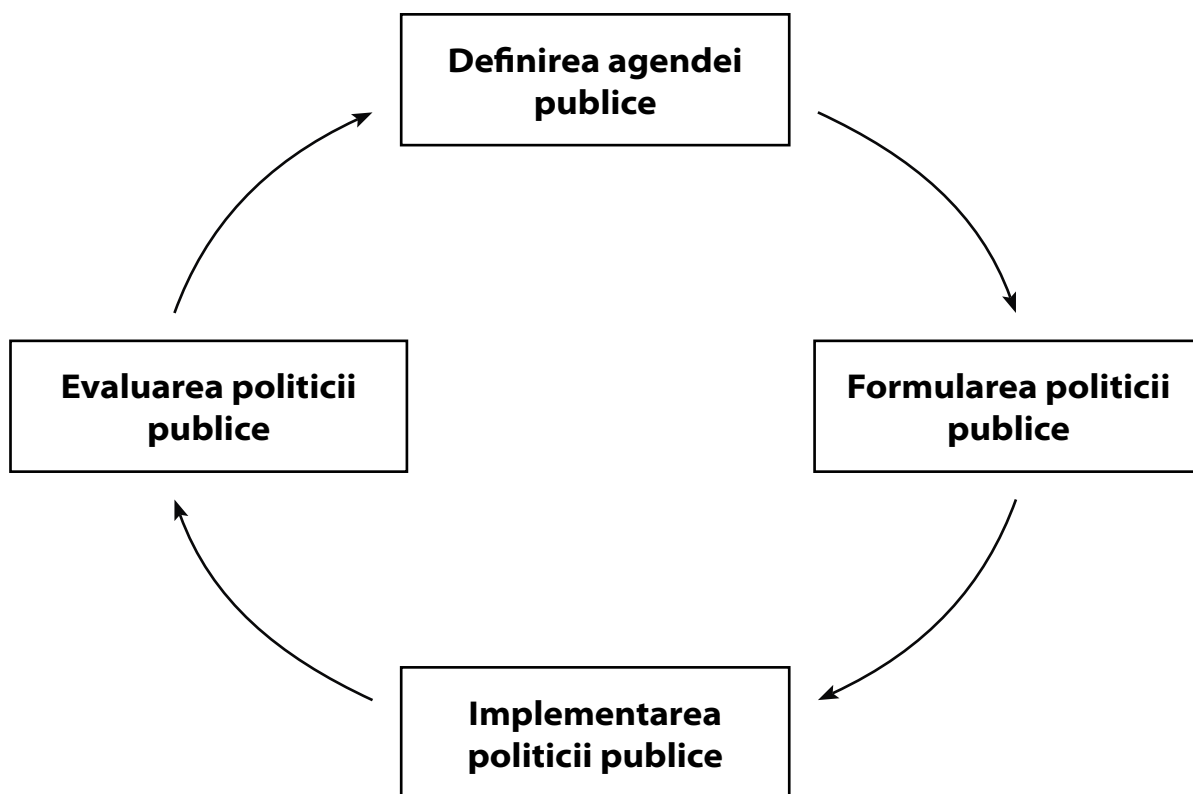
Fiecare grup prezintă rezultatele discuțiilor în legătură cu prima întrebare. Se constată că în activitatea de învățate bazată pe proiect din cadrul unității a treia s-au parcurs primele două etape ale ciclului (definirea agendei publice și formularea politicii publice), rămânând să fie realizate implementarea și evaluarea.

Grupurile prezintă în continuare exemplele de politici publice problematice, arătând la ce etapă apare problema.

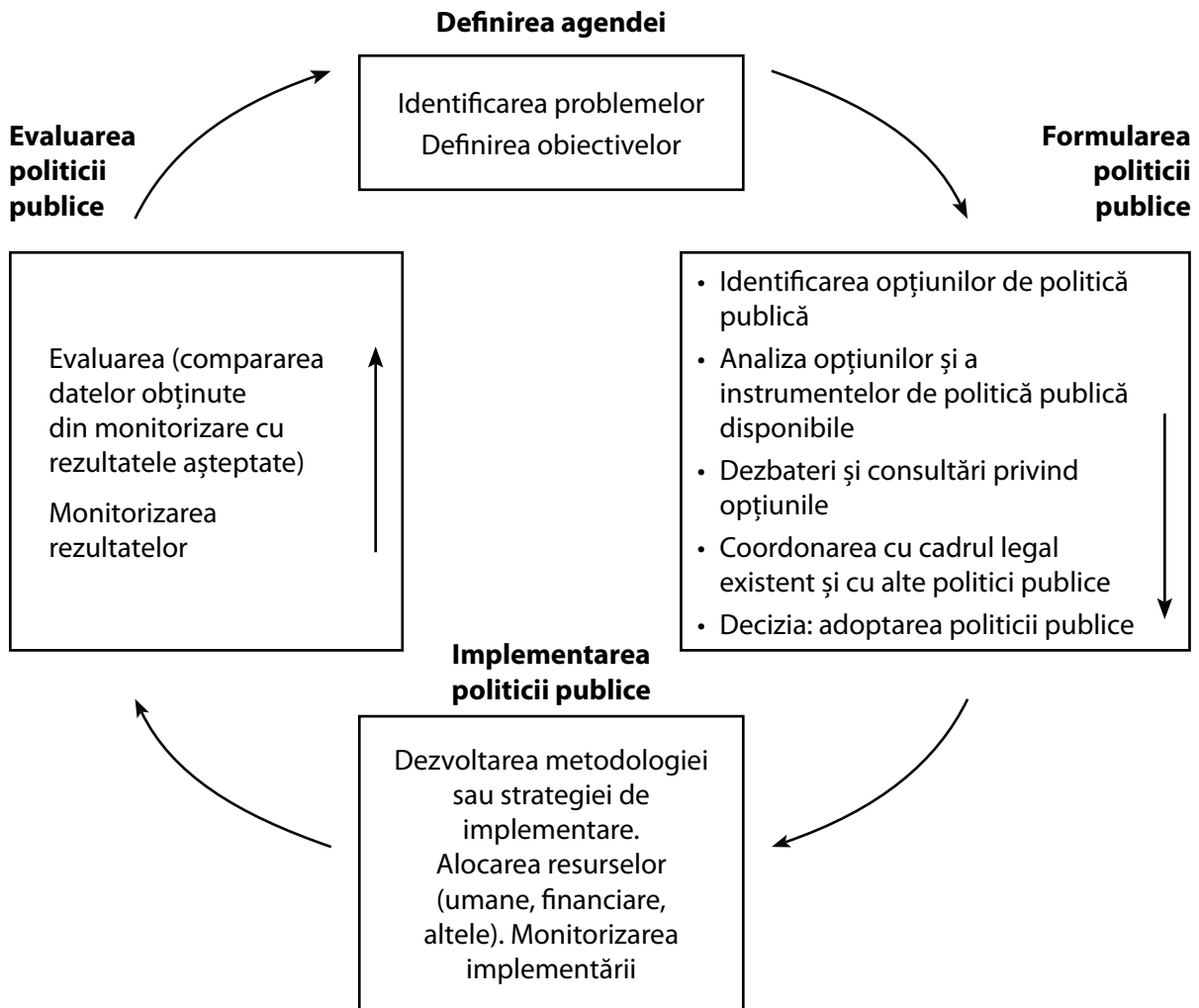
4. Reflecție (10 min.)

- ▷ A fost greu să găsiți exemple de politici publice care nu dau rezultatele așteptate?
- ▷ Ce asemănări și ce diferențe putem observa între exemplele analizate?
- ▷ La ce etape ale ciclului au fost identificate cele mai multe probleme?
- ▷ Care etapă, în elaborarea unei politici publice, vi se pare mai importantă?
- ▷ Care etapă, în elaborarea unei politici publice, e posibil de omis?
- ▷ De ce vorbim despre un ciclu, în elaborarea unei politici publice?

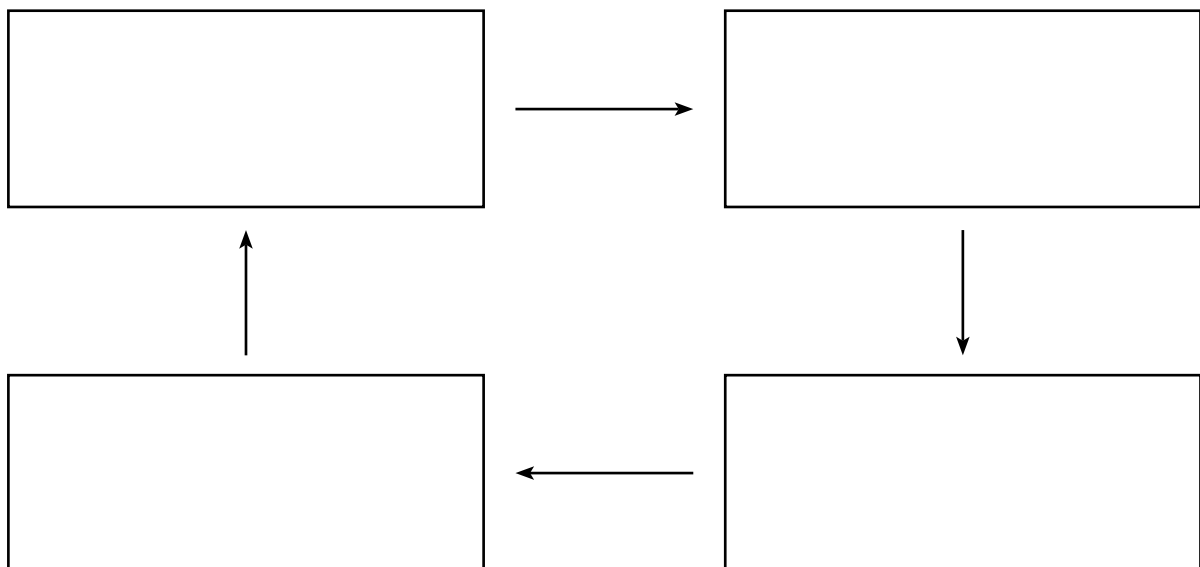
ANEXA 1. STRUCTURA GENERALĂ A CICLULUI POLITICILOR PUBLICE

ANEXA 2. STRUCTURA DETALIATĂ A CICLULUI POLITICILOR PUBLICE

ANEXA 3. ARANJAȚI ETAPELE/FAZELE CICLULUI DE POLITICI PUBLICE

LECȚIA 2. IMPLICAREA CETĂȚENILOR LA ETAPELE CICLULUI POLITICILOR PUBLICE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să înțeleagă importanța participării cetățenilor în procesul democratic de guvernare;
- O2 – să cunoască diferite căi de implicare/participare a cetățenilor la toate etapele ciclului politicilor publice;
- O3 – să aprecieze importanța implicării cetățenilor/comunității în luarea deciziilor.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ asocieri forțate, convorbirea dirijată, explicația, lucrul în grup, cadranul reflecțiilor.

Resurse didactice: fișa detaliată cu Ciclul politicilor publice sau ciclul desenat pe tablă, pe o coală de hârtie sau proiectat pe un ecran.

CASETA CU INFORMAȚII:

Într-o democrație, rolul cetățeanului este foarte diferit, în comparație cu alte forme de guvernământ. Într-o democrație, cetățenii trebuie să lucreze ca parteneri cu conducerea lor și să participe la viața socială în așa fel încât să promoveze drepturile omului și binele public. Neimplicarea cetățenilor presupune transformarea acestora în subiecți, și nu în participanți, în procesul democratic de guvernare, iar deciziile sunt luate fără a fi nevoie de înșși cetățenii.

La unitatea precedentă, elevii au învățat în mod practic cum pot contribui cetățenii la primele două etape ale ciclului politicilor publice, respectiv, despre punerea unei probleme pe agenda publică și formularea politicilor publice. Această unitate se concentrează pe modul în care cetățenii care doresc să participe la democrație pot să joace un rol în celelalte etape ale ciclului politicilor publice, respectiv, pe monitorizarea modului în care politicile publice sunt implementate și evaluarea efectului acestora.

DEMERSUL DIDACTIC**1. Asocieri forțate (5 min.)**

Li se amintește elevilor că în clasa a X-a au discutat distincția între democrația reprezentativă și democrația participativă și li se propune să găsească un număr cât mai mare de asocieri pentru sintagma **democrație participativă**. Asocierile identificate se înregistrează la tablă. Se poate sublinia faptul că într-o democrație, cetățenii care participă la dezbateri și procese de luare a deciziilor sau care sprijină luarea deciziilor își exercită libertatea de gândire și exprimare.

2. Participarea cetățenilor la monitorizarea implementării și la evaluarea politicilor publice (30 min.)

- ▷ Se reamintesc cele discutate la lecția precedentă și faptul că în cadrul activității de învățare bazată pe proiect elevii au înțeles cum pot cetățenii să contribuie la stabilirea agendei publice și cum pot să se implice în formularea de politici publice. În continuare, clasa va analiza modul în care cetățenii pot participa la celelalte etape ale ciclului.
- ▷ Elevii sunt împărțiți în patru grupuri.
- ▷ Două grupuri se vor focaliza pe modul în care cetățenii pot participa la monitorizarea implementării politicilor publice, iar celelalte două, pe modul cum pot contribui cetățenii la evaluarea efectelor politicilor publice.
- ▷ Fiecare grup, ținând seama de sarcina primită, va identifica, cel puțin în baza unui exemplu concret de politică publică, modalități de implicare a cetățenilor și avantajele pe care această implicare le poate aduce comunității.
- ▷ Dacă este necesar, se poate porni procesul de la analiza unor exemple furnizate de profesor.

Exemplu de participare a cetățenilor la monitorizarea implementării unei politici publice:

Un grup de cetățeni dintr-un municipiu în care autoritățile locale au adoptat, în urmă cu trei ani, o strategie de dezvoltare locală decide să analizeze gradul de implementare a planului de măsuri din cadrul strategiei. Ei cer în scris autorităților să comunice ce anume s-a realizat din lista de măsuri în cei trei ani, care au trecut de la adoptarea strategiei.

Exemplu de participare la evaluarea efectelor politicilor publice:

Primăria din localitate organizează în fiecare an un eveniment cultural cu ocazia zilei de 1 mai. Numărul participanților scade de la an la an. Un grup de cetățeni ia inițiativa de a întreba diferite categorii de locuitori, atât dintre cei care au participat la ultimul eveniment, cât și dintre cei care nu au dorit să participe, ce părere au despre eveniment și dacă au propuneri de transmis primăriei. Grupul de inițiativă consideră că trebuie fie să se elaboreze un program care să atragă cetățenii și să contribuie la creșterea coeziunii locale, fie să se renunțe și să se aloce fondurile pentru alte scopuri utile la nivel local.

Grupurile se reunesc în sesiunea în plen și prezintă rezultatele obținute. După ce primele două grupuri au prezentat, se discută cu întreaga clasă și se pot oferi de către elevi și alte exemple. Se va discuta la fel și după prezentarea celorlalte două grupuri.

3. Debrifarea activității (10 min.):

- ▷ Este importantă implicarea cetățenilor într-o guvernare democratică?
- ▷ Ce comportamente manifestă un cetățean activ?
- ▷ Credeți că pentru autorități contează opinia cetățenilor/societății civile? Argumentați.
- ▷ Care sunt formele de implicare cetățenească?
- ▷ Ce se întâmplă în cazul în care autoritățile nu țin cont de părerea cetățenilor?
- ▷ Cum credeți că reacționează autoritățile la pasivitatea cetățenilor, când le solicită opinia și sprijinul sau când dezbat anumite probleme ale comunității, fie la nivel local, fie la nivel național?

Concluzie:

Într-o democrație, nimeni nu poate ști ce este bine pentru toți ceilalți – aceasta este marea diferență dintre democrație și dictatură. Dimpotrivă, trebuie să aflăm împreună, să negociem, să argumentăm și să ajungem, în cele din urmă, la un compromis. Dacă greșim sau dacă soluția a fost incorectă, vom afla în curând și trebuie să încercăm din nou. O societate deschisă necesită o abordare pragmatică, constructivistă, pentru a răspunde la întrebarea privind binele comun, iar interacțiunea dintre autorități și cetățeni trebuie să fie eficientă. Ambii actori trebuie să fie deschiși spre comunicare. Implicarea cetățenească nu presupune doar exercitarea dreptului la vot o dată în patru ani, ci mai multe acțiuni complexe.

LECȚIILE 3–4. OPORTUNITĂȚI DE PARTICIPARE PUBLICĂ/POLITICĂ

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii. Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de propria abilitate de a reuși.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite. Exprimă că este dispus (ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete, fără a le respinge în mod automat sau a formula concluzii pripite și premature.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini fără supraveghere directă.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Poate schimba deciziile pe care le-a luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să cunoască oportunitățile de implicare a cetățenilor în elaborarea unei politici publice prin intermediul site-ului particip.gov.md;

O2 – să manifeste interes pentru participarea la dezbateri în procesul de elaborare a unei politici publice pe site-ul particip.gov.md;

O3 – să conștientizeze rolul cetățenilor în prioritizarea, elaborarea și implementarea politicilor publice de dezvoltare locală și națională.

STRATEGII DIDACTICE:

► brainstorming, discuția dirijată, analiza, algoritmizarea.

Resurse didactice: laptop, conectare la rețeaua internet, modelul ciclului de politici publice.

Sursa: site-urile www.particip.gov.md, www.bop.ipp.md/ro/categories,

https://www.slideshare.net/CIVICA_Ro/ghid-de-participare-public

CASETA CU INFORMAȚII:

Conceptul de „participare cetățenească în elaborarea politicilor publice” se axează pe necesitatea consultării cetățenilor și exprimarea de către aceștia a opiniilor în legătură cu deciziile care se adoptă la diferite niveluri și de care ei pot fi afectați nemijlocit sau mijlocit.

Informarea corectă a cetățenilor cu privire la drepturile lor și implicarea autorităților în încurajarea comportamentelor participative sunt doi factori importanți în ceea ce privește procesul de participare publică a cetățenilor în elaborarea unei politici publice. Participarea publică a cetățenilor în elaborarea unei politici oferă instituțiilor publice o varietate de perspective și idei de soluționare, posibilitatea de a concilia puncte de vedere divergente, evitând tensiunile în comunicare; factorii de decizie înțeleg de la sursă felul în care oamenii sunt afectați de o anumită problemă și impactul pe care îl are politica publică asupra celor pe care îi afectează.

Principalele instrumente prin care administrația poate informa cetățenii, dar și prin care cetățenii înșiși se pot informa cu privire la activitatea acestora sunt: spațiile de afișaj din cadrul instituției, publicații electronice sau tipărite, pagina web a instituției, transmiterea ședințelor pe internet, organizarea dezbaterilor publice, transmiterea informațiilor de către organizații, grupuri de interes sau cetățeni.

La următoarele lecții, elevii se vor familiariza cu conținutul site-ului Guvernului Republicii Moldova particip.gov.md și bop.ipp.md/ro/categories (Barometrul Opiniei Publice Republica Moldova). Sistemul oferă acces la baza de date a Barometrului Opiniei Publice, realizat în Republica Moldova începând cu anul 2001. Instrumentul permite dezagregarea datelor după sex, mediu de reședință, vârstă, naționalitate, educație, nivel socioeconomic. Datele pot fi afișate grafic și în formă de tabel.

Etapizat, elevii vor analiza conținutul site-ului, vor participa la sondajul propus, vor analiza rezultatele sondajului, vor analiza documentele de politici publice propuse pentru consultare (variante de proiect), vor analiza comentariile cetățenilor la un document de politici publice pentru un anumit domeniu (la alegere: politică, social, educație, cultură, sănătate).

În conformitate cu acestea, se recomandă realizarea lecțiilor de Educație pentru societate într-o sală dotată cu computere, cu conexiune la internet (sau se va lucra cu telefoanele mobile conectate la internet). În prealabil, recomandăm cadrelor didactice să analizeze aceste site-uri și să stabilească pașii de lucru pe care îi vor parcurge elevii. Problemele pot fi alese din diferite domenii și stabilite împreună cu elevii (ce proiect de politică publică doresc să analizeze).

În funcție de timpul activității la lecție, cadrul didactic permite a finaliza lecția nr. 3 și începe lecția nr. 4 de la o anumită etapă de lucru, care poate fi diferită de la o clasă la alta.

Notă. Opțional, cadrul didactic poate face referire și analiza cu elevii site-ul Administrației Publice Locale, politicile publice în varianta de proiect propuse pentru dezbateri.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Barometrul Opiniei Publice Republica Moldova (20–25 min.)

- ▷ Li se propune elevilor să deschidă site-ul bop.ipp.md/ro/categories.
- ▷ Elevii sunt întrebați ce înțeleg prin sintagma *barometrul opiniei publice*.
- ▷ Li se propune elevilor, la alegere, să plaseze pe site un grafic în patru pași: selectează întrebarea, selectează categoriile, selectează perioada și vizualizarea rezultatelor. Astfel, la final, elevii vor obține un grafic/tabel cu datele statistice pentru o problemă care reflectă viziunea cetățenilor referitoare problema dată.
- ▷ Elevii prezintă întrebarea selectată și rezultatele obținute. Se poate constata că la aceeași întrebare rezultatul este diferit în perioade diferite și în funcție de categoriile de cetățeni care au răspuns.

Reflecție:

- ▷ De ce credeți că Institutul de Politici Publice din țară a elaborat acest site?
- ▷ La ce servește Barometrul Opiniei Publice?
- ▷ Ce ați învățat din analiza acestui site?
- ▷ Ce ați învățat din această experiență?
- ▷ Ce vi s-a părut interesant/mai puțin interesant?

2. Brainstorming (5 min.)

Elevii sunt întrebați: *Cum încurajează statul participarea cetățenilor în rezolvarea problemelor?*

Profesorul, împreună cu elevii, deduce principalele instrumente prin care statul, administrația publică pot informa cetățenii, dar și prin care cetățenii înșiși se pot informa cu privire la activitatea acestora: spațiile de afișaj din cadrul instituției, publicații electronice sau tipărite, pagina web a instituției, transmiterea ședințelor pe internet, organizarea dezbaterilor publice, transmiterea informațiilor de către organizații, grupuri de interes sau cetățeni.

3. Prezentarea site-ului particip.gov.md (25–30 min.)

- ▷ Ce este participarea (tratată pe site)? Elevii citesc și evidențiază o idee-cheie cu referire la importanța participării cetățenilor în procesul decizional.
- ▷ Se analizează și se aplică chestionarul online.
- ▷ Elevii analizează rezultatele sondajului completat de cetățeni.
- ▷ Elevii fac legătură cu etapele ciclului de politici publice și constată cărei etape a ciclului îi corespunde realizarea sondajului cu cetățenii.

4. Analiza site-ului în întregime (20 min.):

- ▷ *Ministere*: ce documente de politici publice a prezentat pentru consultări publice fiecare minister (sau, la alegere, două-trei ministere).

- ▷ *Tip de documente:* proiectul hotărârii de Guvern, proiect de lege, proiectul unei strategii, proiectul unei concepții etc.
- ▷ *Statistică:* numărul de proiecte elaborate și propuse de către fiecare instituție publică pentru dezbateri într-o anumită perioadă.
- ▷ *Proiecte propuse dezbaterilor:* titlul proiectelor, conținutul, comentariile, perioada propusă pentru realizarea dezbaterilor.
- ▷ *Agenda:* avizele plasate de instituțiile publice – când, unde, ce proiect de politică publică va fi discutat (dezbateri publice).

5. **Debrifarea activității** (10 min.):

- ▷ Cum vi s-a părut acest proces?
- ▷ Ce ați învățat din această experiență?
- ▷ Ce vi s-a părut interesant/mai puțin interesant?
- ▷ Credeți că este important ca autoritățile să informeze cetățenii despre politicile publice elaborate?
- ▷ Care este rolul cetățenilor în elaborarea politicilor publice?
- ▷ Cât de motivați ați fi să cunoașteți voi personal site-ul particip.gov.md?
- ▷ Cât de motivați ați fi să analizați voi personal un proiect de lege/politică publică?

LECȚIILE 5–6. O POLITICĂ PUBLICĂ ESTE O CHESTIUNE DE DEZBATERE, NU UN FAPT**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului. Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele existente.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și a realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile. Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să analizeze critic proiectele/politicile publice lansate de instituțiile statului;

- O2 – să formuleze opinii, judecăți de valoare referitoare la proiectele/politicile analizate;
- O3 – să manifeste interes în participarea la dezbateri publice;
- O4 – să coopereze eficient și constructiv cu alți colegi.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ brainstorming, analiza, convorbirea dirijată, lucrul în grup.

Resurse didactice: Anexa 1. Ciclul de politici – un instrument pentru a observa și a înțelege procesele de luare a deciziilor.

Sursa: <https://particip.gov.md/>.

CASETA CU INFORMAȚII:

Majoritatea sistemelor de guvernare sunt bazate pe conceptul „democrației reprezentative”, care presupune participarea cetățenilor, o dată la câțiva ani, la alegerea reprezentanților săi în structurile statului. Același mod de exprimare a voinței poporului se aplică și la noi; o dată la patru ani, prin vot direct, sunt aleși deputații în Parlamentul țării.

Totuși, durata unui mandat este destul de lungă, dacă ținem cont de faptul că trăim într-o lume în schimbare. Prin urmare, este puțin probabil ca ordinea priorităților să rămână aceeași pe parcursul celor patru ani dintre scrutinele electorale. De asemenea, este puțin probabil ca cineva să poată anticipa problemele ce pot apărea ulterior, pentru ca acestea să fie discutate de politicieni și cetățeni în timpul campaniilor electorale. Astfel, pentru ca acțiunile politicianilor să fie pe măsura așteptărilor cetățenilor, apare necesitatea ca cei din urmă să participe permanent la procesul de luarea a deciziilor și nu doar o dată la patru ani, prin vot. Dreptul cetățenilor de a iniția proiecte de legi sau de a organiza referendumuri, de a fi consultați cu privire la diverse proiecte de decizii constituie elemente ale „democrației participative”, care vine să compenseze anumite curențe ale „democrației reprezentative”. Altfel spus, „democrația participativă” este relația continuă dintre ales și alegător, funcționarul public și alegător. Ea este, practic, „dialogul cu cetățeanul”. În modul ideal, toți membrii unei comunități trebuie să aibă posibilitatea de a participa la luarea deciziilor în comun. Acest deziderat poate fi realizat grație noilor tehnologii de comunicare, ce permit tuturor cetățenilor să se informeze despre problemele de interes public și să-și expună opiniile. Pe această cale, Cancelaria de Stat și Consiliul Național pentru Participare își propun să faciliteze dialogul continuu între cetățeni și cei cărora li s-a încredințat mandatul, pentru a le asigura o viață mai bună.

LECȚIA 5

DEMERSUL DIDACTIC

1. Elevii continuă să exploreze site-ul <https://particip.gov.md/> și sunt invitați să discute următoarele (10 min.):
 - ▷ informația din Meniu (Ce este participarea? Strategia Națională de Dezvoltare, Proiecte, Agenda, Căutare, Statistica, Modul de participare);
 - ▷ informația din secțiunea Proiecte;

- ▷ modalitatea de selectare a informației din această secțiune (după dată, ministere, cuvinte-cheie, tip de document);
 - ▷ informația din secțiunea Ministere;
 - ▷ simplitatea/complexitatea navigării pe site;
 - ▷ importanța feedback-ului oferit de cetățeni la diferite proiecte de politici publice;
 - ▷ importanța plasării chestionarului online și scopul acestuia.
2. Profesorul invită elevii să lucreze în grupuri. Acestea își aleg un proiect de lege, o politică publică, un regulament (din secțiunea Proiecte, subsecțiunea Tip de documente), pe care le vor analiza conform fișei de lucru din Anexa 1. Ciclul de politici – un instrument pentru a observa și a înțelege procesele de luare a deciziilor. (20 min.)
- Sarcina elevilor este de a elucida următoarele aspecte: problema, necesitatea organizării dezbaterilor, opinia și reacția cetățenilor, dacă aprobarea acestui proiect a rezolvat problema sau a generat alte probleme.
3. Profesorul le oferă elevilor ocazia să prezinte în fața clasei lucrul efectuat și să primească sugestii din partea celorlalți elevi. (15 min.) În acest interval de timp, cel mult trei grupuri pot prezenta, restul grupurilor rămânând pentru ora următoare.

LECȚIA 6

DEMERSUL DIDACTIC

1. Grupurile care au rămas prezintă lucrul efectuat la lecția precedentă. Elevii se asigură că au fost elucidate toate aspectele din fișă, primesc sugestii din partea celorlalți elevi. (20 min.)
2. **Debrifarea activității** (15 min.):
 - ▷ Cum vi s-a părut acest proces?
 - ▷ Ce ați învățat din această experiență?
 - ▷ Ce vi s-a părut interesant/mai puțin interesant?
 - ▷ Credeți că autoritățile citesc și revăd comentariile făcute de către cetățeni?
 - ▷ Care proiect de lege, politică publică a stârnit o reacție sporită din partea cetățenilor? De ce credeți că a avut loc acest lucru?
 - ▷ Cum ați putea verifica dacă autoritățile au ținut cont de opinia cetățenilor?
 - ▷ În ce situații după implementarea unei anumite politici sau legi pot apărea alte probleme, care să facă necesară reluarea ciclului?
 - ▷ Cât de motivați ați fi voi personal să oferiți un feedback la un proiect de lege/o politică publică?
3. Elevii sunt rugați să formuleze în perechi un argument pro referitoare la subiectul lecției (**O politică publică este o chestiune de dezbateră, nu un fapt**) și să-l comunice întregii clase. (10 min.)

ANEXA 1.

■ CICLUL DE POLITICI – UN INSTRUMENT PENTRU A OBSERVA ȘI A ÎNȚELEGE PROCESELE DE LUARE A DECIZIILOR

Concepte și întrebări-cheie	Note
1. Subiectul	
2. Problema Care este problema? Toți sunt de acord cu felul în care a fost definită problema?	
3. Dezbateri Cine este implicat? Care sunt valorile și interesele protagoniștilor?	
4. Decizie Care este rezultatul? Au avut prioritate anumite interese sau o decizie de compromis?	
5. Implementare Cum este implementată decizia? Cine este implicat sau responsabil? Există probleme sau conflicte?	
6. Opinii/Reacții Ce persoane, protagoniști, grupuri sprijină sau critică rezultatul? Care sunt valorile și ideologiile acestora? Cum reacționează (individual sau colectiv)?	
7. Problemă nouă Decizia și reacțiile la aceasta au generat o nouă problemă sau necesitatea revizuirii soluției adoptate? Dacă a apărut o nouă problemă, care este aceasta? Dacă este cazul, ce aspecte determină nevoia de a revizui politica publică?	

LECȚIA 7. REFLECTARE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru ceilalți, în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor garantate tuturor.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice. Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încrederea că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Poate asculta în mod eficace, pentru a decoda sensurile cuvintelor și a descifra intențiile altei persoane.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Lucrează constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile și scopurile.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/propriilor perspective asupra lumii. Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri.
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

O1 – să înțeleagă importanța participării cetățenilor în procesul de implementare a unei politici publice într-un sistem democratic;

- O2 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;
 O3 – să ofere și să primească feedback constructiv;
 O4 – să-și planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE:

- autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza, lucrul în perechi.

Resurse didactice: Anexa 1.

CASETA CU INFORMAȚII:

Etapa de reflectare asupra experienței de învățare are în vedere conștientizarea competențelor dobândite.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Reflecție în două etape (15 min.)

Profesorul implică elevii într-un proces de reflecție, organizat în două etape.

- ▷ În prima etapă, profesorul invită elevii să-și reamintească pașii parcurși și să discute despre elemente concrete, precum sunt: analiza importanței participării cetățenilor în elaborarea politicilor publice, dacă fiecare element al modelului politicilor publice oferă teren pentru participarea cetățenilor, instrumentele de informare și participare a cetățenilor la dezbateri, analiza site-ului particip.gov.md.
- ▷ Ulterior, profesorul propune fiecărui elev patru carduri de diferite culori, cu următoarea instrucțiune:
 - **Cardul verde** – ce ați simțit, ce gânduri aveți cu referire la participarea voastră în calitate de cetățeni la luarea deciziilor publice?
 - **Cardul roșu** – ce ați dori să modificați în propriul comportament, în comportamentul colegilor, cu referire la cetățenia activă?
 - **Cardul abstru** – care este cea mai importantă achiziție legată de cetățenia activă?
 - **Cardul galben** – care sunt așteptările voastre față de sine și față de colegi în calitate de cetățeni activi?
- ▷ Fiecare elev completează cardurile, apoi prezintă, pe rând.

2. Completarea fișei de reflecție (15 min.)

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică. Elevii trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important să se precizeze, pentru elevi, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor

în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor.

3. Debrifarea activității (15 min.):

Discuție generală. Elevii prezintă în fața întregii clase unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că fiecare dintre categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe asociate cu înțelegerea critică este acoperită cât mai echilibrat.

ANEXA 1

Notă. Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități, preluați din metodologia de evaluare.

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple oferite de coleg

LECTIA DE REFLECȚIE ASUPRA UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI:

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> • Colaborează cu alte persoane, pentru cauze de interes comun. • Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> • Dă dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> • Interacționează bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> • Dă dovadă că are abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și a realiza sarcini fără supraveghere directă.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor. • Poate analiza dovezile, atunci când evaluează un argument.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> • Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri. • Pate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/propriilor perspective asupra lumii.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:

- O1 – să analizeze critic propriile cunoștințe, abilități, atitudini;
- O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;
- O3 – să-și planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor.

STRATEGII DIDACTICE:

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: individual, în perechi, frontal.
- ▶ Metode și procedee didactice: discuția dirijată, autoevaluarea, autoanaliza, evaluarea reciprocă, brainstorming, organizatori grafici.

Resurse didactice: lista cu descriptorii de competență, Fișa de evaluare reciprocă.

Sursa: Participarea la democrație, vol. IV (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

CASETA CU INFORMAȚII:

Această lecție de reflecție asupra unităților de învățare este un proces bazat pe analiza activităților realizate pe parcursul anului școlar. Elevii vor oferi feedback asupra activității lor, cu accent pe procesul de predare-învățare: ce dificultăți au întâmpinat, ce a mers bine?; ce abilități și-au format și ce ar dori să învețe în viitor?

O sesiune de feedback este un instrument util pentru a evalua impactul activităților de Educație pentru societate asupra dezvoltării competențelor, comparând opiniile elevilor între ei, precum și opiniile lor cu opiniile profesorului. Feedback-ul cere timp, dar este o investiție eficientă, deoarece poate ameliora atmosfera de lucru și eficientiza activitățile din viitor.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Feedback individual (10 min.)

Copia mărită a Fișei de lucru pentru elevi (Anexa 1), este expusă pe perete sau pe tablă, astfel încât toți elevii să o poată vedea. Profesorul le explică elevilor că la lecție vor reflecta și discuta despre rezultatele și procesul lor de învățare timp de un an de studii. Vor fi rugați să răspundă onest și corect la întrebările din fișa pe care o vor primi și pe care nu își vor scrie numele.

În continuare, în procesul discuției, elevii și profesorul vor analiza informațiile din feedback, pentru a afla cum pot ameliora rezultatele învățării în activitățile din cadrul lecției, prin păstrarea a ceea ce merge bine și modificarea a ceea ce nu funcționează cum și-ar dori.

Elevii primesc câte o copie a Fișei de lucru. Profesorul îi atenționează că nu este un test cu anumite răspunsuri așteptate, iar elevii trebuie să răspundă fără a se uita la ce răspund ceilalți.

Pasul 1. Elevii completează cadranele cercurilor concentrice, atribuind fiecărui sector punctaj: „5” – total de acord; „1” – dezacord total.

Pasul 2. Elevii completează partea a doua a fișei, care conține două afirmații despre aspectul cel mai interesant și mai important pe care l-au învățat în acest an de studii și care, prin urmare, merită a fi memorat. De asemenea, vor consemna ce a fost neinteresant, neproductiv sau plictisitor – lucruri pe care le vor uita repede.

2. Prezentare frontală a rezultatelor feedback-ului (15 min.)

Elevii lucrează în liniște. Doi elevi adună fișele și le aduc la tablă. Opiniile din fișă sunt citite și consemnate pe două coli de hârtie, în stânga și în dreapta primei scheme de cercuri concentrice, fiecare dintre acestea având un titlu semnificativ pentru conținutul lor – de exemplu, „ce am considerat interesant/ neinteresant”.

Se scrie punctajul acordat de colegi pe posterul de la tablă. Se pot utiliza culori diferite (de exemplu: „5” – marcat prin punct verde, „4”, „3” – prin punct albastru, „1” – „2” – prin punct roșu).

Reguli de bază pentru oferirea de feedback: nu comentăm, nu discutăm. Indiferent de abordare, se aplică o regulă de bază: nici o afirmație nu este comentată în momentul realizării feedback-ului. Desfășurarea activității poate fi afectată de începerea prematură a discuțiilor, iar principiul egalității de șanse poate fi ignorat. Profesorul dirijează etapa de acumulare a feedback-ului și intervine, dacă elevii comentează sau iau în derâdere opiniile colegilor.

3. Discuția reflexivă (20 min.)

O sesiune de feedback își creează propria agendă, așa că nu pot fi date sfaturi despre cum să fie structurat conținutul. Iată câteva puncte de pornire, pentru a ajuta clasa să citească principalele mesaje de feedback.

Schema cercurilor concentrice:

- ▷ Ce întrebări arată o grupare dominantă **de acord** sau **dezacord**?
- ▷ Ce întrebări sugerează oscilația opiniilor de la o extremă la alta?
- ▷ Există grupări de opinii sau afirmații care se repetă?

Discuția ulterioară poate aborda aspecte precum:

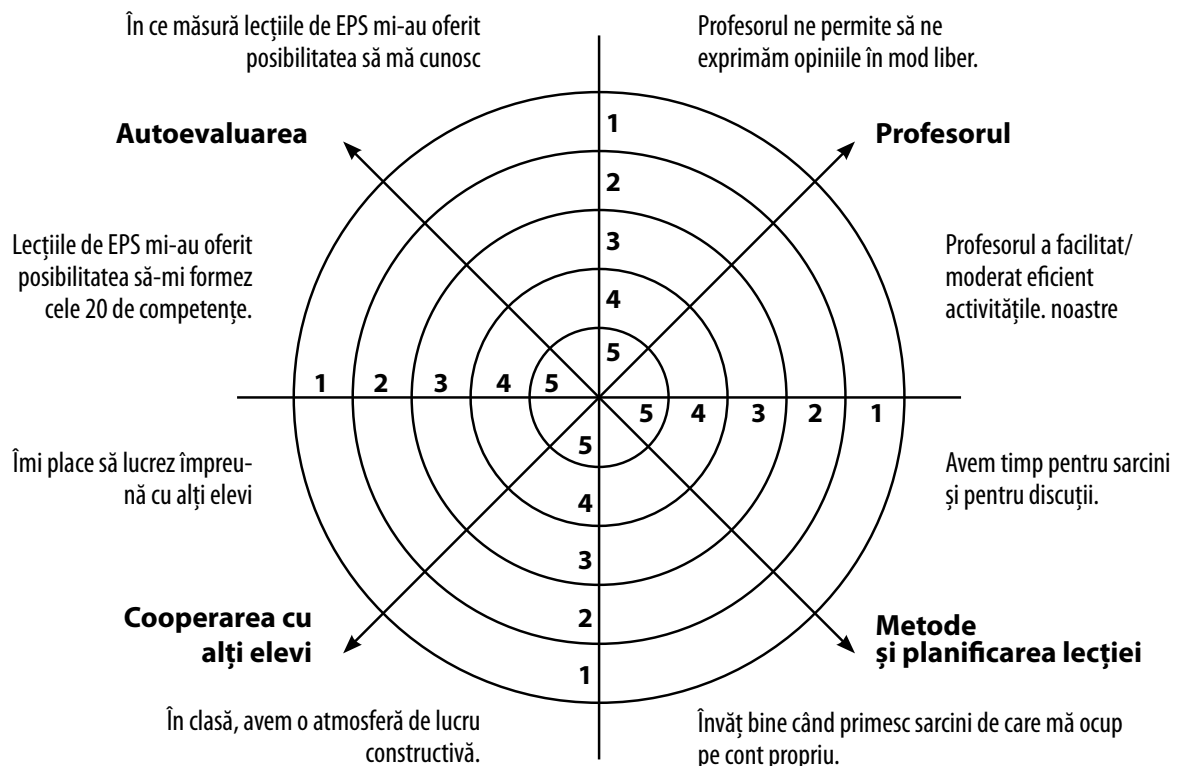
- ▷ Care sunt punctele forte ale activităților noastre? Ar trebui să continuăm în același mod?
- ▷ Care sunt punctele slabe ale lecțiilor noastre? Ce ar trebui să se schimbe sau să se îmbunătățească? În ce fel?
- ▷ Ce responsabilitate am eu? Cum pot contribui la succesul nostru?
- ▷ Ce aș dori eu, în calitate de elev, să învăț în continuare? Ce sarcini mă interesează sau mă ajută cel mai mult?

Elevii și profesorul decid – poate chiar împreună – ce rezultate ale sesiunii de feedback vor fi valorificate în viitor, în planificarea activităților. Unul dintre cele mai importante lucruri pe care elevii – și, poate, chiar profesorul – ar trebui să le înțeleagă este că profesorul și elevii depind unii de alții, pentru a avea succes.

ANEXA 1

FIȘĂ DE REFLECȚIE ASUPRA UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

Ținta: „5” – total de acord, „1” – dezacord total

2. Feedback-ul personal

1. Cele mai importante și interesante lucruri pe care le-am învățat:

2. Ce nu mi s-a părut interesant și util:

Proiectarea unităților de învățare

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: DILEMA SUSTENABILITĂȚII

Unități de competență	Nr. de ord.	Unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
Analiza critică a valorilor, comportamentelor și modului de viață necesar asigurării unui viitor durabil.	1.	Lecție introductivă	Activitatea „Dilema”: <ul style="list-style-type: none"> elevii se aranjează pe o linie în punctul care reprezintă opinia lor despre o afirmație; elevii, prin brainstorming, determină calitățile, trăsăturile unei persoane de succes; prezentarea unităților de conținut ce vor fi studiate în clasa a XI-a, a finalităților stipulate în curriculum; jocul de autoevaluare „Propoziții lacunare”. 	1		
Identificarea caracteristicilor societății civile în cadrul unei societăți democratice.	2.	Competiția pentru resurse, jocul pescuitului	Activitatea Jocul pescuitului: <ul style="list-style-type: none"> elevii formează șase grupuri și acționează ca șase echipe de pescari care locuiesc în satele din jurul unui lac; grupurile decid ce cantitate de pește doresc să prindă, în următoarele patru sezoane; se completează datele în tabelul cu evidența stocului și a capturilor de pește; analiza consecințelor pescuitului excesiv; elaborarea planului de utilizare a surplusului de pește. 	1		
	3.	Negocierea pentru găsierea unei soluții sustenabile	Elevii negociază pentru a găsi o formulă care să permită gestionarea sustenabilă a resurselor comune: <ul style="list-style-type: none"> formează șase grupuri și acționează ca șase echipe de pescari care locuiesc în satele din jurul unui lac; fiecare grup discută separat, apoi în perechi și își pregătește poziția și propunerile pentru negocieri; negocierea între toate grupurile din comunitate, în vederea identificării unei soluții acceptabile pentru pescuit; grupurile propun ce cantitate de pește doresc să prindă, în următoarele patru sezoane; se completează datele în tabelul cu evidența stocului și a capturilor de pește, se analizează rezultatele; se identifică o formulă care să permită gestionarea sustenabilă a resurselor comune. 	1		

Unități de competență	Nr. de de ord.	Unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
	4.	Diversitate, competiție, cooperare, sustenabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Reamintirea rezultatelor celor două runde ale jocului pescuitului (din lecțiile anterioare); identificarea opțiunilor de gestionare a unor resurse comune limitate; în grupuri mici, se face analiza avantajelor și dezavantajelor pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe competiție și cooperare; cu întreaga clasă, se analizează pe rând avantajele și dezavantajele pe termen scurt și pe termen lung ale soluțiilor bazate pe competiție, respectiv pe cooperare. 	1		
	5.	Echilibrarea obiectivelor și depășirea conflictelor	<p>Debrifarea activității.</p> <p>Prezentarea de către elevi a unui exemplu de situație din viața reală asemănătoare cu jocul pescuitului;</p> <ul style="list-style-type: none"> discuție dirijată cu referire la consecințele negative ale comportamentelor, deciziilor pe termen lung asupra sustenabilității; activitate în grupuri mici: identificarea soluțiilor pentru a limita comportamentele cu efecte negative pe termen lung. 	1		
	6.	Obiectivele pentru dezvoltare sustenabilă	<p>Debrifarea activității.</p> <p>Explicarea conceptului „dezvoltare sustenabilă”;</p> <ul style="list-style-type: none"> activitate în grupuri mici: analiza obiectivelor pentru dezvoltarea durabilă; activitate în grup mare: construirea rețelei obiectivelor pentru dezvoltarea durabilă prin aruncarea ghemului de ață de la elev la elev și interpretarea sensului fiecărui obiectiv; stabilirea corelației între obiectivele pentru dezvoltarea durabilă. 	1		
	7.	Reflecție asupra unității de învățare	<p>Debrifarea activității.</p> <p>Activitatea „Obiectul pe masă”.</p> <p>Rememorarea subiectelor, activităților de învățare și a metodelor și tehnicilor de lucru utilizate pe parcursul orelor.</p> <p>Reflecții în perechi în baza listei de descriptori (situații/cazuri și comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică).</p>	1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: INSTITUȚIILE STATULUI ÎN SERVICIUL CETĂȚEANULUI

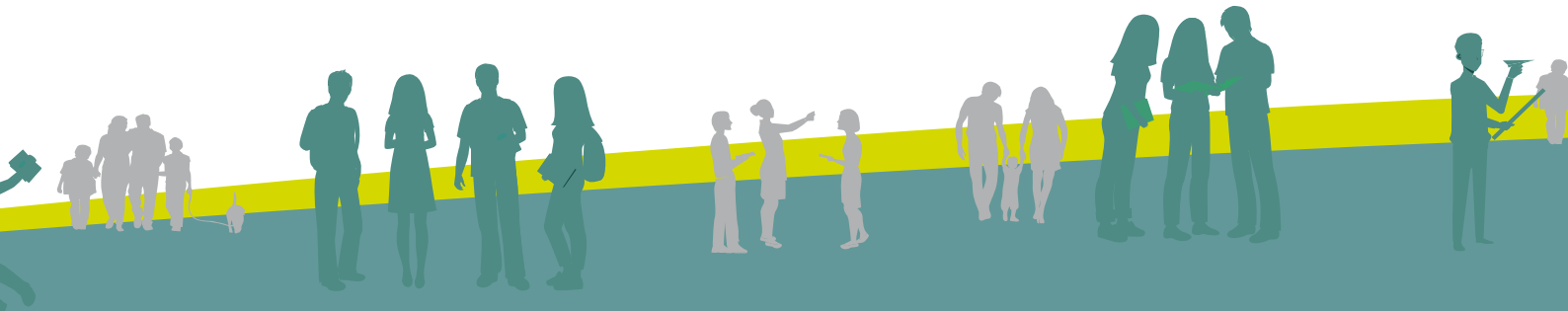
Unități de competență	Nr. de unități de învățare	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
Deducerea avantajelor transparenței deciziilor de interes public pentru cetățean.	1. Reguliile – instrumente de interes public	Reamintirea problemelor din jocul pescuitului. Problematizarea. Deducerea necesității elaborării regulilor pentru comunitățile de pescari.	1		
Analiza critică a valorilor, comportamentelor și modului de viață necesar asigurării unui viitor durabil.	2. Reguli de conviețuire pașnică	Elaborarea regulilor de conviețuire pașnică în comunități și deducerea criteriilor de eficiență a unei reguli. Stabilirea priorităților în elaborarea regulilor de către fiecare comunitate. Reguli de conviețuire într-o comunitate cu diversitate culturală. Elaborarea proiectului de reguli (activitate în grupuri mixte). Prezentarea proiectului de reguli și aprobarea acestuia.	1		
Manifestarea interesului față de activitatea instituțiilor statului.	3. Proprietate publică și proprietate privată	Exercițiul „Vorbește un minut”. Activitate în grupuri mici. Împărtășirea exemplorlor despre diferite forme de proprietate, preluate din viața reală. Prezentarea exemplorlor despre tipurile de proprietate în grupul mare.	1		
Colaborarea cu factorii decizionali cu referire la cauzele de interes public.	4. Dezvoltarea comunității, servicii publice și infrastructura (partea 1)	Reamintirea problemelor cu care s-au confruntat comunitățile în gestionarea eficientă și sustenabilă a resurselor. Alegerea primarului și a membrilor Consiliului local. Activitatea „Cadru instituțional și infrastructura comunității de pescari”: stabilirea infrastructurii și serviciilor comunității în baza Declarației Universale a Drepturilor Omului. Pregătirea pentru ședința publică cu reprezentanții cetățenilor și membrii Consiliului local.	1		
	5. Dezvoltarea comunității, servicii publice și infrastructura (partea 2)	Simularea unei ședințe publice la care participă membrii Consiliului local și reprezentanții cetățenilor din fiecare comunitate. Stabilirea listei finale a instituțiilor, serviciilor publice și elementelor de infrastructură care vor fi amplasate în fiecare comunitate. Anunțarea deciziei finale a primarului și membrilor Consiliului local cu referire la infrastructura comunităților.	1		
	6. Dezvoltarea comunității: probleme și soluții (partea 1)	Activitate în grup mic (comunitățile de pescari): analiza problemelor cu care se confruntă comunitățile și pregătirea pentru participarea la o ședință cu consilierii locali. Primele trei comunități prezintă soluțiile la problemele din comunitate.	1		

Unități de competență	Nr. de unități de învățare ord.	Unități de învățare	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
	7.	Dezvoltarea comunității: probleme și soluții (partea 2)	Continuarea activității de la lecția precedentă. Celelalte trei grupuri (care nu au comunicat în ședința în plen) vor prezenta soluțiile la problemele lor.	1		
	8.	Reflecție asupra unității de învățare	Activitate de introducere: „Nodurile”. Rememorarea procesului și reflecție individuală. Autoevaluare și evaluarea reciprocă.	1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ – ÎNVĂȚARE BAZATĂ PE PROIECT

Unități de competență	Unități de învățare	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
Identificarea caracteristicilor societății civile în cadrul unei societăți democratice.	1. Identificarea problemelor comunității	Legea privind accesul la informație. Exercițiu de comparație a soluțiilor la probleme, bazate pe politici publice și societatea civilă.	1		
Deducerea avantajelor transparenței deciziilor de interes public pentru cetățean.	2. Selectarea unei probleme	Discutarea și analiza problemelor identificate. Selectarea problemei.	1		
Manifestarea interesului față de activitatea instituțiilor statului.	3. Cercetarea și colectarea de date cu referire la politicile publice existente și atribuțiile Administrației publice locale	Colectarea informațiilor despre problema selectată.	1-2		
Susținerea inițiativelor de promovare a drepturilor omului.	4. Formularea unei propuneri de politică publică locală	Analiza informațiilor colectate. Realizarea propunerilor de politică publică. Analiza a trei propuneri. Selectarea propunerii clasei.	2		
Colaborarea cu factorii decizionali în cauzele de interes public.	5. Elaborarea unui plan de advocacy	Identificarea potențialilor susținători. Contactarea autorității publice competente în domeniul politicii publice propuse de clasă.	2		
Implicare în îmbunătățirea procesului de elaborare și implementare a politicilor publice locale.	6. Elaborarea unui portofoliu	Portofoliu cu patru secțiuni. Discursul prezentării publice.	2		
	7. Organizarea unui eveniment de prezentare	Planificarea evenimentului. Repetiția. Realizarea prezentării.	2		
	8. Reflectarea asupra experienței de învățare prin proiect	Recapitulare și reflecție. Identificarea și ilustrarea competențelor.	1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: CICLUL UNEI POLITICI PUBLICE					
Unități de competență	Nr. de unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs	Nr. de ore	Data	Notă
Identificarea caracteristicilor societății civile în cadrul unei societăți democratice	1. Modelul ciclului de politici	Activitatea „Transmite obiectul”. Reflecții asupra pașilor realizați la unitatea de învățare nr. 3. Modelul ciclului de politici publice. Debrifarea activității.	1		
Deducerea avantajelor transparenței deciziilor de interes public pentru cetățean	2. Implicarea cetățenilor în etapele ciclului politicilor publice	Asocieri forțate. Participarea cetățenilor la monitorizarea implementării și la evaluarea politicilor publice. Debrifarea activității.	1		
Analiza critică a valorilor, comportamentului și modului de viață necesar asigurării unui viitor durabil	3. Oportunități de participare publică/politică	Barometrul Opiniei Publice Republica Moldova. Analiza rezultatelor statistice pe site-ul bop.ipp.md/ro/categories . Brainstorming: Cum încurajează Guvernul participarea cetățenilor în rezolvarea problemelor. Prezentarea și analiza site-ului https://particip.gov.md/ . Debrifarea activității.	2		
Manifestarea interesului față de activitatea instituțiilor statului	4. O politică publică este o chestiune de dezbatere, nu un fapt	Explorarea site-ului https://particip.gov.md/ . Lucru în grup: selectarea unui proiect de lege, regulament, a unei politici publice, pe care îl/o vor studia/analiza conform Fișei de lucru. Debrifarea activității.	2		
Susținerea inițiativelor de promovare a drepturilor omului	5. Reflecție asupra unității de învățare	Reactualizarea activităților realizate la această unitate de învățare. Cardurile colorate – autoevaluarea comportamentului, enunțarea așteptărilor față de sine și față de colegi. Evaluare reciprocă și autoevaluare în baza descriptorilor.	1		
Colaborarea cu factori decizionali în cauzele de interes public	6. Reflecție finală asupra unităților de învățare	Discuție generală: prezentarea situațiilor pe care elevii le-au conectat cu anumiți descriptori de competență. Feedback individual – Fișa de lucru cu evaluarea activităților realizate pe parcursul anului școlar prin completarea cadranelor cercurilor concentrice, atribuind fiecărui sector un anumit punctaj. Propoziții neterminate: completarea afirmațiilor cu referire la competențele formate pe parcursul anului școlar. Discuție reflexivă.	1		

RON

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 47 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE